

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកស្កាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ៥១ ដល់ ភាគ១១០
ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយ គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ ឬជា
ចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ផ្តល់សេចក្តីរំលឹកគម្ពីរព្រះទ័ព្រហ្មបិដកសម្រាប់ការងារ
ដោយ ឧបាសិកា កាំង ហ្គីច័ណេ ។

គ្រប់គ្រងឯកសារ (ទូទៅ និងផ្នែកបច្ចេកទេស)
ដោយ ឧបាសក ស្រុង-ចាន់ណា ។

ត្រួតពិនិត្យឡើងវិញ
ដោយ ចន-ស្រីស្រស់ ។

ថតស្កានដោយ
ប៊ុនប្រុស ម៉ាន់ សាន់រ៉ត

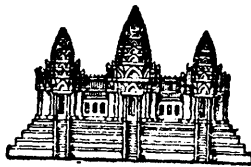
ក្រោមការឧបត្ថម្ភយ៉ាងច្រើនលើសលែកពី៖

- ឧបាសិកា កាំង ហ្គីច ទ័ណ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ជុត លីស្រុង និង ឧបាសិកា លី សុខា ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក សរ ចន និង ឧបាសិកា អ៊ិច សារ៉េង ព្រមទាំងបុត្រ (បាត់ដំបង)
- ឧបាសក ជា ស៊ីវ៉ានា និងឧបាសិកា យុន សូនីម៉ា ព្រមទាំងបុត្រី ជា សុមេធាធីតា (ស.វ.អ)
- លោក ជីម-ជា និងលោកស្រី រតនី ស្រីមុំ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ទីផង យឿន (កូរ៉េ)
- លោក ស៊ុក ចាន់សេនី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា យ៉ា វ៉ានី (បន្ទាយមានជ័យ)
- ប្អូនស្រី យ៉ា សុភ័ក្ត្រ (បន្ទាយមានជ័យ)
- ឧបាសិកា កោ សេង (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ប៉ាន សុគន្ធានីន និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- ឧបាសក ស្រុង ចាន់ណា និង ឧបាសិកា ចន ស្រីស្រស់ ព្រមទាំងបុត្រ ចាន់ណា សុធានីនាដ, ចាន់ណា សុធានីនាធា (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ស្រុង ចាន់រស្មី និង ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- កញ្ញា ស្រុង ចាន់រតនា (ភ្នំពេញ)
- លោក ស្រុង យូចេង (ភ្នំពេញ)
- លោក នង សុផល (កូរ៉េ)
- ប្អូនស្រី សុខ អេង (កំពង់ចាម)
- កញ្ញា ចន កក្កដា (បាត់ដំបង)
- លោកស្រី ចន សត្យា និងលោក ទួត សេនីស័ក ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោក ចន រចនា (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា ទីស សុផានី (បាត់ដំបង)
- កញ្ញា យឿម សុផានី (បាត់ដំបង)
- លោក ម៉ៅ គន្ធា និងលោកស្រី ធឿង សេដ្ឋា (បាត់ដំបង)
- លោក សៅ សារ៉ុម (បាត់ដំបង)
- ព្រះតេជព្រះគុណ ដុំ សារៈ (ព្រះចៅអធិការវត្ត សម សាន្ត ខេត្តបាត់ដំបង)
- ឧបាសិកា វ៉ាន់ លុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ភ្នំពេញ)
- លោកស្រី ហួ ច័ន្ទសុវណ្ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ (ស.វ.អ)

ព្រះ
ព្រះបិតាមហាក្សត្រ
និង
សេចក្តីប្រែប្រាស់សាស្ត្រ
អភិធម្មបិដក

បណ្ឌិត បណ្ឌិតសេដ្ឋកិច្ច
និង

១០៨

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព. ស. ២៥១២

ឧទ្ទិសកថា

យើងខ្ញុំ សូមផ្តល់ស្មារតីសូត្រព្រះធម៌ឧទ្ទិសជូនជនជាតិខ្មែរ ។

ឥឡូវ យើងខ្ញុំអាចជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ទៅអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិខ្មែរបានហើយ ។

ព្រះធម៌នៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នេះ ត្រូវបានសូត្រចេញពីជម្រៅដួងចិត្តនៃអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា
ជនជាតិជប៉ុន ។

このカンボジア版南伝大蔵経を
カンボジアの佛教徒へ
贈ることができることに感謝します。
これが日本の佛教徒の心です。

**It is with a deep sense of gratitude that I present the translation
of the complete collection of " TRIPITAKA " to the Cambodian
Buddhists on behalf of the Japanese Buddhist community.**

ការម្នាក់ថា

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរ ជាទីរាប់អាន !

ជូនចំពោះជនជាតិខ្មែរដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាទីគោរព !

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកខ្មែរនេះ ត្រូវបាន " ក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដក " នៃពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ នៅភ្នំពេញ ចក្រប្រតិភាសាបាលីមកជាភាសាខ្មែរ តាំងពីឆ្នាំ ១៩៣០ ទៅឆ្នាំ ១៩៦៨ គឺត្រូវចំណាយ ពេល ៣៩ ឆ្នាំ ទើបបានសម្រេចហើយសព្វគ្រប់ ។ នេះពិតជាកំណប់ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ហើយក៏ជាកំណប់វប្បធម៌ខាងផ្នែកបោះពុម្ពរបស់ជនជាតិខ្មែរផងដែរ ។ យើងខ្ញុំ ពុទ្ធសាសនិក ជាតិជប៉ុន មានសន្តានចិត្តរីករាយនឹងបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ ដោយសង្ឃឹមថា ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ក៏នឹងរុងរឿងឡើងវិញដែរ ។

នេះគឺជាអំណោយពីជម្រកដួងចិត្ត ជូនទៅដល់ជនជាតិខ្មែរទាំងអស់ ព្រមទាំង មនុស្សជាតិទូទៅ នៅក្នុងពិភពលោកនេះ ដែលមានចិត្តស្រឡាញ់សន្តិភាព ។

ខ្មែរបានរងសោកនាដកម្មដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្មែរ ក៏ត្រូវអន្តរាយយ៉ាងខ្លាំង ក៏ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ យើងទាំងអស់គ្នា បានឃានជើងកន្លងផុតពីសេចក្តី ទុក្ខសោកដ៏ធ្ងន់ធ្ងរនេះ ចាកផុតពីអំពើឃោរឃៅ បញ្ចប់គំនុំគុំគួន ដើរតាមពុទ្ធដីកាព្រះបរមគ្រូ មិត្តមិត្តាមាមធ្វើឱ្យមានសន្តិភាពក្នុងពិភពលោក ។

ការណ៍ដែលយើងខ្ញុំជូនគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកពេលនេះ គឺជាទិដ្ឋភាពនៃការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនថា យើងខ្ញុំធ្វើសហប្រតិបត្តិការដើម្បីសន្តិភាព ក្នុងពិភពលោក ដើម្បីទុកជាភស្តុតាងនៃចំណងមេត្រីភាព និងមិត្តភាពរវាងប្រជាជាតិជប៉ុន និង ប្រជាជាតិខ្មែរ ។

ថ្ងៃនក្ខត្តបុក្ស កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

អ្នកតំណាងចាត់ការ Rev. Muchaku Seikyo

ប្រធានការិយាល័យ Rev. Sinohara Eiichi

អ្នកចាត់ការ Rev. Matunaga Zendo Rev. Arima Jitsujo Rev. Ito Yoshimichi
Rev. Watai Keiichi Rev. Sugiya Yoshizumi Rev. Sigeta Shincyo
Rev. Maeda Risyo Rev. Nakajima Kyoshi Mr. Ei Rokusuke

『トリピタカ』復刻進呈にあたって

親愛なるカンボジアの皆さん！
敬愛するカンボジアの仏教徒の皆さん！

カンボジア版『トリピタカ』は、プノンペンの仏教研究所が、仏教界の英知を集め、1930年から1968年まで、39年の歳月をかけて翻訳し、分類し、集大成して完成されました。まさにカンボジア仏教の法宝であると共に、カンボジア出版文化の至宝です。日本仏教徒の有志は、カンボジア仏教の復興再生を願いつつ、これを復刻刊行し、贈らせていただきます。

これはカンボジア仏教徒のみならず、カンボジア全人民、否、平和を愛する地球上のすべての人々への、心からの贈り物です。

カンボジアは、古今未曽有の悲劇を体験しました。カンボジア仏教もこの受難の時代に壊滅的な打撃を受けました。しかし、今はその悲しみを乗り越え、瞋りを離れ、怨みを恕し、ブッダの教えに従い、世界平和の実現に努力するときです。

この本の贈呈は、日本の仏教徒も共に、世界平和のために努力することを誓うしるしであり、相互の連帯と友情の証なのです。

合掌

1994年7月吉日

カンボジア版トリピタカ（南伝大蔵経）復刻救援委員会

世話人代表	無着	成恭	世話人	松永	然道	有馬	実成
事務局長	篠原	鋭一		伊藤	佳通	渡井	奎一
				杉谷	義純	茂田	真澄
				前田	利勝	中島	教之
				永	六輔		

Acknowledgment

My dear Cambodian friends and respected members of the Cambodian Buddhist community.

It gives me a great pleasure to learn that the translation of the " Pali Tripitaka " into Cambodian by the " Tripitaka Commission " of the Buddhist Institute, Phnom Penh has been successfully achieved. The project to translate the Tripitaka was launched in 1930 and took 39 years to complete the whole work only in 1968.

The Cambodian translation of this great work will not only become a cherished treasure of the Cambodian Buddhist community but is also an important milestone in the history of publication in Cambodia.

Revival and prosperity of Buddhism in Cambodia is the ardent desire of the Japanese Buddhist Community. It is with this spirit that we have completed this important project and want to present the complete work to the Cambodian Buddhist community. It is a present not only to the Buddhist community in Cambodia but also to the Cambodian people and all the peace loving people in the world.

Cambodia experienced the greatest tragedies of modern times and the Cambodian Buddhist community also underwent severe trials and suffered crushing blows during this period. But now a time has come to surmount this grief and anger, and to forgive and start working again for world peace.

This great work is a symbol of Japanese Buddhist communities resolve to work with our Cambodian brothers and sisters toward world peace and a testimony to the friendship between the people.

Join hands in prayer...
July 1994

TRIPITAKA PUBLISHING SUPPORT COMMITTEE

Project Manager: Rev. Seikyo Muchaku

Secretary General: Rev. Eiichi Sinohara

Management Team:

Rev. Zendo Matunage Rev. Jitsujo Arima Rev. Yoshimichi Ito
Rev. Keiichi Watai Rev. Yoshizumi Sugiyama Rev. Shincyo Sigeta
Rev. Risyo Maeda Rev. Kyoshi Nakajima Mr. Rokusuke Ei

អភិធម្មប័ណ្ណ

បដ្ឋាន បណ្ឌិតសមភាគ

១០៨

ព.ស. ២៥១២

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស បណ្ណាវសមោ ភាគោ

បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បច្ចនីយតិកប្បដ្ឋានំ

នកុសលតិកំ

[១] នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា អកុសលំ អព្យាកតំ ឯកំ
 ខន្ធំ បដិច្ច អកុសលោ អព្យាកតោ តយោ ខន្ធោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខន្ធោ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធោ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានញ រូបំ ។ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច
 ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ច ន អកុសលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បណ្ណសមភាគ

បបួនីយប្បដ្ឋាន

សូមមេស្តាវ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

បបួនីយតិកប្បដ្ឋាន

នក្កសលតិកៈ

[១] ធមិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធភ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធទ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ខន្ធល ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវខន្ធល ។ ធមិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

(២) ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អកុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា បញ្ច ។

(៣) ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវដ្តាន

[២] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែន
ជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ មានវា: ៥ ។

[៣] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុ-
សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី
មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជា
អព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
លោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ន ។

[៤] ន កុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុ-
សលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អ-
ព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អព្យាក-
តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អកុសលោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៥] ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អព្យាកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤) ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
កុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៥) ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ច ន អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលញ្ច ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[៦] ន កុសលញ្ច ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលញ្ច ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ច ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៧] ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ អារម្មណប្បដ្ឋយា ។

[៨] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អារម្មណោ ចតុត្ថិស អវិគតេ ឯក្ខនត្តិស ។

សហជាតវារម្មំ បច្ចុយវារម្មំ និស្សយវារម្មំ សំសជ្ជវារម្មំ សម្បយុត្តវារម្មំ បដិច្ចវារសទិសំ ។

[៩] ន កុសលោ ធម្មា ន កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

អភិធម្មបំណិក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(៦) ធម៌ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិន
មែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(៧) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

(៩) ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
កុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

(១០) ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 កុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង
 មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយការម្មណប្ប-
 ច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

အင်္ဂုလိမာရ ပထမသီရိယူဂ

ဓ ကုသလာ ဇ ဓ ကုသလာ ဇ ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသ-
လာယု ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု ဇ ၅

(၁၀) ဓ ကုသလာ ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသလာယု
ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု
ဝိဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု . . . ဝိဗ္ဗာယု . . . အာဗ္ဗာယု
. . . ဝိဗ္ဗာယု . . . အာဗ္ဗာယု . . . ၅

(၁၁) . . . အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု ဓ ကုသ-
လာ ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသလာယု ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု
ဝိဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု ဓ ကုသလာ ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသလာယု
ဇ ဓ ကုသလာယု ဇ ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု
ဝိဗ္ဗာယု ၅ ဓ ကုသလာ ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသလာယု
ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု ဓ ကုသလာ
ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသလာယု ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု
ဝိဗ္ဗာယု ဓ ကုသလာ ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသလာယု ဇ ဓ-
ကုသလာယု ဇ ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာ-
ယု ၅ ဓ ကုသလာ ဇ ဓ ကုသလာ ဇ ဝိဗ္ဗာ
ဓ ကုသလာယု ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု
ဓ ကုသလာ ဇ ဓ ကုသလာ ဇ ဝိဗ္ဗာ ဓ ကုသ-
လာယု ဝိဗ္ဗာယု အာဗ္ဗာယု ဝိဗ္ဗာယု

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្សុណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

(១១) ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ សមនន្តរាប្បច្ច័យ . . . សហជាតប្បច្ច័យ . . . អញ្ញាមញ្ញាប្បច្ច័យ . . . និស្សយប្បច្ច័យ . . . ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ . . . ។

(១២) . . . ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋានំ

នក្កសលោ ច នអក្កសលោ ច ធម្មា នក្កស-
លស្ស ច នអក្កសលស្ស ច ធម្មស្ស បុរេជាតប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៣] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អារម្មណោ ធន្តិ-
ស អធិបតិយា បញ្ចត្តិស អនន្តរេ ចតុត្តិស សម-
នន្តរេ ចតុត្តិស សហជាតេ ឯក្ខនត្តិស អញ្ញមញ្ញ
ចតុត្តិស និស្សយេ ចតុត្តិស ឧបនិស្សយេ ធន្តិស
បុរេជាតេ អដ្ឋាស បច្ឆាជាតេ អដ្ឋាស អាសេវនេ
ចតុត្តិស កម្មេ ឯក្ខនត្តិស វិចារកេ នវ អាហារេ
ឯក្ខនត្តិស អវិគតេ ចតុត្តិស ។

យថា ក្កសលតិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចនីយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនីយម្បិ
បច្ចនីយានុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

និវេទិតិកំ

[១៤] នស្កខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
នស្កខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា នស្កខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បច្ចនីយត្ថកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

(១៣) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣៤ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣៤ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៨ ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ដែលយើងរាប់ហើយ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ
យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីរាប់យ៉ាងនោះចុះ ។

នវេទនាត្ថិកៈ

(១៤) ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបំណែក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច
 ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច
 ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ទុ-
 ក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា សត្ត ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវិទ្យា

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទ-
 នាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែន
 សម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែន
 សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខ-
 វេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយ
 សុខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្ត
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្ត
 ដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមិន
 មែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្ប-
 យុត្តដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

៧

បច្ច័យត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

នវីហាកត្ថិកំ

[១៥] នវីហាកំ ធម្មំ បដិច្ច នវីហាកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នវីហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច
នវីហាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន
នេវីហាកនវីហាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ននេវីហាកនវីហា-
កធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

នឧបាទិណ្ណបាទានិយត្ថិកំ

[១៦] ន ឧបាទិណ្ណបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧ-
បាទិណ្ណបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
ន អនុបាទិណ្ណបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុបាទិណ្ណបា-
ទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អ-
នុបាទិណ្ណអនុបាទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុបាទិណ្ណអនុ-
បាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ច័យត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអនុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌
ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអនុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ៧ ។

នវិបាកត្ថិកៈ

[១៥] ធម៌ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
វិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមាន
វិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នឌុបាទិន្នបាទានិយត្ថិកៈ

[១៦] ធម៌ មិនមែនជាឌុបាទិន្នបាទានិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាឌុបាទិន្នបាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិន្នបាទានិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុ-
បាទិន្នបាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាអនុបាទិន្នអនុបាទានិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិន្នអនុ-
បាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

និសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកតិកំ

[១៧] ន សង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។ ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ន អសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

និវតិកតិកំ

[១៨] ន សវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ន សវិ-
 តក្កសវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
 ន អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អវិតក្កវិចារមត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អវិតក្កអវិចារំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អវិតក្កអវិចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបំជក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និសង្ខិលិដ្ឋសង្ខិលេសិកតិកៈ

(១៧) ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង
 តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
 ហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

និវិតក្កតិកៈ

(១៨) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ច័យត្រិកប្បដ្ឋានំ

និរ្មិតិភិក្ខុ

(១៧) ន បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន បីតិសហគ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សុខសហគតំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទស្សនភិក្ខុ

(២០) ន និទស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវនិទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទស្សនេនិបហាតត្ថហេតុភិក្ខុ

(២១) ន និទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន នេវនិទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និអាបយគាមិភិក្ខុ

(២២) ន អាចយគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អបច-
យគាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវាចយគាមីនាបចយ-
គាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

នីបីតិវិធីក្តី:

[១៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយសុខ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា ... ។

និទស្សន្តិក្តី:

[២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ... ។

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុក្តី:

[២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... ។

និអាបយគាមិក្តី:

[២២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើងនិងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និសេក្ខតិកំ

[២៣] ន សេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និបរិវត្តតិកំ

[២៤] ន បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និបរិវាទមណតិកំ

[២៥] ន បរិវាទមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មហាគ្គវាទមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បមាណាវមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហិន្ទតិកំ

[២៦] ន ហិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន បណ៌តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និមិប្បត្តតិកំ

[២៧] ន មិប្បត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និសេវក្ខតិកៈ

[២៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានេវ-
សេក្ខានសេក្ខៈ . . . ។

និបរិវត្តិកៈ

[២៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចធ្មាវ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន . . . ។

និបរិវត្តិវម្មណ៍កៈ

[២៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍តូចធ្មាវ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន . . . ។

និហ័និកៈ

[២៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនថោកទាប . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនឧត្តម . . . ។

និមិប្បត្តិកៈ

[២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង . . . អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនទៀង . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពប្បដ្ឋាន

និមិត្តរូបណាតិកា

(២៨) ន មត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មត្តហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន មត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទ្ទេសនាតិកា

(២៩) ន អនុប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនុប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច ន ឧប្បាទី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនុប្បន្នំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ច ន ឧប្បាទី ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ឧប្បាទី ធម្មំ បដិច្ច ន ឧប្បាទី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ឧប្បាទី ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ច ន ឧប្បាទី ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អនុប្បន្តញ្ច ន ឧប្បាទិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចុដ្ឋយត្តិកប្បដ្ឋាន

នមគ្គារម្មណតិកៈ

(២៨) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអាម្មណ៍ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ . . . ។

នឧប្បន្នតិកៈ

(២៩) ធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់
កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិន
ទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជា
មិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើង
ហើយផង មិនមែនកើតឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អនុប្បន្នញ្ច ន ឧប្បាទិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ឧប្បាទិ
ធម្មា ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ន អនុប្បន្នញ្ច ន ឧប្បា-
ទិញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អនុប្បន្នោ ច ន ឧប្បាទិ ច ធម្មា
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

និរតិវិញ្ញាណំ

[៣០] ន អតីតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អតីតោ ធម្មា
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[៣១] ន អតីតោ ធម្មា ន អតីតស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អតីតោ ធម្មា ន អនា-
គតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អតីតោ
ធម្មា ន អតីតស្ស ច ន អនាគតស្ស ច ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ។ ន អនាគតោ ធម្មា ន អនា-
គតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អនាគ-
តោ ធម្មា ន អតីតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុ-
យោ ន អនាគតោ ធម្មា ន អតីតស្ស ច ន អនាគ-
តស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ។ ន អតី-
តោ ច ន អនាគតោ ច ធម្មា ន អតីតស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បន្នយេន បច្ចុយោ ន អតីតោ ច ន អនាគតោ ច
ធម្មា ន អនាគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន បច្ចុយោ

អភិធម្មបិណ្ឌ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើត
ឡើងហើយផង មិនមែនកើតឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយផង មិនមែនកើត
ឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សំដីពិព្រឹត្តិកៈ

[៣០] ធម៌ មិនមែនជាអតីត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១] ធម៌ មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
អតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាអនាគត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអនាគត ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
អតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
ជាអតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអ-
នាគតផង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាអនាគត ដោយហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុប្បន្នកប្បដ្ឋានំ

ន អតីតោ ច ន អនាគតោ ច ធម្មា ន អតីតស្ស ច
ន អនាគតស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

និអតីតារម្មណតិកំ

[៣២] ន អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនា-
គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និអជ្ឈិតតិកំ

[៣៣] ន អជ្ឈិតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អជ្ឈិត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ពហិទ្ធា ធម្មំ
បដិច្ច ន ពហិទ្ធា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

និអជ្ឈិតារម្មណតិកំ

[៣៤] ន អជ្ឈិតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អជ្ឈិតា-
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អជ្ឈិតា-
រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ពហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ច័យត្រីកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
មែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

និរតិវិញ្ញាណតិកៈ

[៣២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអតីត ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអនាគត ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន ... ។

និរតិវិញ្ញាណតិកៈ

[៣៣] ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

និរតិវិញ្ញាណតិកៈ

[៣៤] ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនមានការម្នាក់ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អន្លៀតារម្មណោ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

សិលនិទិស្សនតិកំ

[៣៥] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច

ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ច្ចយា ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិ-

ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សន-

សប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិ-

ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិ-

យោ ថ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ថ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបំណិន បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

និសនិទស្សនត្តិកៈ

[៣៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

បច្ចុន័យត្រិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អនិទស្សនអប្បដិ-
 យោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិ-
 យោ ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣ ៦) ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនិទ-
 ស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អនិ-
 ទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

(៣៦) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្សញ្ញាតំ

ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សន-
សប្បដិយោ ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អនិទស្សន-
អប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៣៧) ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
និទស្សនអប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សន-
សប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិ-
ទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិ-
យោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

(៣៨) ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ន អនិទស្ស-
នអប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៧] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

[៣៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រ-
 កបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

បច្ចុប្បន្នកប្បដ្ឋានំ

[៣៧] ន ស និទនស្សនសប្បដិយត្ថា ន អនិទនស្ស-
នសប្បដិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធ ។

[៤០] ហេតុយា តីស អវិគតេ តីស ។

យថា កុសលត្តកេ សហជាតវារម្មំ បច្ចុយ-
វារម្មំ និស្សយវារម្មំ សំសជ្ជវារម្មំ សម្បយុត្ត-
វារម្មំ បញ្ញាវារម្មំ កណ៌តំ ឯវំ កណោតតំ ។

បច្ចុប្បន្នកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រ-
កបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣០ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ដែលយើងរាប់ហើយ ក្នុង
កុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

នហេតុទុកំ

(៤០) នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នហេតុំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច

តយោ ខន្ធា ចិត្តសម្មជានន្ធា រូបំ ទ្រេ ខន្ធធ បដិច្ច

. . . បដិសន្ធិក្ខណោ . . . យាវ មហាក្កតា ។

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា នហេតុ ខន្ធធ បដិច្ច . . . ហេតុ-

ប្បដិសន្ធិ ។ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ច ន-

នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន-

នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បច្ចយា ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ

ច ននហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ចុដ្ឋាយទុកប្បដ្ឋាន

នហោតទុកៈ

(៤១) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ពក្កិ ចិត្តសមុជ្ជានុប
 ក្កិ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ២ . . . ក្នុង
 ខណៈនៃបដិសន្ធិ . . . ដរាបដល់ពួកមហាក្កត ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ មិនមែនជាហេតុ . . . ហេតុប្បដិសន្ធិ ។
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្កិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្កិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្កិ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្កិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុផង មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី

ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

[៤៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុផង
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ

အင်္ဂါထူးပိုငါးက ပဉ္စမိယဗျူဆ်နံ

ဓါဘေတု ဇမ္ဗု ဓါဘေတုနန္ဒု ဝ ဓါဘေတုနန္ဒု ဝ
 ဇမ္ဗုနန္ဒု အာဗ္ဗုဇာယုဗ္ဗုဇယေ ဝ ဗဗ္ဗုဇယော ၎ ဓါဘေတု
 ဇမ္ဗု ဓါဘေတုနန္ဒု ဇမ္ဗုနန္ဒု အာဗ္ဗုဇာယုဗ္ဗုဇယေ ဝ
 ဗဗ္ဗုဇယော ဝ ဓါဘေတု ဇမ္ဗု ဓါဘေတုနန္ဒု ဇမ္ဗုနန္ဒု
 အာဗ္ဗုဇာယုဗ္ဗုဇယေ ဝ ဗဗ္ဗုဇယော ဝ ဓါဘေတု ဇမ္ဗု ဓါ-
 ဗေတုနန္ဒု ဝ ဓါဘေတုနန္ဒု ဝ ဇမ္ဗုနန္ဒု အာဗ္ဗုဇာ-
 ဗ္ဗုဇယေ ဝ ဗဗ္ဗုဇယော ၎ ဓါဘေတု ဝ ဓါဘေတု ဝ
 ဇမ္ဗု ဓါဘေတုနန္ဒု ဇမ္ဗုနန္ဒု အာဗ္ဗုဇာယုဗ္ဗုဇယေ ဝ ဗဗ္ဗု-
 ယော ဓါဘေတု ဝ ဓါဘေတု ဝ ဇမ္ဗု ဓါဘေတုနန္ဒု
 ဇမ္ဗုနန္ဒု အာဗ္ဗုဇာယုဗ္ဗုဇယေ ဝ ဗဗ္ဗုဇယော ဓါဘေတု ဝ
 ဓါဘေတု ဝ ဇမ္ဗု ဓါဘေတုနန္ဒု ဝ ဓါဘေတုနန္ဒု
 ဝ ဇမ္ဗုနန္ဒု အာဗ္ဗုဇာယုဗ္ဗုဇယေ ဝ ဗဗ္ဗုဇယော ၎

(၆၅) ဟေတုယော ဇီလာ အာဗ္ဗုဇာ ဝ ဓါ
 အေတ ဝ ၎ ၎

ယဗာ ဓုပလန္တိဇေ ဗရုဏာဂံ
 ယံ ဝိန္နာဗေတံ ၎

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុដ្ឋយប្បវឌ្ឍន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុផល មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផល
 ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុផល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(៤៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលគ្គិកៈ យ៉ាងណា
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋានំ

និសហេតុកិទ្ធិកំ

[៤៦] និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេតុ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចីកំ ញាសហា-
 កតំ ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដិច្ច ភយោ មហាក្កតា ទ្វេ
 មហាក្កតេ បដិច្ច ទ្វេ មហាក្កតា មហាក្កតេ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និ-
 អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចីកំ-
 ញាសហកតំ ឧទ្ធច្ចសហកតំ មោហំ បដិច្ច សម្ប-
 យុត្តកា ខន្ធា បដិសន្ធិត្តិណោ វត្ថុំ បដិច្ច សហេ-
 តុកា ខន្ធា ។ និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និសហេ-
 តុកោ ច និអហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ និអហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច និ-
 អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
 និសហេតុកញ្ច និអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 និសហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 និសហេតុកញ្ច និអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 និអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ច័យទុក្ខប្បដ្ឋាន

និសហោតិកិទិកិៈ

[៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវមោហាៈ ដែលប្រកបដោយ
វិចិកិញ្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១
មហាក្ខត ២ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ
នូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
គឺ ពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវមោហាៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិញ្ចា
ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃ
បដិសន្ធិ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
មានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជា
មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្សប្បដ្ឋានំ

ន សហេតុកត្តា ន អហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន-
សហេតុកោ ច ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ន អវិគតេ នវ ។

សហជាតវារម្បិ សម្បយុត្តវារម្បិ បដិច្ច-

វារសនិសំ ឃំ វិត្តារេតតំ ។

[៤៨] ន សហេតុកោ ធម្មា ន សហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ន សហេតុកោ
ធម្មា ន អហេតុកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ន សហេតុកោ ធម្មា ន សហេតុកស្ស
ច ន អហេតុកស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ ន អហេតុកោ ធម្មា ន អហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៤៩] ន សហេតុកោ ធម្មា ន សហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៥០] ហេតុយា ន អារម្មណេ នវ អវិគតេ នវ ។

យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវារំ

ឃំ វិត្តារេតតំ ។

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផល មិនមែនជា
មិនមានហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ច-

វារៈដែរ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

[៤៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ផល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៩] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា

បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

បច្ចុប្បន្នយុគប្បដ្ឋានំ

និហោតុសម្បយុត្តទុកំ

(៥០) ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុសម្បយុត្តោ ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ន ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 សម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេ-
 តុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុសម្បយុត្តោ ច ន-
 ហេតុវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(៥២) ហេតុយា នវ អារម្មណោ ធ អវិគតេ នវ ។
 សហជាតវារេថិ បញ្ញាវារេថិ សព្វត្ថ វិត្តារេតត្ថំ ។

និហោតុសហោតុកុទុកំ

(៥៣) ន ហេតុញ្ជេវ ន អហេតុកញ្ជេ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ធម្មា

បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋាន

និហោតិសម្បយ្យតិទិកៈ

[៥១] ធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធមិ មិន
 មែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិន
 មែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធមិ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធមិ មិនមែន
 ប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិន
 មែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត
 គប្បីឱ្យពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ចុះ ។

និហោតិសហោតិកិទិកៈ

[៥៣] ធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុញ្ញោ ន អហេតុកកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុញ្ញោ ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន អហេតុកោ-
 ចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន អហេតុកកញ្ញោ ន នហេតុញ្ញោ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុ
 កោចេវ ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា-
 ន អហេតុកកញ្ញោ ន នហេតុញ្ញោ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 ចេវ ន អហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អហេតុកកញ្ញោ ន នហេតុញ្ញោ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 ចេវ ន អហេតុកោច ន អហេតុកោចេវ ន នហេតុច
 ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ហេតុញ្ញោ ន អ-
 ហេតុកកញ្ញោ ន អហេតុកកញ្ញោ ន នហេតុញ្ញោ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុផង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

បច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋានំ

[៥៤] ហេតុយា នវ អាវម្មណោ នវ អវិភតេ នវ ។

សហដាតវេបិ បញ្ញាវេបិ សត្វត្ថ វិត្តារោ ។

និហោតិហោតិសម្បយត្ថទកំ

[៥៥] ន ហេតុញ្ចវ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ

បដិច្ច ន ហេតុថេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្ប-

ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុញ្ចវ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ្ច

ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោថេវ ន នហេតុច

ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុញ្ចវ ន ហេតុ-

វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុថេវ ន ហេតុវិប្ប-

យុត្តោច ន ហេតុវិប្បយុត្តោថេវ ន នហេតុច ធម្មោ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុវិប្បយុត្តញ្ចវ ន-

នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោថេវ ន-

នហេតុច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុ-

វិប្បយុត្តញ្ចវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុថេវ-

ន ហេតុវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

[៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មាន
សេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

និហោតុហោតុសម្បយតិទុក្ខិ :

[៥៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុវិប្បយុត្តតោ វេ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុចេវ ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ច ន ហេតុវិប្បយុត្តោ ចេវ-
ន នហេតុច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៦] ហេតុយា វេវ អវិគតេ វេវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និហោតុនិសហោតុកិក្កំ

[៥៧] នហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ច-
យា ឯកំ មហាក្ខនំ បដិច្ច តយោ មហាក្ខតា ។
នហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុ-
កោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បដិសន្ធិក្ខណោ
វត្ថុំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ឧប្បា ។ ន ហេតុ-
ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ
ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
តុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាស
ចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និហោតនិសហោតិកុទ្ធិកៈ

[៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មហាកូត ៣
អាស្រ័យ នូវមហាកូត ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវ
វត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បច្ចុន័យទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ-
 ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ហេតុំ ន សហេតុកកញ្ច ន ហេតុំ-
 ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន សហេតុកកញ្ច ន ហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ-
 ន អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន សហេតុកកញ្ច ន ហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សហេតុកោ ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥៨] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិភតេ នវ ។

សហជាតវាវម្បិ សស្សយុត្តវាវម្បិ

បដិច្ចវាវសទិសំ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ៧ ក្នុងការម្សុណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈ

ក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

[៥៧] នហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន អហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។ នហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន អហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ នហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ នហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទ្វេ ។

[៦០] អារម្មណោ ចត្តារិ អវិគតេ ចត្តារិ ។

បញ្ញាវារម្មំ ឯវំ វិត្តារេតតំ ។

និសប្បប្បយទកំ

[៦១] ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អប្បដ្ឋយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៦២] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ត វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បវត្តន

[៥៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ជា
 បច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៦០] ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ។

បញ្ញាវារៈ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

និសប្បប្បយទុក្ខៈ

[៦១] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុង
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

[៦៣] ន អប្បច្ចយោ ធម្មោ ន អប្បច្ចយស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៤] ន សប្បច្ចយោ ធម្មោ ន អប្បច្ចយស្ស
ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៦៥] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណោ ទ្វេ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

និសង្កតទកំ

[៦៦] ន អសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្កតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៦៧] ហេតុយា ឯកំ សប្បច្ចយេនុកកសង្កតំ ។

និសនិទស្សនទកំ

[៦៨] ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិ-
ទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិ-
ទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិ-
ទស្សនោ ច ន អនិទស្សនោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

[៦៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

និសង្ខតទុកៈ

[៦៦] ធម៌ ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំគ្នាក៏តែង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំគ្នាក៏តែង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យទុកៈ ។

និសនិទស្សនិទុកៈ

[៦៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និសប្បជីយទុកំ

[៦៧] ន សប្បជីយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បជីយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សប្បជីយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អប្បជីយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សប្ប-
 ជីយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សប្បជីយោ ច ន អប្បជីយោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៧០] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតវាវច្ឆិ សម្បយុត្តវាវច្ឆិ បដិច្ចវាវសទិសំ ។

[៧១] ន សប្បជីយោ ធម្មោ ន សប្បជីយស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ន សប្បជីយោ ធម្មោ
 ន អប្បជីយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 ន សប្បជីយោ ធម្មោ ន សប្បជីយស្ស ច ន អប្បជី-
 យស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[៧២] ន សប្បជីយោ ធម្មោ ន សប្បជី-
 យស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវត្តន

និស្សយីយទុក្ខៈ

[៦៩] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន មែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ ប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិន មានការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយការម្មណប្បដ្ឋ័យ ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចការ

ន អប្បដិយោ ធម្មោ ន អប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧៣] ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ ទ្វេ អធិប-
តិយា ចត្តារិ អវិគតេ នវ ។

បញ្ញាវារម្បិ វិត្តារេតតំ ។

ជនបិទកំ

[៧៤] ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរូបំ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ច ន អ-
រូបំ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អរូបំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អរូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរូបំ
ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
អរូបំ ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ច ន អរូបំ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន រូបំញា ន អរូបំញា ធម្មំ បដិច្ច ន-
រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន រូបំញា ន អរូបំញា
ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិន
មានការប៉ះពាល់ ដោយការមូលប្បច័យ ។

(៧៣) ក្នុងហេតុប្បច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការមូលប្បច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិភតប្បច័យ មានវារៈ ៧ ។
បណ្ឌិត គប្បញ្ញាំងបញ្ញាវារៈ ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ស្រីប្តីទុក្ខៈ

(៧៤) ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានរូប
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ ធម៌ មិន
មែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
មានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច័យ ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ ធម៌ មិនមែនមានរូបក្តី
មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ ។ ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច័យ ធម៌ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
មានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន រូបំញា ន អរូបំញា ធម្មំ បដិច្ច ន រូបំ ច ន អរូបំ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ភីណិ អភិកតេ

នវ ។

សហជាតវារេបិ បញ្ញាវារេបិ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នលោកិយទុកំ

[៧៦] នលោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នលោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នលោកុត្តរោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នលោ-
កិយំ ធម្មំ បដិច្ច នលោកិយោ ច នលោកុត្តរោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នលោកុត្តរំ ធម្មំ
បដិច្ច នលោកុត្តរោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
នលោកិយញា នលោកុត្តរញា ធម្មំ បដិច្ច នលោ-
កុត្តរោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មចំណែក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

និរោកិយទុកៈ

[៧៦] ធម៌ មិនមែនជាលោកិយ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
លោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាលោ-
កុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាលោកិយក្តី មិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយផង មិនមែនជា
លោកុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នប្បដ្ឋាន

[៧៧] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទ្វេ អវិគតេ
បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នកោនចិវិញ្ញេយ្យទុកំ

[៧៨] នកោនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកោនចិ-
វិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកោនចិ-
វិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច នកោនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកោនចិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កោនចិវិញ្ញេយ្យោ ច នកោនចិនិវិញ្ញេយ្យោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ នកោនចិនិវិញ្ញេយ្យំ ធម្មំ
បដិច្ច នកោនចិនិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ នកោនចិវិញ្ញេយ្យញ្ច នកោនចិ-
និវិញ្ញេយ្យញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកោនចិវិញ្ញេយ្យោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

(៧៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មាន
ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នកោ នបិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

(៧៨) ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង
ដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី មិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែន
ជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
មិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹង ដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយផង មិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណា
នីមួយផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

[៧៧] ហេតុយា នវ អវិភតេ នវ សព្វត្ថ
វិត្តារោ ។

នោអាសវំទុកំ

[៨០] នោ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោ អាសវោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
ន នោ អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ
អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នោ អាសវោ ច នោ អាសវោ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន នោ អាសវំ ធម្មំ
បដិច្ច ន នោ អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សង្កតំ ។ នោ អាសវំញ ន នោ អាសវំញ ធម្មំ បដិច្ច
នោ អាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ អា
សវំញ ន នោ អាសវំញ ធម្មំ បដិច្ច នោ អាសវោ ច
ន នោ អាសវោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨១] ហេតុយា នវ អាវច្ឆណោ នវ អវិភតេ នវ
សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវគ្គប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

តោអាសវិទុកៈ

[៨០] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
បំប្រញា ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាវម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យ
ទាំងអស់ ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋានំ

នសាសវិទកំ

[៨២] នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នសាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនា-
 សវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នសាសវំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសាសវោ ច នអនាសវោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច នអនាស-
 វោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នសាសវំញ
 នអនាសវំញ ធម្មំ បដិច្ច នអនាសវោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៣] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ
 បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នអាសវិសម្បយុត្តិទកំ

[៨៤] នអាសវិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អាសវិសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
 យា នអាសវិសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នអា-
 សវិសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

និសាសវិទុកៈ

[៨២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមាន
 អាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ចនីយ
 ពាំងអស់ ។

និវាសវិសម្បយត្ថទុកៈ

[៨៤] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈសម្បយុត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអាសវៈសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អាសវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ
 ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។ ន អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាវ-
 សវិប្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អា-
 សវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អាសវសម្បយុត្តោ ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អាសវសម្បយុត្តញ្ច
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវសម្បយុត្តញ្ច
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវសម្បយុត្តញ្ច
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវសម្បយុត្តោ
 ច ន អាសវវិប្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

[៨៥] ហេតុយា នវ អារម្មណេ ន អវិភតេ
 នវ សត្វត្ត វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បញ្ជីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៨៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវរៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវរៈ ៦ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋាយ មានវរៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយ ទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

និអាសវិសាសវិទុកំ

[៨៦] ន អាសវ៌ញ្ចោវ ន អនាសវ៌ញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អាសវ៌កេចេវ ន អនាសវ៌កេច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ន អាសវ៌ញ្ចោវ ន អនាសវ៌ញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អនាសវ៌កេចេវ ន នោច អាសវ៌កេ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវ៌ញ្ចោវ ន អនាសវ៌ញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន អាសវ៌កេចេវ ន អនាសវ៌កេច ន អនាសវ៌កេចេវ ន-
នោច អាសវ៌កេ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។
ន អនាសវ៌ញ្ចោវ ន នោច អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនា-
សវ៌កេចេវ ន នោច អាសវ៌កេ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ន អនាសវ៌ញ្ចោវ ន នោច អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អាសវ៌កេចេវ ន អនាសវ៌កេច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ន អនាសវ៌ញ្ចោវ ន នោច អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អាសវ៌កេចេវ ន អនាសវ៌កេច ន អនាសវ៌កេចេវ ន-
នោច អាសវ៌កេច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

នអាសវិសាសវិទុកៈ

(៨៦) ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជា
 មិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន អាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោ ន អនាសវៈញោវ ន លោច-
 អាសវៈញោ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវៈញោវ ន អនា-
 សវៈញោ ន អនាសវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនាសវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោ ន អនា-
 សវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវៈញោ
 វ ន អនាសវៈញោវ ន អនាសវៈញោវ ន លោចអាសវៈញោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៨៧] ហេតុយា នវ អាម្មលោ នវ អវិគតេ
 នវ សព្វត្ថ វិន្តារោ ។

នអាសវៈញោវិសម្បយុត្តទកំ

[៨៨] ន អាសវៈញោវ ន អាសវៈញោវិសម្បយុត្តញោ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវៈញោវ ន អាសវៈញោវិសម្បយុត្តញោ ធម្មោ

អភិធម្មបំណិក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជា
មិនមានអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិន
មែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិន
មែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
ជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
តាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
តាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ តាំងមិន
មែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយ
តាំងអស់ ។

និរាសវិរាសវិសម្បយុត្តិកៈ

[៨៨] ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ តាំងមិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវព្វោ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវីប្បយុត្តោចេវ ន លោច-
 អាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវព្វោ-
 ន អាសវីប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវោចេវ ន អា-
 សវីប្បយុត្តោច ន អាសវីប្បយុត្តោចេវ ន លោចអាស-
 វោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តព្វោ ន លោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវីប្បយុ-
 ត្តោចេវ ន លោចអាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន អាសវីប្បយុត្តព្វោ ន លោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អាសវោចេវ ន អាសវីប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវីប្បយុត្តព្វោ ន លោចអាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អាសវោចេវ ន អាសវីប្បយុត្តោច ន-
 អាសវីប្បយុត្តោចេវ ន លោចអាសវោ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អាសវព្វោ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តញ្ច ន អាសវីប្បយុត្តព្វោ ន លោចអាសវញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវោចេវ ន អាសវីប្បយុត្តោច ធម្មា

បច្ចន័យទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត

ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ

ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌

មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត មិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា

អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-

ដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន

អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ

ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-

ប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី មិន

មែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌

មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវ-

វិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនិយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវំពោវ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តញ្ច ន អាសវីប្បយុត្តពោវ ន នោច អាសវញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវីប្បយុត្តោចេវ ន នោច អាសវោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អាសវំពោវ ន អាសវីប្ប-
 យុត្តញ្ច ន អាសវីប្បយុត្តពោវ ន នោច អាសវញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន អាសវោចេវ ន អាសវីប្បយុត្តោ ច ន អា-
 សវីប្បយុត្តោចេវ ន នោច អាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៨៧] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អវិគតេ
 នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អាសវីប្បយុត្តនិសាសវិទកំ

[៧០] អាសវីប្បយុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវីប្បយុត្តោ ន សាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អាសវីប្បយុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវីប្បយុត្តោ ន អនាសវោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា អាសវីប្បយុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 អាសវីប្បយុត្តោ ន សាសវោ ច អាសវីប្បយុត្តោ-
 ន អនាសវោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បវត្តន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
 ជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

អាសវវិប្បយុត្តនសាសវិទុកៈ

[៧០] ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវវិប្បយុ-
ត្តោ ន អនាសវោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
អាសវវិប្បយុត្តំ ន សាសវញ្ច អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនា-
សវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច អាសវវិប្បយុត្តោ ន អនាសវោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៧០) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ'
បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នោសញ្ញោជនំទុកំ

(៧២) នោ សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ-
សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច ន នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច
នោ សញ្ញោជនោ ច ន នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន នោសញ្ញោជនំ
ធម្មំ បដិច្ច ន នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ភាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកប
ដោយភាសវៈផង ប្រាសចាកភាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
បច្ច័យទាំងអស់ ។

គោសព្វោណិនទុក្ខិកៈ

[៧២] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ក្តី មិន
មែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញា-
ជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដក បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន នោសញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ ទប្បជ្ជនី ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
នោសញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច នោសញ្ញោជនោ ច ន-
នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ ទប្បជ្ជនី ហេតុប្បដ្ឋយា ។
នោសញ្ញោជនញ្ច ន នោសញ្ញោជនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នោសញ្ញោជនោ ធម្មោ ទប្បជ្ជនី ហេតុប្បដ្ឋយា នោ-
សញ្ញោជនញ្ច ន នោសញ្ញោជនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន នោ-
សញ្ញោជនោ ធម្មោ ទប្បជ្ជនី ហេតុប្បដ្ឋយា នោ-
សញ្ញោជនញ្ច ន នោសញ្ញោជនញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
នោសញ្ញោជនោ ច ន នោសញ្ញោជនោ ច ធម្មោ
ទប្បជ្ជនី ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧៣] ហេតុយា នវំ អាម្មណោ នវំ អភិកតេ
នវំ សត្វត្ត វិត្តារោ ។

និសញ្ញោជនីយទុកំ

[៧៤] ន សញ្ញោជនីយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សញ្ញោជនីយោ ធម្មោ ទប្បជ្ជនី ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ ទ្បវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ
 ទ្បវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ
 ទ្បវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិន
 មែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យទ្បវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

និសញ្ញានិយមៈ

[៧៨] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញានិយមៈ អាស្រ័យ ទ្បវ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញានិយមៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ន សុត្តន្តបិដក ជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សុត្តន្តបិដក ជនិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សុត្តន្តបិដក ជនិយោ ច ន អសុត្តន្ត-
 បិដក ជនិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សុត្តន្តបិដក-
 យញ្ច ន អសុត្តន្តបិដក ជនិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អសុ-
 ត្តន្តបិដក ជនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៥) ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិគតេ
 បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និសុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិទុកំ

(៧៦) ន សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន សុត្តន្ត-
 បិដកសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន សុត្តន្តបិដកសម្ប-
 យុត្តោ ច ន សុត្តន្តបិដកសម្បយុត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ

បច្ចុប្បន្នយុគប្បដិសន្ធិ

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ធម៌ មិនមែនជា
 សញ្ញាជនិយៈក្តី មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ ។ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញា-
 ជនិយៈផង មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដិសន្ធិ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដិសន្ធិ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដិសន្ធិ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដិសន្ធិ
 ទាំងអស់ ។

និសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ

[៧៦] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដិសន្ធិ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដិសន្ធិ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈនិសម្បយុត្តិកៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជនសម្ប-
 យុត្តោ ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ច
 ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជន-
 សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន សញ្ញោជនសម្បយុត្តញ្ច ន សញ្ញោជន-
 វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជនសម្បយុត្តោ ច
 ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[៧៧] ហេតុយា នវំ អារម្មណោ ធន អវិគតេ
 នវំ សត្តក្ខំ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង មិន
 មែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង មិនមែនជាសញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(៧៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្សុណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

នសញ្ញាជនិយនសញ្ញាជនិយទុកៈ

[៧៨] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិន
មែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
ជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈក្តី មិនមែនជាមិន
មានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង
មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ តាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនិយៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

[៧៧] ហេតុយា នវ អាវច្ឆុណោ នវ អវិគតេ នវ
សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្បយុត្តទុកំ

[១០០] និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្បយុត្ត-
ត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្ប-
យុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា និសញ្ញោជនិ-
សញ្ញោជនិសម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច និសញ្ញោជ-
និសម្បយុត្តោចេវ និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច និសញ្ញោជនិសម្បយុត្ត-
ត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្ប-
យុត្តត្តោចេវ និសញ្ញោជនិសម្បយុត្តោចេវ និសញ្ញោ-
ជនិសញ្ញោជនិសម្បយុត្តោចេវ និសញ្ញោជនិសម្ប-
យុត្តត្តោចេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។
និសញ្ញោជនិសម្បយុត្តត្តោចេវ និសញ្ញោជនិសម្ប-
យុត្តត្តោចេវ ធម្មំ បដិច្ច និសញ្ញោជនិសម្ប-
យុត្តត្តោចេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា និសញ្ញោជនិសម្បយុត្ត-
ត្តត្តោចេវ និសញ្ញោជនិសម្បយុត្តត្តោចេវ ធម្មំ បដិច្ច និសញ្ញោ-
ជនិសញ្ញោជនិសម្បយុត្តត្តោចេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយ
ទាំងអស់ ។

និសញ្ញោជនិសញ្ញោជនិសម្បយតិទុក្ខៈ

[១០០] ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនៈ-
វិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោ-
ជនវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
សញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែន
ជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិន
មែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោ-
ជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ
ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ទេ នោច-
សញ្ញោជនំ ធម្មំ បដិច្ច ន សញ្ញោជនោចេវ ន សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តោ ច ន សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោចេវ ន នោ-
ចសញ្ញោជនោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០១] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ សត្វត្ត
វិត្តារោ ។

សញ្ញោជនវិប្បយុត្តនិសញ្ញោជនីយទុកំ

[១០២] សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ន សញ្ញោជនិយំ
ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ន សញ្ញោជនិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ
ន សញ្ញោជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ
ន អសញ្ញោជនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ន សញ្ញោជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ន សញ្ញោជនិយោ ច សញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តោ ន អសញ្ញោជនិយោ ច ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ សញ្ញោជនវិប្បយុត្តំ ន អ-
សញ្ញោជនិយំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោជនវិប្បយុត្តោ ន-
អសញ្ញោជនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ តាំងមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមែន
សញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំង
មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(១០១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយតាំងអស់ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តនសញ្ញាជនីយទុកៈ

(១០២) ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាសញ្ញា-
ជនីយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែន
ជាសញ្ញាជនីយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ជា
សញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនីយៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំង
មិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈក្តី ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជា
មិនមានសញ្ញាជនីយៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្ប-
យុត្ត តាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនីយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនីយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត តាំងមិនមែន
ជាមិនមានសញ្ញាជនីយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

សញ្ញោ ជនវិប្បយុត្តំ ន សញ្ញោ ជនិយស្ស សញ្ញោ ជន-
វិប្បយុត្តំ ន អសញ្ញោ ជនិយស្ស ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញោ-
ជនវិប្បយុត្តោ ន អសញ្ញោ ជនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។

[១០៣] ហេតុយា បញ្ច អវិកតេ បញ្ច សព្វត្ថ
វិត្តារោ ។

បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋានំ

នោកន្តំទុកំ

[១០៤] នោ កន្តំ ធម្មំ បដិច្ច នោ កន្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោ កន្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន នោ កន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នោ កន្តំ
ធម្មំ បដិច្ច នោ កន្តោ ច ន នោ កន្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន នោ កន្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន នោ កន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន នោ-
កន្តំ ធម្មំ បដិច្ច នោ កន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ន នោ កន្តំ ធម្មំ បដិច្ច នោ កន្តោ ច ន នោ-
កន្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នោ-
កន្តោ ន នោ កន្តោ ធម្មំ បដិច្ច នោ កន្តោ ធម្មោ

អភិធម្មបំណិក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ
ផង ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុនីយទុក្ខប្បដ្ឋាន

តោគន្ធិទុក្ខៈ

[១០៤] ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ (គ្រឿងដោតក្រង) អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជា
គន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង

បច្ចុប្បន្នយុគប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នោ កន្តញ្ច ន នោកន្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន នោកន្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នោ កន្តញ្ច ន នោកន្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោ កន្តោ ច
ន នោកន្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៥] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

និក្ខន្ធិយុទ្ធិកំ

[១០៦] ន កន្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តនិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អកន្តនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្ត-
និយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តនិយោ ច ន អកន្តនិយោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អកន្តនិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អកន្តនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ។ ន កន្តនិយញ្ច ន អកន្តនិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តនិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៧] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច
សព្វត្ថ បញ្ច ។

បច្ចនីយៈទុកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១០៥) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

និគ្គន្តិយៈទុក្កៈ

(១០៦) ធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ (ធម៌ដែលគួរដល់គន្លុះ) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លនិយៈ (ដែលមិនគួរដល់គន្លុះ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈក្តី មិនមែនអគន្លនិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្លនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លនិយៈផង មិនមែនជាអគន្លនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(១០៧) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

និក្ខន្ធសម្បយុត្តទកំ

(១០៨) ន កន្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្ត-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្ត-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តសម្បយុត្តោ ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្តសម្បយុត្តោ ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន កន្តសម្បយុត្តញ្ច ន
កន្តវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តសម្បយុត្តញ្ច ន កន្ត-
វិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧ-
ប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន កន្តសម្បយុត្តញ្ច ន កន្តវិ-
ប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កន្តសម្បយុត្តោ ច ន កន្ត-
វិប្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និគ្គិសន្សំយុត្តិកៈ

(១០៨) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះក្តី
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយគន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះផង
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ
ផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ច័នីយទុកប្បដ្ឋានំ

[១០៧] ហេតុយា នវ អារម្មណោ ធិ អនិបតិ-
យា នវ អវិភតេ នវ សព្វត្ត វិត្តារោ ។

និគ្គន្តនិយមំ

[១១០] ន កន្ត្តោ ឃោ ធិ អកន្តនិយមា ធិ ឃំ បដិច្ច
ន កន្ត្តោ ឃោ ធិ អកន្តនិយោ ធិ ឃោ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ធិ ឃំ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្ត្តោ ឃោ ធិ អកន្តនិយមា ធិ ឃំ បដិច្ច
ន អកន្តនិយោ ឃោ ធិ ឃោ ធិ កន្ត្តោ ធិ ឃោ ធិ ឃំ ធិ ឃំ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្ត្តោ ឃោ ធិ អកន្តនិយមា ធិ ឃំ បដិច្ច
ន កន្ត្តោ ឃោ ធិ អកន្តនិយោ ធិ ឃំ ធិ អកន្តនិយោ ឃោ
ធិ ឃោ ធិ កន្ត្តោ ធិ ឃោ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន អកន្តនិយមោ ធិ ឃោ ធិ កន្ត្តោ ធិ ឃំ បដិច្ច ន អកន្តនិ-
យោ ឃោ ធិ ឃោ ធិ កន្ត្តោ ធិ ឃោ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា ន អកន្តនិយមោ ធិ ឃោ ធិ កន្ត្តោ ធិ ឃំ បដិច្ច ន ក-
ន្ត្តោ ឃោ ធិ អកន្តនិយោ ធិ ឃោ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន អកន្តនិយមោ ធិ ឃោ ធិ កន្ត្តោ ធិ ឃំ បដិច្ច
ន កន្ត្តោ ឃោ ធិ អកន្តនិយោ ធិ ឃំ ធិ អកន្តនិយោ ឃោ ធិ
ឃោ ធិ កន្ត្តោ ធិ ឃោ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ធិ ឃំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បច្ច័និយទុកប្បដ្ឋាន

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

និគ្គត្តនិយមទុកៗ :

[១១០] ធម៌ មិនមែនជាគន្លងៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លងៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំងមិនមែនជា
មិនមែនគន្លងៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លងៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាគន្លងៈ ទាំង
មិនមែនជាអគន្លងនិយៈក្តី មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
គន្លងៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លងៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លងៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្លងនិយៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លងៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែន
ជាគន្លងៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លងៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
ធម៌ មិនមែនជាគន្លងៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈក្តី មិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លងៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអគន្ល-
និយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លងៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន កន្លែញូវ ន អកន្លនិយញូ ន អកន្លនិយញូវ ន លោច-
កន្លញូ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លោចេវ ន អកន្លនិយោច
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១១១] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ សព្វត្ថ
វិត្តារោ ។

និគិណ្ឌគិណ្ឌសម្បយុត្តទុកំ

[១១២] ន កន្លែញូវ ន កន្លវិប្បយុត្តញូ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លោចេវ ន កន្លវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ន កន្លែញូវ ន កន្លវិប្បយុត្តញូ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លវិប្បយុត្តោចេវ ន លោចកន្លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្លែញូវ ន កន្លវិប្បយុត្តញូ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លោចេវ ន កន្លវិប្បយុត្តោច ន កន្លវិប្បយុត្តោចេវ-
ន លោចកន្លោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន កន្លវិប្បយុត្តញូវ ន លោចកន្លំ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លវិ-
ប្បយុត្តោចេវ ន លោចកន្លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ន កន្លវិប្បយុត្តញូវ ន លោចកន្លំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កន្លោចេវ ន កន្លវិប្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនជាអគន្លនិយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនជាអគន្លនិយៈផង មិនមែនជាអគន្លនិយៈ តាំង
មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

[១១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យតាំងអស់ ។

និក្ខណ្ឌសម្បយតិទិកៈ

[១១២] ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ តាំងមិន
មែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែន
ប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ
តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជា
មិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាស
ចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាស
ចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ តាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ តាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង

បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោមកន្លំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កន្លោចេវ ន កន្លងប្បយុត្តោច ន កន្លងប្បយុ-
 ត្តោចេវ ន លោមកន្លោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។ ន កន្លញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន កន្លង
 ប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោមកន្លញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លោចេវ-
 ន កន្លងប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 កន្លញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោ-
 មកន្លញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លងប្បយុត្តោចេវ ន លោម-
 កន្លោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កន្លញ្ចេវ-
 ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន កន្លងប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោមកន្លញ្ចេវ
 ធម្មំ បដិច្ច ន កន្លោចេវ ន កន្លងប្បយុត្តោច ន កន្លងប្ប-
 យុត្តោចេវ ន លោមកន្លោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[១១៣] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ត
 វិត្តារោ ។

គន្លងប្បយុត្តនគន្លងនីយទុកំ

[១១៤] កន្លងប្បយុត្តំ ន កន្លងនីយំ ធម្មំ
 បដិច្ច កន្លងប្បយុត្តោ ន កន្លងនីយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាក
 គន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 គន្លុះ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង
 មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ
 ក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង មិនមែន
 ប្រាសចាកគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

គណីប្បយុត្តនគណីនិយម្យកៈ

[១១៤] ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយម្យ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយម្យ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបំណែក បច្ចុប្បន្នភ្នំ

ហេតុប្បដ្ឋយា កន្តវិប្បយុត្តំ ន កន្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 កន្តវិប្បយុត្តោ ន អកន្តនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា កន្តវិប្បយុត្តំ ន កន្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ត-
 វិប្បយុត្តោ ន កន្តនិយោ ច កន្តវិប្បយុត្តោ ន អកន្តនិ-
 យោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កន្តវិប្បយុត្ត-
 ន អកន្តនិយំ ធម្មំ បដិច្ច កន្តវិប្បយុត្តោ ន អកន្តនិ-
 យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កន្តវិប្បយុត្ត-
 ន កន្តនិយញ្ច កន្តវិប្បយុត្តំ ន អកន្តនិយញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច កន្តវិប្បយុត្តោ ន អកន្តនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១១៥] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អភិ-
 កតេ បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នោឡុយប្រោគីរិណគោប្បកទុកំ

[១១៦] នោឡុយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោយោកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ឡុយតោច្ឆកយោកតោច្ឆកេសុ អាម-
 សនំ អាសវតោច្ឆកេ អាមសនសទិសំ ។ នោនីវរណំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . នីវរណតោច្ឆកេ អាមសនំ សញ្ញា-
 ជនតោច្ឆកេ អាមសនសទិសំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះ-
 និយៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជា
 គន្លុះនិយៈក្តី ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកគន្លុះ និងមិនមែនជាគន្លុះនិយៈផង ប្រាសចាក
 គន្លុះ និងមិនមែនជាអគន្លុះនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

តោធុយយោគនីវរណគោប្បកិទុកៈ

[១១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាធុយៈ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាយោគៈ . . . អាមសនៈ (ការពាល់ត្រូវគឺសេចក្តី
 ប្រកាន់) ក្នុងធុយគោប្បកៈនិងយោគគោប្បកៈ ប្រហែលគ្នានឹងអាមសនៈ
 ក្នុងអាសវគោប្បកៈដែរ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ . . .
 អាមសនៈ ក្នុងនីវរណគោប្បកៈ ប្រហែលគ្នានឹងអាមសនៈ ក្នុងសញ្ញា-
 ជនគោប្បកៈដែរ ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋានំ

នោបរាមាសកោប្បកិទ្ធិកំ

[១១៧] នោបរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច នោបរាមា-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។ នប-
រាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នបរាមាសសម្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នបរាមាសញ្ចេវ ន-
អបរាមជ្ឈញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នបរាមាសោចេវ នអបរា-
មដ្ឋាច ធម្មោ . . . នអបរាមដ្ឋាចេវ ននោបរាមា-
សោ ធម្មោ . . . នបរាមាសោចេវ នអបរាមដ្ឋាច
នអបរាមដ្ឋាចេវ ននោបរាមាសោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ។ នអបរាមជ្ឈញ្ចេវ ននោបរាមាសំ
ធម្មំ បដិច្ច នបរាមាសោចេវ នអបរាមដ្ឋាច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ នបរាមាសញ្ចេវ នអបរា-
មជ្ឈញ្ច នអបរាមជ្ឈញ្ចេវ ននោបរាមាសញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច នបរាមាសោចេវ នអបរាមដ្ឋាច ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

នោបរាមាសគោប្បិកទុកៈ

[១១៧] ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ (ការស្តាប់អង្គុលតិសេចក្តី
 ប្រកាន់ខ្ពស់) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 បរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបរាមាសៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែន
 ជាអបរាមាសៈ (ដែលតិលេសមិនស្តាប់អង្គុលហើយ) អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈ . . . ធម៌ មិនមែនជា
 អបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរាមាសៈ . . . ធម៌ មិនមែនជាបរា-
 មាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈក្តី មិនមែនអបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនបរាមាសៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរាមាសៈផង
 មិនមែនជាអបរាមាសៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរាមាសៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

និស្សាវនីយកំ

[១១៨] ន ស្មារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ស្មារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនាមម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 ស្មារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ ច ន អនាមម្ម-
 ណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អនា-
 មម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនាមម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អនាមម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សា-
 មម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនា-
 មម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ ច ន អនាមម្មណោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន ស្មារម្មណាញ
 ន អនាមម្មណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន ស្មារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ស្មារម្មណាញ ន អនាមម្ម-
 ណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន អនាមម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវត្តន

និស្សាវម្មណ៍ទុក្ខៈ

[១១៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការ
ម្នាក់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់
ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ផង មិន
មែនជាមិនមានការម្នាក់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងការម្នាក់ផង មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ផង ទើបកើតឡើង

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន សារម្មណាញា ន អនារម្មណាញា ធម្ម័
បដិច្ច ន សារម្មណោ ច ន អនារម្មណោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១៧) ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ
វិត្តារោ ។

និបិត្តិទុកំ

(១២០) ន ចិត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ន ចិត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចិត្តំ ធម្ម័ បដិច្ច ន នោ-
ចិត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចិត្តំ ធម្ម័
បដិច្ច ន ចិត្តោ ច ន នោចិត្តោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១២១) ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ថ បញ្ច ។

និបេតិសិក្កិទុកំ

(១២២) ន ចេតសិកំ ធម្ម័ បដិច្ច ន ចេតសិ-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ចេតសិកំ
ធម្ម័ បដិច្ច ន អចេតសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការម្នាក់ក្តី មិន
មែនជាមិនមានការម្នាក់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងការម្នាក់ផង មិនមែនជាមិនមានការម្នាក់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និបិត្តិទុក៖

[១២០] ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចិត្ត អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាមិនមានចិត្តក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
មានវារៈ ៥ ។

និបេតសិក្តិទុក៖

[១២២] ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិន
មានចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា នចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នចេតសិកោ
 ច នអចេតសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 នអចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នអចេតសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នអចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 នចេតសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 អចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច នចេតសិកោ ច នអចេ-
 តសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន-
 ចេតសិកញ្ច នអចេតសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នចេត-
 សិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នចេតសិ-
 កញ្ច នអចេតសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នអចេតសិកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នចេតសិកញ្ច នអ-
 ចេតសិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នចេតសិកោ ច នអ-
 ចេតសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១២៣] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ
 វិគ្គារោ ។

សិទ្ធិសម្បយុត្តិកំ

[១២៤] នចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ចិត្តសម្បយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេត-
សិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិន
មែនជាមិនមានចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេ-
តសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាចេតសិក
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេ-
តសិក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមាន
ចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
ចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេតសិកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១២៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

និបិតសម្បយ្យតិទុកៈ
_{១ ១ ១}

(១២៤) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ វេ ។ ន ចិត្តសម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ចិត្តសម្បយុត្តកា ទ ឆ្លា ។

បច្ចនីយទុកមត្តានំ ន វត្តតំ ធម្មំ
បូរេតុ នវេវបញ្ញានំ កហេតុ ។

និបិត្តសំសជំទកំ

[១២៥] ន ចិត្តសំសជំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តសំ-
សជ្ជោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វេ ។

និបិត្តសមជ្ជានំទកំ

[១២៦] ន ចិត្តសមុដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តស-
មុដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វេ ។

និបិត្តសហភំទកំ

[១២៧] ន ចិត្តសហភំ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តស-
ហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា វេ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវធម៌ ជាចិត្ត ។ ធម៌ មិនមែន
ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាចិត្ត ។

បណ្ឌិត ចូរធ្វើនូវបញ្ហា ៧ ៗ ដើម្បីបំពេញ នូវធម៌
ដែលយើងមិនតប្បវេណ្ឌ ត្រឹមតែបច្ចនីយទុកៈ ។

និបិត្តសំសដ្ឋិទុកៈ

[១២៥] ធម៌ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសមដ្ឋានិទុកៈ

[១២៦] ធម៌ មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន (តាំងឡើងអំពីចិត្ត)
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសហវាទុកៈ

[១២៧] ធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និបិត្តានុបរិវត្តិទកំ

[១២៨] ន ចិត្តានុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច ន ចិត្តានុ-
បរិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

និបិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានទកំ

[១២៩] ន ចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា នវ ។

និបិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានសហភទកំ

[១៣០] ន ចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានសហភំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានសហភូ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

និបិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទកំ

[១៣១] ន ចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មំ
បដិច្ច ន ចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានានុបរិវត្តិ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា នវ ។

[១៣២] ហេតុយា នវ អវិភតេ នវ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និបិត្តានិបបរិវិធិទក្កៈ
១ ១ ១

[១២៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

និបិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានិទក្កៈ
១ ១ ១

[១២៩] ធម៌ មិនមែនលាយទ្បំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានិសហភិទក្កៈ
១ ១ ១

[១៣០] ធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និបិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានិបរិវិធិទក្កៈ
១ ១ ១

[១៣១] ធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវត្តកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

និរុទ្ធិកំ ទុកំ
ឈ្ម ១

[១៣៣] ន អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អដ្ឋត្តិកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន ពាហិរំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ពាហិរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា បដិសន្ធិក្ខណោ ចិត្តំ បដិច្ច អដ្ឋត្តិកំ កដត្តា-
រូបំ ។

[១៣៤] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

និទុប្បាទិកំ ទុកំ

[១៣៥] ន ទុចានា ធម្មំ បដិច្ច ន ទុចានា ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ទុចានា ធម្មំ បដិច្ច ន-
លោទុចានា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ទុចានា
ធម្មំ បដិច្ច ន ទុចានា ច ន លោទុចានា ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ មេ ។

[១៣៦] ហេតុយា បញ្ច ។

បច្ច័និយទុកប្បដ្ឋាន

និរុទ្ធិកិច្ចកិច្ចកៈ

[១៣៣] ធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ គឺ កងត្ថារូប ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ
 នូវចិត្ត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[១៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មាន
 វារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ ។

និទុយាទិកិច្ចកៈ

[១៣៥] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទា (សេចក្តីប្រកាន់) អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនឧបាទា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាក្តី មិនមែនជា
 មិនមែនឧបាទាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ បេ ។

[១៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និទុញ្ញទិស្តទុក្ខំ

[១៣៧] ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ

ធម្មោ ទុច្ចជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ

បដិច្ច ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មោ ទុច្ចជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មោ ទុច្ច-

ជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុច្ចា-

និទ្ធីន្តោ ច ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តោ ច ធម្មោ ទុច្ចជ្ជតិ ហេតុប្ប-

ដ្ឋយា ។ ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ ន អនុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មំ បដិច្ច

ន ទុច្ចានិទ្ធីន្តោ ធម្មោ ទុច្ចជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៣៨] ហេតុយា បញ្ច សត្វត្ថ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និទ្ទេសនិទ្ទេសៈ

[១៣៧] ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ កិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែល មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ- ប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកក្តី អាស្រ័យ នូវ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់ យក អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ផង ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកផង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មាន គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

នឧប្បាទានទុកំ

[១៣៧] នឧបាទានំ ធម្មំ បដិច្ច នឧបាទានោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ សង្ខតំ ។

នោកិលេសទុកំ

[១៤០] នោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេ-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា នោកិលេសំ
ធម្មំ បដិច្ច ននោកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា នោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច នោកិលេសោ
ច ននោកិលេសោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ ននោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ននោកិលេ-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ នោ
កិលេសញ្ច ននោកិលេសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នោកិ-
លេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[១៤១] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

នសង្កិលេសិកទុកំ

[១៤២] នសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សង្កិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

និទុប្បាទានិទុក្ខិកៈ

[១៣៧] ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ សេចក្តីប្រញាប់ ។

តោកិលេសទុក្ខិកៈ

[១៤០] ធម៌ មិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនកិលេសក្តី មិនមែនជាមិនមែនកិលេសក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសផង មិនមែនជាមិនមែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

[១៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

និសង្កិលេសិកិទុក្ខិកៈ

[១៤២] ធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន សង្ក័លេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្ក័លេសិកោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សង្ក័លេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សង្ក័លេសិកោ ច ន អសង្ក័លេសិកោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អសង្ក័លេសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្ក័លេសិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។ ន សង្ក័លេសិកញ្ច ន អសង្ក័លេ-
 សិកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្ក័លេសិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៤៣] ហេតុយា បញ្ច អវិកតេ បញ្ច សព្វត្ត
 វិត្តារោ ។

និសង្ក័លិវិដ្ឋិទុកំ

[១៤៤] ន សង្ក័លិវិដ្ឋិ ធម្មំ បដិច្ច ន សង្ក័លិវិដ្ឋោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អសង្ក័លិវិដ្ឋិ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អសង្ក័លិវិដ្ឋោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អសង្ក័លិវិដ្ឋិ ធម្មំ បដិច្ច ន សង្ក័លិវិដ្ឋោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អសង្ក័លិវិដ្ឋិ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សង្ក័លិវិដ្ឋោ ច ន អសង្ក័លិវិដ្ឋោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ

អវិជ្ជាបិណ្ឌ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិន
 មែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិជ្ជាប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និសង្កិលិដ្ឋិទុក្ខៈ

[១៤៨] ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មិនមែនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែល
 មិនមែនជាមិនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
 ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងក្តី ដែលមិនមែនជាមិនសៅ-
 ហ្មងក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង

បច្ចុប្បន្នប្បវត្តន៍

ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សន្តិលិង្គញ្ច ន អសន្តិលិង្គញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន សន្តិលិង្គោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

[១៤៥] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

នកិលេសសម្បយុត្តទុក្ខំ

[១៤៦] ន កិលេសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កិ-
លេសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន កិលេសវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសវិប្បយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។ ន កិលេស-
សម្បយុត្តញ្ច ន កិលេសវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
កិលេសសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៤៧] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

នកិលេសសង្កិលេសិកទុក្ខំ

[១៤៨] ន កិលេសញ្ចេវ ន អសន្តិលេសិកញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន អសន្តិលេសិកោ-
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណី ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងផង ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងផង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

និកិលេសសម្បយុត្តិទុកៈ

[១៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាស ចាកកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ កិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

និកិលេសសង្កិលេសិកិទុកៈ

[១៤៨] ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅ- ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់ សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អសង្កិលេសិកញ្ជៅ ន លោចកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អសង្កិលេសិកោចេវ ន លោចកិលេសោ ធម្មោ ឧ-
 ប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន កិលេសញ្ជៅ-
 ន អសង្កិលេសិកញ្ជា ន អសង្កិលេសិកញ្ជៅ ន លោច-
 កិលេសញ្ជា ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន អសង្កិ-
 លេសិកោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 [១៤៧] ហេតុយា នវ ។

នកិលេសសង្កិលីដ្ឋានំ

[១៥០] ន កិលេសញ្ជៅ ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជា ធម្មំ
 បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន អសង្កិលីដ្ឋោច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជៅ ន-
 លោចកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្កិលីដ្ឋោចេវ ន លោ-
 ចកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ន កិលេសញ្ជៅ ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជា ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ជៅ-
 ន លោចកិលេសញ្ជា ធម្មំ បដិច្ច ន អសង្កិលីដ្ឋោចេវ-
 ន លោចកិលេសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

អភិធម្មចិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មងផង មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 កិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

និកិលេសសង្ខីលីដ្ឋិទុកៈ

[១៥០] ធម៌ មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 សៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទាំងមិន
 មែនជាមិនសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 កិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

[១៥១] ហេតុយា នវ ។

នកិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកំ

[១៥២] ន កិលេសញ្ចេវ ន កិលេសវិប្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន កិលេសវិប្បយុត្តោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន កិលេស-
 វិប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោកិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេ-
 សវិប្បយុត្តោចេវ ន លោកិលេសោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន កិលេសញ្ចេវ ន កិលេ-
 សវិប្បយុត្តញ្ច ន កិលេសវិប្បយុត្តញ្ចេវ ន លោកិ-
 លេសញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កិលេសោចេវ ន កិលេស-
 វិប្បយុត្តោច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១៥៣] ហេតុយា នវ ។

កិលេសវិប្បយុត្តនសង្កិលេសិកទុកំ

[១៥៤] កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន សង្កិលេសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិ-
 លេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន អ-
 សង្កិលេសិកោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចន័យទុកប្បដ្ឋាន

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នកិលេសកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ

[១៥២] ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រាស ចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន មែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែន ប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែន ប្រាសចាកកិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិន មែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

កិលេសវិប្បយុត្តនសង្កិលេសិកទុកៈ

[១៥៤] ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅ- ហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តី សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិង មិនមែនមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកកិលេស និងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច កិ-
 លេសវិប្បយុត្តោ ន សង្កិលេសិកោ ច កិលេសវិប្ប-
 យុត្តោ ន អសង្កិលេសិកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។ កិលេសវិប្បយុត្តំ ន អសង្កិលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន អសង្កិលេសិកោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ កិលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិ-
 លេសិកញ្ច កិលេសវិប្បយុត្តំ ន អសង្កិលេសិកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច កិលេសវិប្បយុត្តោ ន អសង្កិលេសិកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៥] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និទស្សនេនបហាតព្វទកំ

[១៥៦] ន និទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន និទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ។ ន និទស្សនេន បហាតព្វំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន និទស្សនេន បហាតព្វោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន និទស្សនេន បហាតព្វញ្ច

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ប្រាស
 ចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង អាស្រ័យ ទ្វេ
 ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែន
 ជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ប្រាសចាកកិលេស
 និងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងផង ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

និទស្សន្តនិបបាតិព្វទុក្ខិកៈ

[១៥៦] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌
 ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ ទ្វេធម៌
 ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

ន ន ទស្សនេន បហាតត្វញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ទស្សនេន-
បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៧] ហេតុយា បញ្ច អាវម្មណោ ទ្វេ ។

នភាវិនាយបហាតត្វទុកំ

[១៥៨] ន ភាវិនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ន ភា-
វិនាយ បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

ន ន ភាវិនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ភាវិនាយ ប-
ហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន-
ភាវិនាយ បហាតត្វញ្ច ន ន ភាវិនាយ បហាតត្វញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន ភាវិនាយ បហាតត្វញ្ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

[១៥៩] ហេតុយា បញ្ច ។

នទស្សនេនបហាតត្វហេតុកុទុកំ

[១៦០] ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ន ទស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មិនមែនជា
មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ២ ។

និភាវិនាយបហាតព្វទុក្ខៈ

[១៥៨] ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប
ដ្ឋ័យ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង មិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

និទិស្សន្តេនិបហាតព្វហោតុក្ខទុក្ខៈ

[១៦០] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មាន
ហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបំណែក បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុ-
កត្តា ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកត្តា ធម្មំ បដិច្ច
ន និស្សនេន បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[១៦១] ហេតុយា នវ ។

នការីនាយបហាតត្វហេតុកកុំ

[១៦២] ន ការីនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ការីនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន ន ការីនាយ បហាតត្វហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ន ការីនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន ការីនាយ ប-
ហាតត្វហេតុកត្តា ន ន ការីនាយ បហាតត្វហេតុកត្តា
ធម្មំ បដិច្ច ន ការីនាយ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។

[១៦៣] ហេតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក បដ្ឋង្គិយប្បវដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋង្គិយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈផង មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋង្គិយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋង្គិយ មានវារៈ ៧ ។

និការវិនាយបហាតព្វហេតុកុក្កិកៈ

[១៦២] ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋង្គិយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលមិន
មែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែល
មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋង្គិយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង មាន
ហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋង្គិយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋង្គិយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

នសវិតក្កទុក្ខំ

[១៦៤] នសវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច នសវិតក្កោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណា ។ នអវិតក្កំ
 ធម្មំ បដិច្ច នអវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ភីណា ។ នសវិតក្កញ្ច នអវិតក្កញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នសវិតក្កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណា ។

[១៦៥] ហេតុយា នវ ។

នសវីចារទុក្ខំ

[១៦៦] នសវីចារំ ធម្មំ បដិច្ច នសវីចារោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណា ។ នអវី-
 ចារំ ធម្មំ បដិច្ច នអវីចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ភីណា ។ នសវីចារញ្ច នអវីចារញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នសវីចារោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណា ។

[១៦៧] ហេតុយា នវ ។

បច្ចុន័យទុក្ខប្បដ្ឋាន

និស្សវិតក្កទុក្កៈ

[១៦៤] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈផង មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និស្សវិចារទុក្កៈ

[១៦៦] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈផង មិនមែនជាមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និសប្បីតិទុក្ខំ

[១៦៨] និសប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច និសប្បីតិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន-
 ិសប្បីតិកំ ធម្មំ បដិច្ច និសប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ និសប្បីតិកត្តា និសប្បីតិ-
 កត្តា ធម្មំ បដិច្ច និសប្បីតិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៦៩] ហេតុយា នវ ។

និប្បីតិសហគតទុក្ខំ

[១៧០] និប្បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច និប្បីតិ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 និប្បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច និប្បីតិសហគតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ និប្បីតិស-
 ហគតត្តា និប្បីតិសហគតត្តា ធម្មំ បដិច្ច និប្បីតិ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៧១] ហេតុយា នវ ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌក បច្ចុស្តយប្បដ្ឋាន

និសប្បីតិទុក្ខិកៈ

[១៦៨] ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិផង មិនមែនជាមិនមានបីតិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និបីតិសហគិតិទុក្ខិកៈ

[១៧០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយបីតិផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធសាស្ត្រ

និស្ស័យសហគតិទុក្ខំ

[១៧២] ន នស្ស័យសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្ស័យ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
 ន នស្ស័យសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន នស្ស័យសហគតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន ស្ស័យ-
 សហគតញ្ច ន នស្ស័យសហគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ស្ស័យ-
 សហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១៧៣] ហេតុយា នវ ។

និទ្ទេសសហគតិទុក្ខំ

[១៧៤] ន និទ្ទេសសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន និ-
 ទ្ទេសសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណិ ។ ន ននិទ្ទេសសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 និទ្ទេសសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណិ ។ ន និទ្ទេសសហគតញ្ច ន ននិទ្ទេសស-
 ហគតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេសសហគតោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[១៧៥] ហេតុយា នវ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

និស្ស័យសហគិរិទុក្ខៈ

[១៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

និទុបេក្ខាសហគិរិទុក្ខៈ

[១៧៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

នកាមាវចរាទុកំ

[១៧៦] នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវ
 ចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន-
 នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ននកាមាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នកាមាវចរញ្ច
 ននកាមាវចរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកាមាវចរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[១៧៧] ហេតុយា នវ ។

នរូចាវចរាទុកំ

[១៧៨] នរូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច នរូចាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ននរូចាវចរំ
 ធម្មំ បដិច្ច ននរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា តីណិ ។ នរូចាវចរញ្ច ននរូចាវចរញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច នរូចាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 តីណិ ។

[១៧៩] ហេតុយា នវ ។

អភិធម្មចំណក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និកាយាវិបរទក្កៈ

[១៧៦] ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរ ផង
 មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

និរុញាវិបរទក្កៈ

[១៧៨] ធម៌ មិនមែនជារុញាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 រុញាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនរុញាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនរុញាវចរៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 រុញាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារុញាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែន
 រុញាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋានំ

នគរុប្បាវចរទុកំ

[១៨០] ន អរូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរូទាវចរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន នអរូទាវ-
 ចរំ ធម្មំ បដិច្ច ន នអរូទាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន អរូទាវចរញ្ច ន នអរូទាវចរញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន នអរូទាវចរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨១] ហេតុយា បញ្ច ។

នបរិយាបន្តទុកំ

[១៨២] ន បរិយាបន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន បរិយាបន្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន អបរិយា-
 បន្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អបរិយាបន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន បរិយាបន្តញ្ច ន អបរិយា-
 បន្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អបរិយាបន្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៣] ហេតុយា បញ្ច ។

បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

និស្ស័យវិបរទុក្ខៈ

[១៨០] ធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 អរូបាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

និស្ស័យវិបរិយាបន្នទុក្ខៈ

[១៨២] ធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ (ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុង
 ភេតុមិកវដ្តៈ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈផង មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

និទ្ទេយនិក្ខេបំ

[១៨៤] ន និទ្ទេយនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយនិ-
 កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន អ-
 និទ្ទេយនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទ្ទេយនិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន និទ្ទេយនិកត្តា
 ន អនិទ្ទេយនិកត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយនិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៥] ហេតុយា បញ្ច ។

និទ្ទេយនិក្ខេបំ

[១៨៦] ន និទ្ទេយនិក្ខេបំ ធម្មំ បដិច្ច ន និទ្ទេយនិកោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន អនិទ្ទេយនិក្ខេបំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អនិទ្ទេយនិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណិ ។ ន និទ្ទេយនិកត្តា ន អនិទ្ទេយនិកត្តា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អនិទ្ទេយនិកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៧] ហេតុយា បញ្ច ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និទ្ទេសនិក្ខេបៈ

[១៨៤] ធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ (ធម៌ដែលកាត់នូវវដ្តមូល)
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជានិយ្យានិកៈផង មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

និទ្ទេសនិក្ខេបៈ

[១៨៦] ធម៌ មិនមែនជានិយតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 និយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមាននិយតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាននិយតៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមាននិយតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានិយតៈផង មិនមែនជា
 មិនមាននិយតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋានំ

និស្សទុត្តរទុកំ

[១៨៨] ន សទុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ន សទុត្តរោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។ ន អនុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនុត្តរោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។
 ន សទុត្តរញ្ច ន អនុត្តរញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សទុត្តរោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[១៨៩] ហេតុយា បញ្ច ។

និស្សណ៍ទុកំ

[១៩០] ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ឯកំ ។ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។
 ន សរណញ្ច ន អរណញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ឯកំ ។

[១៩១] ហេតុយា បញ្ច ។

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

និស្សឱត្តវទិក្កៈ
១

[១៨៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន)
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយឧត្តរៈផង មិនមែនជាអនុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

និស្សវណទិក្កៈ

[១៩០] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ (លាមក) អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
រណៈផង មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ១ ។

[១៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

បឋមនិយមទឹកត្រីកប្បដានំ

នហោតទឹកនកុសលត្រីកំ

[១៧២] នហោតុំ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហោតុំ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា
 នហោតុំ អកុសលំ អព្យាកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 តយោ ខន្ធោ ចិត្តសមុជ្ជានញ្ច រូបំ ។ នហោតុំ ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ននហោតុំ នកុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា នហោតុំ អកុសលេ អព្យា-
 កតេ ខន្ធធ្វេ បដិច្ច ហោតុ ។ នហោតុំ នកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច នហោតុំ នកុសលោ ច ននហោតុ
 នកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[១៧៣] ននហោតុំ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហោតុំ នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា
 ននហោតុំ នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុំ នកុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា ននហោតុំ
 នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហោតុំ នកុសលោ ច
 ននហោតុំ នកុសលោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហោតុ-
 ប្បច្ចយា ។

បច្ចុដ្ឋាយទុកតិកប្បដ្ឋាន

នហេតុទុកនកុសលតិកៈ

[១៧២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធភ្នផង ចិត្តសមុជ្ឈនរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធទ
 មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ហេតុ អាស្រ័យ
 នូវពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិន
 មែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៧៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ។

បច្ចនីយទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[១៧៤] ន ហេតុំ ន កុសលញ្ច ន នហេតុំ ន-
 កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន កុសលញ្ច ន-
 នហេតុំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន-
 កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ
 ន កុសលញ្ច ន នហេតុំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន កុសលោ ច ន នហេតុ ន កុសលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[១៧៥] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ នហេតុ-
 យា ទ្វេ ។

សហជាតវារេថ សម្បយុត្តវារេថ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[១៧៦] ន នហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ ន-
 ន ហេតុស្ស ន កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ន នហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ
 ន ហេតុស្ស ន កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ន នហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ

បច្ចុប្បន្នកិច្ចប្បដ្ឋាន

[១៧៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 កុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី
 សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋយទាំងអស់ ។

[១៧៦] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ជាប្បដ្ឋយ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
 កុសល ជាប្បដ្ឋយ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

នហេតុស្ស នកុសលស្ស ច ននហេតុស្ស នកុ-
សលស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១៧៧] នហេតុ នកុសលោ ធម្មោ នហេ-
តុស្ស នកុសលស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[១៧៨] ហេតុយា វីណិ អារម្មណោ នវ អវិ-
គតេ នវ ។

បញ្ញាវារំ ឃិវំ វិត្តារេតតំ ។

[១៧៩] នហេតុំ នអកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នហេតុំ កុសលំ អព្យាកតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
ខន្ធា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ។ នហេតុំ នអកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ននហេតុ នអកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ កុសលេ អព្យាកតេ ខន្ធធ្ធ
បដិច្ច ហេតុ ។ នហេតុំ នអកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
នហេតុ នអកុសលោ ច ននហេតុ នអកុសលោ
ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(១៧៧) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យ នៃ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ។

(១៧៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ៉ាំងបញ្ញាវារៈ ឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

(១៧៩) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានរូបផង អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១
ដែលមិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ
អាស្រ័យ នូវពួកខន្ធ ដែលមិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ។
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចុប្បន្នយុគភិក្ខុប្បដ្ឋានំ

[២០០] ន នហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន នហេតុ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន នហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 នហេតុំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 កុសលោ ច ន នហេតុ ន អកុសលោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០១] ន ហេតុំ ន អកុសលញ្ច ន នហេតុំ
 ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អកុស-
 លញ្ច ន នហេតុំ ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ហេតុ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន ហេតុំ ន អកុសលញ្ច ន នហេតុំ ន អកុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អកុសលោ ច ន នហេតុ
 ន អកុសលោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០២] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

បច្ចុប្បន្នកថាបិដក

(២០០) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុ-
 សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០១) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២០២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 ពៈ ៧ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកថា ក្នុងសុខនៃមានពៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[២០៣] ន ហេតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 កុសលាកុសលំ ន ហេតុំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តយោ
 ខន្ធា តយោ ខន្ធធ បដិច្ច ។ ន ហេតុំ ន អព្យាកតំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន អព្យាកតោ ច ន នហេតុ ន អព្យាកតោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២០៤] ន នហេតុំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តីណំ ។

[២០៥] ន ហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច ន នហេតុំ ន-
 អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អព្យាកតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អព្យាក-
 តញ្ច ន នហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយប្បដ្ឋាន

(២០៣) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ គឺ ខន្ធ ៣ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ១ ដែលជាកុសលកុសល
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវខន្ធ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

(២០៤) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២០៥) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុដ្ឋេយទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច ន ហេតុំ ន អព្យាកតញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អព្យាកតោ ច ន ហេតុ
 ន អព្យាកតោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០៦) ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

និហោតិទុកនិវេទនាត្តិកំ

(២០៧) ន ហេតុំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២០៨) ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

(២០៩) ន ហេតុំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២១០) ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាករៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាអព្យាករៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
អព្យាករៈផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាករៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

និហោតិទុក្ខនិវេទនាត្តិកៈ

[២០៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ។

[២០៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

[២០០] ន ហេតុំ ន អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អនុក្កមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២០២] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

នហោត្តទកនវីបាកតិកំ

[២០៣] ន ហេតុំ ន វិចាកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
ហេតុំ ន វិចាកធម្មធម្មំ . . . ន ហេតុំ ន នេវិចាក-
នវិចាកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នហោត្តទកនឧបាទិនបាទានិយតិកំ

[២០៤] ន ហេតុំ ន ឧចានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនុចានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនុចានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវត្តាន

[២១១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស១-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខ-
មស្ស១វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ៧ ។

និហោតទុកនិវិបាកតិកៈ

[២១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ
... នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ... មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតទុកនឌុបាទិនិបាទានិយតិកៈ

[២១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនកម្ម
ប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែន
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស
មិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ... ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធភ្និកប្បដ្ឋានំ

និហោត្តទុក្ខនិសង្ខីលីដ្ឋិសង្ខីលេសិកត្តិកំ

(២០៥) ន ហោតុំ ន សង្ខីលីដ្ឋិសង្ខីលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហោតុំ ន អសង្ខីលីដ្ឋិសង្ខីលេសិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហោតុំ ន អសង្ខីលីដ្ឋិអសង្ខីលេសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិវត្តិកត្តិកំ

(២០៦) ន ហោតុំ ន សវ័តក្កសវ័ចារំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ហោតុំ ន អវ័តក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
 ហោតុំ ន អវ័តក្កអវ័ចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិបតិកត្តិកំ

(២០៧) ន ហោតុំ ន បីតិសហាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ហោតុំ ន សុខុសហាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
 ហោតុំ ន ឧបេក្កាសហាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

និហោត្តទុក្ខនិសង្កិលិដ្ឋនិសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[២១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនសៅហ្មង
ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិវត្តិកត្តិកៈ

[២១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវត្តក្កៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវត្តក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវត្តក្កៈទាំងមិន
មានវិចារៈ . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិប័តិកត្តិកៈ

[២១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយបីតិ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និហោត្តទុក្ខនិទទស្សនតិកំ

[២១៨] ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន នេវ និស្សនេន ន ភាវនាយ-
 បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិទទស្សនេន បហាតត្ថំ ហោត្តកតិកំ

[២១៩] ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថំ ហេតុ-
 កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន នេវ និស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោត្តទុក្ខនិវាបយតាមិកតិកំ

[២២០] ន ហេតុំ ន អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុំ ន អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ
 ន នេវ ចយតាមីនា បចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មប៊ីដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និហោតិទុក្ខំនិទុស្សនតិក្កិកៈ

[២១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែន ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែល មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ នឹងមិនមែនត្រូវលះដោយ ការវិនា . . . ។

និហោតិទុក្ខំនិទុស្សនេនិបហាតព្វហេតុកតិកៈ

[២១៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ នឹងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។

និហោតិទុក្ខំនិវាបយគាមិកិកៈ

[២២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវ ការសន្យុកពូនឡើង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន មែនជាមិនដល់នូវការសន្យុកពូនឡើង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យុកពូនឡើងនឹងមិនមែន ជាមិនដល់នូវការសន្យុកពូនឡើង . . . ។

បច្ចុន័យទុកត្រីកប្បដ្ឋានំ

នហោត្តទុកនសេត្តតិកំ

[២២០] នហោត្តំ នសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នហោត្តំ នអសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នហោត្តំ ននេវ-
សេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នហោត្តទុកនបរិត្តតិកំ

[២២២] នហោត្តំ នបរិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នហោត្តំ នមហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នហោត្តំ ន-
អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នហោត្តទុកនបរិត្តារមណតិកំ

[២២៣] នហោត្តំ នបរិត្តារមណំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នហោត្តំ នមហាគ្គតារមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នហោត្តំ នអប្បមាណារមណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នហោត្តទុកនហ័នតិកំ

[២២៤] នហោត្តំ នហ័នំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
ហោត្តំ នមជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នហោត្តំ នបណ័តំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

និហោតិទុកនិសេក្ខត្តិកៈ

[២២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ ... ។

និហោតិទុកនិបរិវត្តិកៈ

[២២២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសភាព
តូចឆ្មារ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវ
សភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមាន
ប្រមាណមិនបាន ... ។

និហោតិទុកនិបរិវារម្មណត្តិកៈ

[២២៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍តូចឆ្មារ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនមានអារម្មណ៍មានប្រមាណមិនបាន ... ។

និហោតិទុកនិហិន្តិកៈ

[២២៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនថែក
ទាប ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកណ្តាល
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនខ្ពស់ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

និហោតិទុក្ខនិមិត្តភិក្ខុ

(២២៥) និហោតុំ និមិត្តតនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និសមិត្តតនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និហោតុំ
និអនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតិទុក្ខនិមិត្តារម្មណភិក្ខុ

(២២៦) និហោតុំ និមិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និមិត្តហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និហោតុំ
និមិត្តាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតិទុក្ខនិឧប្បានភិក្ខុ

(២២៧) និហោតុំ និឧប្បានំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និឧប្បានី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតិទុក្ខនិអតីតភិក្ខុ

(២២៨) និហោតុំ និអតីតំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និអនាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និហោតទុក្ខនិមិត្តភិក្ខុៈ
១ ១ ៥ ១ ១

[២២៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានស-
ភាពខុសនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាអនិយតៈ ... ។

និហោតទុក្ខនិមិត្តារម្មណភិក្ខុៈ
១ ១ ៧ ១ ១

[២២៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ
ជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ
ជាអធិបតិ ... ។

និហោតទុក្ខនិមិត្តឧប្បន្នភិក្ខុៈ
១ ១ ៤ ១ ១

[២២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
បានកើតឡើងហើយ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រុងកើតឡើង ... ។

និហោតទុក្ខនិមិត្តអតីតភិក្ខុៈ
១ ១ ១ ១ ១

[២២៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអតីត
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអនាគត ... ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

និហោត្តទុកនិអតីតារម្មណតិកំ

[២២៧] និហោតុំ និអតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុំ និអនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និបច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោត្តទុកនិអជ្ឈតតិកំ

[២៣០] និហោតុំ និអជ្ឈតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
និហោតុំ និពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោត្តទុកនិអជ្ឈិតារម្មណតិកំ

[២៣១] និហោតុំ និអជ្ឈិតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
... និហោតុំ និពហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហោត្តទុកនិសនិទិស្សនតិកំ

[២៣២] និហោតុំ និសនិទិស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច និហោតុំ និសនិទិស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា និហោតុំ និសនិទិស្សន-
សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច និហោតុំ និសនិទិស្ស-
នសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា

បច្ចុប្បន្នកិច្ចការ

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិ:

[២២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអតីត ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអនាគត ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ... ។

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិ:

[២២៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្នុង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្រៅ ... ។

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិ:

[២២៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាខាងក្នុង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ... ។

និហោត្តទុកនិរតិវិញ្ញាណតិក្កិ:

[២៣០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

(២៣៣) ន នហេតុំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន នហេតុំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន នហេតុំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣៣) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នយុគកិច្ចប្បដ្ឋាន

[២៣៤] ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្ថា
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្ថា
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្ថា
 ន នហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្ថា ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[២៣៥] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សត្វត្ត នវ ។

[២៣៦] ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

បច្ច័យទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(២៣៤) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជា
មិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

(២៣៥) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

(២៣៦) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៣៧) ន នហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 និទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(២៣៧) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

បច្ចនីយទុកតិកប្បដ្ឋានំ

[២៣៨] ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយត្វា
 ន នហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយត្វា ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយត្វា ន
 ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយត្វា ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយត្វា ន ន-
 ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដិយត្វា ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន នហេតុ ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣៩] ហេតុយា នវ អវិកតេ នវ ។

សហជាតវាវេបិ សម្បយុត្តវាវេបិ

សព្វតុ វិត្តារោ ។

បច្ចុដ្ឋយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

(២៣៨) ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិន
មែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី
មានសេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ៗបច្ច័យទាំងអស់ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

[២២០] ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មា ន នហេតុស្ស ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ន នហេតុ ន អនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ន ហេតុស្ស ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ
 ន នហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ន ហេ-
 តុស្ស ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច ន នហេតុស្ស
 ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បច្ចយោ ។

[២២១] ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា
 ន ហេតុស្ស ន អនិទស្សនសប្បដិយស្ស ធម្មស្ស អា-
 រម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[២២២] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ នវ អភិ-
 តេតេ នវ ។

បញ្ហាភវំ ឃំ វិត្តាវេតតំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវដ្តាន

[២៤០] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយការម្មណ៍-
 ប្បច្ច័យ ។

[២៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ៉ាំងបញ្ញាវារៈ ឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

បច្ចដ៏យទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[២៤៣] ន ហេតុំ ន អនិទស្សនសប្បដ៏យំ ធម្មំ
បដ៏ច្ច ន ហេតុ ន អនិទស្សនសប្បដ៏យោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៤៤] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ត វិត្តារោ ។

និសហោតិកិទិកនិកសិលតិកិ

[២៤៥] ន សហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដ៏ច្ច
ន បហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា វិចិកិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ចសហាគតំ មោហំ
បដ៏ច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ឯកំ មហាក្កតំ បដ៏ច្ច
តយោ មហាក្កតា ។ ន សហេតុកំ ន កុសលំ
ធម្មំ បដ៏ច្ច ន អហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិចិកិញ្ញាសហាគតំ ឧទ្ធច្ច-
សហាគតំ មោហំ បដ៏ច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធ
បដ៏សន្និទ្ធិត្ថលោ វត្ថុំ បដ៏ច្ច សហេតុកា ខន្ធ ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៤៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

ផលហោតុក ទុក ផលលតិកៈ

[២៤៥] ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
គឺ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យ នូវមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា
ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យ នូវមហាក្ខត ១ ។
ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ (មិនមែនជាមិនមានហេតុ) មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្បយុត្តិកក្ខន្ធ
អាស្រ័យ នូវមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្នៈ
ពួកសហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យ នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ន សហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ
 ន កុសលោ ប ន អហេតុកោ ន កុសលោ ប ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន អហេតុកំ ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោ ន កុសលោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន សហេ-
 តុកំ ន កុសលញ្ច ន អហេតុកំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន សហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[២៤៦] ហេតុយា នវំ ។

[២៤៧] ន សហេតុកំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សហេតុកោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន អហេតុកំ ន អកុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អហេតុកោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន សហេតុកំ ន អកុសលញ្ច
 ន អហេតុកំ ន អកុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុ-
 កោ ន អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ភីណិ ។

[២៤៨] ហេតុយា នវំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអហេតុកៈ
 មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិន
 មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង មិន
 មែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២២៧] ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 អហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអហេ-
 តុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជា
 អហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។

[២២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចប្បដ្ឋាន

[២៤៧] ន សហេតុកំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អហេតុកោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន អហេតុកំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អហេតុកោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។ ន សហេតុកំ ន អព្យាក-
 តញ្ច ន អហេតុកំ ន អព្យាកតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន អហេតុកោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ឯកំ ។

[២៤០] ហេតុយា តីណិ ។

នហេតុសម្បយុត្តនុកំ

នហេតុនសហេតុកកុកសទិសំ ។

នហេតុសហេតុកកុកសទិសំ

[២៤០] ន ហេតុញ្ចេ ន អហេតុកញ្ចេ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុញ្ចេ ន អហេតុកញ្ចេ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុញ្ចេ ន អហេតុ-
 កញ្ចេ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកញ្ចេ ន
 ន ហេតុ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៤៧] ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ១ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុសម្បយុត្តិទុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុនសហេតុកទុកៈដែរ ។

នហោតុសហោតុកិទុក្ខនកុសលត្តិកៈ

[២៥១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ (មិនមានហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ ធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុញ្ចោ ន អហេតុកញ្ច ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន កុសលោ ច ន អ-
 ហេតុកោចេវ ន នចហេតុ ន កុសលោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន អហេតុកញ្ចោ-
 ន នចហេតុំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អហេតុកោ-
 ចេវ ន នចហេតុ ន កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ន ហេតុញ្ចោ ន អហេតុកញ្ច
 ន កុសលញ្ច ន អហេតុកញ្ចោ ន នចហេតុំ ន កុស-
 លញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន-
 កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[២៥២] ហេតុយា នវ ។

[២៥៣] ន ហេតុញ្ចោ ន អហេតុកញ្ច ន អកុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុចេវ ន អហេតុកោច ន អ-
 កុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៥៤] ហេតុយា នវ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី

មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែន

ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌

មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ

មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អា-

ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជា

កុសលផង មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន

ជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៥៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិន

មែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអ-

ហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[២៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

បដិវេទនាបញ្ញត្តិ

[២៥៥] ន ហេតុញ្ចេន អហេតុកញ្ចេន អព្យា-
កតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុចេន អហេតុកោច ន-
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៥៦] ហេតុយា នវ ។

នហេតុចេន អហេតុប្បច្ចយុត្តទុកំ

នហេតុចេន អហេតុសម្បច្ចយុត្តទុកសទិសំ ។

នហេតុនសហេតុកំ ទុកនកុសលតិកំ

[២៥៧] ន ហេតុន សហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ន ហេតុន សហេតុកោ ន កុសលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នវ ។ ន ហេតុន សហេតុកំ
ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុន សហេតុកោ
ន អកុសលោ ... នវ^(១) ។ ន ហេតុន អហេតុកំ
ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុន អហេតុកោ ន-
អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ឯក-
មេវ^(២) ។ ឯតេន ឧបាយេន កុសលាកុសលទុកំ
កុសលតិកមេវ ឯត្ត វជ្ជតិ ។

១ ម. នវ បញ្ញា ។ ២ ម. ឯកបញ្ញាមេវ ។

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

[២៥៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[២៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុចេវនហេតុវិប្បយុត្តទុកៈ

ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុចេវនហេតុសម្បយុត្តទុកៈដែរ ។

និហោត្តនិសហោត្តកិទុកិណិកិសិលតិកិៈ

[២៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ... មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ។ ដោយឧបាយនេះ កុសលាកុសលទុកៈ គឺ ជាកុសលត្តិកៈហ្នឹងឯង ទើបគួរ ក្នុងសេចក្តីនេះ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆន្តិយប្បដ្ឋានំ

បូឡេនវទុក្ខនិកុសលត្រីកំ

(២៥៨) ន អប្បដ្ឋយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន អសង្កតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន សនិទស្សនំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
 សប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បដិយំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន រូបី ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អរូបី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន លោកិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន លោកុត្តរំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កេ-
 និវត្តោយ្យំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កេន-
 ចិនវត្តោយ្យំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នោអាសវិគោប្បកទុក្ខនិកុសលត្រីកំ

(២៥៩) នោ អាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន នោអាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុនីយច្បង្គាន

បូទុវន្តវទុក្ខនកុសលតិក្កៈ

[២៥៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអប្បច្ចយៈ មិនមែនជា
 កុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសន្តិភ័យៈ មិនមែនជា
 កុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនមានរូប មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានរូប មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាលោភិយ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិន
 មែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិន
 មែនជាកុសល ... ។

សោអាសវិគោប្បកុទុក្ខនកុសលតិក្កៈ

[២៥៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ... ។

បច្ចនីយទុកតិកប្បដ្ឋានំ

ន សាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនា-
សវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អាសវ-
សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អា-
សវវិប្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន អាសវញ្ជោ ន អនាសវញ្ច ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អនាសវញ្ជោ ន លោធនអាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។ ន អាសវញ្ជោ ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច
ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ជោ-
ន លោធនអាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន អាសវវិប្បយុត្តំ ន សាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

ឆគោបកទុក្ខនិកុសលតិកំ

(២៦០) នោ សញ្ញោជនំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន នោសញ្ញោជនំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។ នោ តន្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

បច្ចុដ្ឋាយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជា
 កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
 មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
 មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិន
 មែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិន
 មែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុ-
 សល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈនិងមិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល . . . ។

ឆៃគោប្បកិទ្ធិកុសលត្តិកៈ

(២៦០) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជា
 កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ មិនមែន
 ជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ (ធម៌ ដោតក្រង
 សត្វទុកក្នុងវដ្តៈ ដោយអំណាចបូតិនិងបដិសន្ធិ) មិនមែនជាកុសល . . .

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នោ ឌីយំ . . . នោ យោកំ . . . នោ ជីវណំ . . .
នោ ចរាមាសំ . . . ។

មហានិទ្ទកនិក្ខេបសិលតិកំ

[២៦០] ន សារម្មណំ . . . ន អនារម្មណំ . . . ។
ន ចិត្តំ ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នោ ចិត្តំ ន ក្យា-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ចេតសិកំ ន ក្យាសលំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ស ឌីតិកំ ។ ន ចិត្តសម្មយុត្តំ
ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ចិត្តសំសដ្ឋ-
ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នោ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ
ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នោ ចិត្តសហកំ
ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នោ ចិត្តានុបរិវត្តំ
ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នោ ចិត្តសំសដ្ឋ-
សម្មដ្ឋានំ ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នោ ចិត្ត-
សំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ នោ ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តំ ន ក្យាសលំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អដ្ឋតិកំ ន ក្យាសលំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ពាហិរំ ន ក្យាសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាធម្មៈ . . . មិនមែនជាយោគៈ . . . មិនមែនជានិវរណៈ
. . . មិនមែនជាបរមាសៈ . . . ។

មហានិទ្ទកនិក្ខេបលតិកៈ

[២៦១] មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ . . . មិនមែន
ជាមិនមានអារម្មណ៍ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត
មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត
មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក
មិនមែនជាកុសល . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនលាយទ្បំដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្តសមុជ្ជាន មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជា
កុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិង
កើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាកុសល . . . ។

បច្ចុន័យទុកត្រិកប្បដ្ឋានំ

ន ឧ ចា ទា ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច . . . ។ ន ឧ-
ចា ទិ ទំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច . . . ។

នោ ឧ ប្បា ទា ន គោ ប ក ទ ក ណ ក ស ល ត្រិ កំ

[២៦២] នោ ឧ ចា ទា នំ ន កុ ស លំ ធម្មំ
ប ដិ ច្ច . . . ។

នោ កិ លេ ស គោ ប ក ទ ក ណ ក ស ល ត្រិ កំ

[២៦៣] នោ កិ លេ សំ ន កុ ស លំ ធម្មំ
ប ដិ ច្ច . . . ន នោ កិ លេ សំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច
. . . ។ ន ស ង្កិ លេ សិ កំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច
. . . ន អ ស ង្កិ លេ សិ កំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច
. . . ។ ន ស ង្កិ លំ ដំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច . . .
ន អ ស ង្កិ លំ ដំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច . . . ។
ន កិ លេ ស ស ម្ប យុ ត្តំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច
. . . ន កិ លេ ស វិ ម្ប យុ ត្តំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច
. . . ។ ន កិ លេ ស ញោ ន អ ស ង្កិ លេ សិ ក ញោ ន កុ-
ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច . . . ន អ ស ង្កិ លេ សិ ក ញោ ន-
នោ ច កិ លេ សំ ន កុ ស លំ ធម្មំ ប ដិ ច្ច . . . ។

បច្ច័ន្តិយទុក្ខត្រិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល ... ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយភិលេស (មានតណ្ហាជាដើម)

កាន់យក មិនមែនជាកុសល ... ។

នោឧបាទានគោប្បកុទុក្ខនកុសលត្រិកៈ

[២៦២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល ... ។

នោភិលេសគោប្បកុទុក្ខនកុសលត្រិកៈ

[២៦៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភិលេស មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនភិលេស មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយភិលេស មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសហាកភិលេស មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភិលេសទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនភិលេស មិនមែនជាកុសល ... ។

អរិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បវត្តានំ

ន កំលេសញ្ចេវ ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ចេវ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន អសង្កិលីដ្ឋញ្ចេវ ន នោចកំលេសំ ន-
 កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កំលេសញ្ចេវ ន-
 កំលេសវិប្បយុត្តញ្ចេវ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន កំលេសវិប្បយុត្តញ្ចេវ ន នោចកំលេសំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កំលេសវិប្បយុត្តំ ន សង្កិ-
 លេសិកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កំ-
 លេសវិប្បយុត្តំ ន អសង្កិលេសិកំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

បិដ្ឋិទុក្ខនកុសលត្រីកំ

[២២២] ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ទ ទស្សនេន បហាតត្ថំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ហេតុកំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ទ ទស្សនេន បហាតត្ថុ-
 ហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ភាវ-
 នាយ បហាតត្ថុហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបំណិត បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកិលេសទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង មិន
 មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនកិលេស មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស មិនមែនជាកុសល
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេសទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនកិលេស មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជា
 កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេសនិងមិន
 មែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . ។

បីដ្ឋិទុក្ខកុសលតិក្កៈ

(២៦៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល
 មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិន
 មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល . . .

បច្ចុប្បន្នយុគក្នុងប្បដ្ឋាន

ន ឆាន់ ឆាយ ប ហានត្វ ហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សវ័តក្កំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន អវ័តក្កំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សវ័ចារំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន អវ័ចារំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សប្បវ័តកំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន អប្បវ័តកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន ប័តិសហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន នប័តិ-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សុខ-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន នសុខស-
 ហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ឧបេក្ខា-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន នឧបេក្ខា-
 សហានតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កោមាវចរំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន នកោមាវចរំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន រូចារវចរំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន នរូចារវចរំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន អរូចារវចរំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការ-
 នា មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 វិតក្កៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអវិតក្កៈ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងវិចារៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអវិចារៈ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ
 មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ មិន
 មែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិន
 មែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ
 មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ
 មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
 ដោយសុខ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... ។ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាព្យាបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនព្យាបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ...

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន នអរូចាវចរំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន បរិ-
 យាបដ្ឋំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អបរិយាបដ្ឋំ
 ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន និយ្យានិកំ ន-
 ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិយ្យានិកំ ន ក្យសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន និយតំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អនិយតំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន សឧត្តរំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនុត្តរំ
 ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

(២៦៥) ន សរណំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន ក្យសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។ ន អរណំ ន ក្យសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន អរណោ ន ក្យសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អរណំ ន ក្យសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន ក្យសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល
 ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ (ធម៌ ដែល
 រាប់បញ្ចូលក្នុងតេត្រាមិកវដ្តៈ) មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនទៀង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនទៀង មិនមែនជាកុសល ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន) មិនមែនជាកុសល ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល ... ។

(២៦៥) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ (ប្រកបដោយភិលេសជា
 សត្រូវ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាអរណៈ (មិនមានភិលេសជាសត្រូវ) មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង

បច្ចនីយទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 រណោ ន កុសលោ ច ន អរណោ ន កុសលោ ច
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន កុ-
 សលញ្ច ន អរណំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរ-
 ណោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២២៦] ហេតុយា បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

[២២៧] ន សរណំ ន អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[២២៨] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ថ ឯកំ ។

[២២៩] ន សរណំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សរណោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋ-
 យា ន អរណំ ន អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ
 ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

បច្ចុដ្ឋយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
មែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សរណៈ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសល
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៦៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។

(២៦៧) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអកុសល អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៦៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ចុដ្ឋយទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវារៈ ១ ។

(២៦៩) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអព្យា-
កតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បវត្តនំ

[២៧០] ហេតុយា ទ្វេ អារម្មណេ ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។
សហជាតវារេបំ បញ្ញាវារេបំ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នសរណទុក្ខវេទនាតិកំ

[២៧១] នសរណំ នសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នសរណំ នទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសរណំ នអនុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នសរណទុក្ខនវិបាកតិកំ

[២៧២] នសរណំ នវិបាកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នសរណំ នវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . នសរណំ
ននេវវិបាកនវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នសរណទុក្ខនឧបាទិណ្ណទានិយតិកំ

[២៧៣] នសរណំ នឧបាទិណ្ណទានិយំ ធម្មំ ប-
ដិច្ច . . . នសរណំ នអនុបាទិណ្ណទានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

(២៧០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
មានសេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ៗ បច្ច័យទាំងអស់ ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិវេទនាតិកៈ

(២៧១) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ... ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិវិបាកតិកៈ

(២៧២) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជា
សរណៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
មែនជាសរណៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិង
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាសរណៈ ... ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិឌ្ឍាទិណ្ឌុរាទានិយតិកៈ

(២៧៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ...

បច្ចុប្បន្នកថាប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន អនុចារិនិ ន អនុចារិនិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

។ បេ ។

និសរណទុក្ខនិសនិទស្សនតិកំ

[២៧៤] ន សរណំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សរណំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សរណំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ន អរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។ ន អរណំ ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន ស-
 និទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
ភិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . . ។

។ បេ ។

និសរណទុក និសនិទស្សនតិក្កៈ

(២៧៤) ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាស-
រណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអរណៈ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិន
មែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបំណិកេ បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

ន អរណំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន ស-
 រណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន អរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយត្ថុ ន អរណំ ន សនិទស្សនសប្បដិយត្ថុ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។

(២៧៥) ហេតុយា នវ ។

(២៧៦) ន សរណំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សនសប្បដិ-
 យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អរ-
 ណំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរ-
 ណោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។

[២៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២៧៦] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ន អរណោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ
 ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ន អរណំ ន អនិទស្សន-
 សប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សន-
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៧៧] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណោ ទ្វេ អវិ-

គតេ បញ្ច ។

សហជាតវារេចិ បញ្ញាវារេចិ សព្វត្ថ វិត្តារេតតំ ។

បច្ច័យទុកភ្នំកប្បជ្ឈាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរ-
 ណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 នឹងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

{ ២៧៧ } ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងការម្នួលប្បច្ច័យ

មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
 បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ៗ បច្ច័យផងចុះ ។

អភិធម្មប័ដិកោ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

(២៧៨) ន សរណំ ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ធម្មំ
បដិច្ច ន សរណោ ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៩) ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

បច្ចុនីយទុកតិកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អវិធម្មបំណិក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

[២៧៨] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ៗ បច្ច័យទាំងអស់ ។

ចប់ បច្ចុនីយទុកត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បឋមវិញ្ញាណកម្មវិញ្ញាណ

នកុសលវិញ្ញាណហេតុទុក្ខ

[២៨០] នកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ន-
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នកុសលំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា នកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ ច នអព្យាកតោ ន-
 ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា នកុសលំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នហេតុ ច ន-
 អកុសលោ នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា បញ្ច ។

[២៨១] នអកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នអកុសលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា នអកុសលំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នកុ-
 សលោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

បបួនីយតិកទុកប្បដ្ឋាន

នកុសលតិកនហេតុទុកៈ

[២៨០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាន្រស័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាន្រស័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាន្រស័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អាន្រស័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី
 អាន្រស័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៨១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាន្រស័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាន្រស័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ន អកុសលំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អកុសលំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ច
 ន អព្យាកតោ ន ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន អកុសលំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ន ហេតុ ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

(២៨២) ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អព្យាកតោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន-
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ច ន អព្យាកតោ ន-
 ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យា-
 កតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ
 ច ន អព្យាកតោ ន ហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្បធម៌ មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ ទ្បធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 ទ្បធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។

(២៨២) ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 ទ្បធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្ប
 ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្បធម៌
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ ទ្បធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ ទ្បធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង

បច្ចុប្បន្នកថាបិដក

ហេតុប្បដ្ឋយា ន អព្យាកតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន ហេតុ ច ន អកុសលោ ន ហេតុ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធ ។

[២៨៣] ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ
ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន-
អព្យាកតំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ
ន ហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
អព្យាកតោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋ-
យា បញ្ច ។

[២៨៤] ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ ន-
ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អព្យាក-
តំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ធម្មា

បច្ចុប្បន្នកុមារប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
មានវារៈ ៦ ។

(២៨៣) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុ-
សល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ
ផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

(២៨៤) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុ-
សល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច
ន អព្យាកតំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

[២៨៥] ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន អកុសលំ

ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ហេតុញ្ច ន-
អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ
ន ហេតុញ្ច ន អកុសលំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន ហេតុ ច ន អកុសលោ ន ហេតុ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២៨៦] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អារម្មណេ ចតុ-

ត្តិស អវិគតេ ឯក្ខនត្តិស សព្វត្ថ វិគ្គារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាករៈ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
ហេតុផល មិនមែនជាអព្យាករៈ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

(២៤៥) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២៤៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ច័យត្រីកទុកប្បជ្ឈានំ

[២៨៧] ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កុសលោ ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ
 ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន នហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន-
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នហេតុ ច
 ន អព្យាកតោ ន នហេតុ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន នហេតុ ច ន អកុសលោ ន នហេតុ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន អ-
 កុសលំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។
 ន អព្យាកតំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

បច្ចុដ្ឋយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[២៨៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 មិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនិយប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន នហេតុញ្ច ន អព្យាកតំ ន នហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ន អកុសលំ ន នហេតុញ្ច
 ន អព្យាកតំ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
 ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
 ន កុសលំ ន នហេតុញ្ច ន អកុសលំ ន នហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[២៨៨] ហេតុយា ចតុត្ថីស អារម្មណោ ចតុត្ថីស
 អវិកតេ ចតុត្ថីស សព្វត្ថ វិន្តារោ ។

និកុសលតិកនិសហោតិកទុកំ

[២៨៩] ន កុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន កុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ន សហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

(២៨៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នក្ខុសលត្តិកនិសហោត្តិកទ្កិកៈ

(២៨៩) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ (ប្រកប
 ដោយហេតុ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 សហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុប្បន្និកទុកប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សហេតុកោ ច ន អកុសលោ ន សហេតុកោ
ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។ ន អកុ-
សលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
អកុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
អកុសលំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សហេតុកោ ច ន អកុសលោ ន សហេតុកោ ច
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។ ន អព្យា-
កតំ ន សហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន-
សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។
ន កុសលំ ន សហេតុកកញ្ច ន អព្យាកតំ ន សហេ-
តុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សហេតុកោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។ ន កុសលំ
ន សហេតុកកញ្ច ន អកុសលំ ន សហេតុកកញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច ន កុសលោ ន សហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណំ ។

បច្ច័ន្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាសហេតុកៈផង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេ-
តុកៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
ជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនជាសហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ៣ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[២៧០] ហេតុយា បណ្ណាស អារម្មណេ នវ
អភិគតេ បណ្ណាស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[២៧១] នកុសលំ នអហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បច្ចយា បញ្ច ។ នកុសលំ នអហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ នអព្យាកតំ នអហេតុកំ
ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ នកុសលំ នអហេតុកញ្ច
នអព្យាកតំ នអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុស-
លោ នអហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។ នកុសលំ នអហេតុកញ្ច នអព្យាកតំ
នអហេតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេ-
តុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ នកុ-
សលំ នអហេតុកញ្ច នកុសលំ នអហេតុកញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នអហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

អវិជ្ជាបិណ្ឌ បច្ចុស្តិយប្បដ្ឋាន

[២៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងការម្សុណប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិជ្ជាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ សេចក្តីពិស្តារ
មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[២៧១] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ (មិនមាន
ហេតុ) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាអហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈផង មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
អហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ
ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ជាអហេតុកៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេ-
តុកៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្និកទុកប្បជ្ជា

(២៧២) ហេតុយោ ចតុត្ថិស អវិភតេ ចតុត្ថិស
សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និកុសលតិកនិហោតិសម្បយតទុកិ

(២៧៣) ន កុសលំ ន ហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ហេតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និកុសលតិកនិហោតិសហោតិកទុកិ

(២៧៤) ន កុសលំ ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុ-
កញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អហេតុក-
ញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និកុសលតិកនិហោតិសម្បយតទុកិ

(២៧៥) ន កុសលំ ន ហេតុញ្ចេវ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តញ្ចេវ ន នហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និកុសលតិកនិហោតិសហោតិកទុកិ

(២៧៦) ន កុសលំ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[២៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២២ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២២ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និកុសលត្តិកនិហោតសម្បយុត្តិកៈ

[២៧៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុសម្បយុត្ត (ប្រកបដោយហេតុ) ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត (ប្រាសចាកហេតុ) ... ។

និកុសលត្តិកនិហោតសហោតកិកៈ

[២៧៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ... ។

និកុសលត្តិកនិហោតសម្បយុត្តិកៈ

[២៧៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ... ។

និកុសលត្តិកនិហោតសហោតកិកៈ

[២៧៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាអហេតុកៈ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកប្បទេនវទកំ

(២៧៧) ន ក្កសលំ ន អប្បដ្ឋយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន ក្កសលំ ន អសង្ខតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន ក្កសលំ ន អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្ក-
 សលំ ន អនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ក្កស-
 លំ ន សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្កសលំ ន-
 អប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ក្កសលំ ន រូបំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្កសលំ ន អរូបំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន ក្កសលំ ន លោកាយំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន ក្កសលំ ន លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
 ក្កសលំ ន កេនចិវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ក្ក-
 សលំ ន កេនចិវិញ្ញាយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិណ្ឌក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

នក្កសលតិកប្បទ្បន្តវទ្កកៈ

(២៧៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
អប្បច្ច័យ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអសន្តិភូតៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាសនិទស្សនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអនិទស្សនៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាសប្បដ័យៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាអប្បដ័យៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានរូប . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
មិនមានរូប . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាលោកិយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

និកុសលតិកនោអាសវិគោប្បកទុកំ

(២៧៨) ន កុសលំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន កុសលំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ នអា-
 សវសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ នអា-
 សវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ នអា-
 សវញ្ចេវ នអនាសវញ្ចេវ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 នអនាសវញ្ចេវ នលោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន កុសលំ នអាសវញ្ចេវ នអាសវវិប្បយុត្តញ្ចេវ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន កុសលំ នអាសវវិប្បយុត្តញ្ចេវ ន-
 លោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន កុសលំ អា-
 សវវិប្បយុត្តំ នសាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន កុសលំ
 អាសវវិប្បយុត្តំ នអនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចុប្បន្នកុកុកុកុកុកុកុកុ

នកុសលត្រីកោណវិគោបកុកុកុកុកុកុកុ

[២៧៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន អាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈសម្បយុត្ត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្ត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាអាសវៈវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ជាអាសវៈវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកនិគោបកទុក្ខំ

[២៩៧] នក្កសលំ នោសញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . នក្កសលំ នោកន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្ក-
 សលំ នោឱយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ នោ-
 យោកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ នោនិវេណំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ នោបរាមាសំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកមហានិទ្ទេកំ

[៣០០] នក្កសលំ នសារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . នក្កសលំ នអនារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ សង្កតំ ។ នលោចិត្តបទំ នលត្តតិ ។
 នក្កសលំ នចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នក្កសលំ
 នចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នក្កសលំ
 នចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នក្កសលំ
 នចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នក្កសលំ
 នចិត្តសម្បដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នក្ក-
 សលំ នចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ នក្ក-
 សលំ នចិត្តានុបរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

នក្ខសលតិកឆគោបកទុក្ខៈ

[២៧៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សញ្ញាជនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
គន្លុះ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាធុយៈ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាយោគៈ ... អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានីវរណៈ ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាបរាមាសៈ ... ។

នក្ខសលតិកមហាន្តរទុក្ខៈ

[៣០០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មិនសំដៅយក
នូវបទ ដែលមិនមែនជាមិនមែនចិត្តទេ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាចេតសិក ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាចិត្តសម្បយុត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនលាយទ្បំដោយចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន ... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។

បច្ច័យត្រីកុកប្បដ្ឋានំ

ន ក្យសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ក្យសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ក្យសលំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យសលំ ន អដ្ឋតិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ក្យសលំ ន ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ក្យសលំ ន ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ក្យ-
 សលំ ន ឧទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យសលំ ន-
 អនុទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និក្ខលលតិកទិគ្គោបកទុកំ

[៣០០] ន ក្យសលំ នោ ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្យសលំ ន នោ ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ក្យសលំ នោ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្យ-
 សលំ ន នោ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

[៣០២] ន ក្យសលំ ន និស្សនេន បហា-
 តត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ន ក្យសលំ ន ន-
 និស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្រីកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំនឹងតាំងឡើងអំពី
 ចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំ
 តាំងឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្នុង ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្រៅ ... ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឧបាទាន ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឧបាទិទ្ធ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាអនុបាទិទ្ធ ... ។

និក្ខលលតិកទ្ធិតោប្បកទុកៈ

[៣០១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនឧបាទាន ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាភិលេស ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាមិនមែនភិលេស ... ។

[៣០២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិន
 មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ។

អភិធម្មបដិកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន ភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន កុសលំ ន ន ភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន កុសលំ ន ន នស្សនេន បហាតត្វហេតុកំ

ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន ភាវនាយ បហា-

តត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន ន ភា-

វនាយ បហាតត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន សវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ

ន អវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន សវិ-

ចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អវិចារំ ធម្មំ

បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន សប្បវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន កុសលំ ន អប្បវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន បតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុ-

សលំ ន នបតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ន កុសលំ ន សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុ-

សលំ ន នសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បវត្តន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
 ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
 លះដោយការវិនា ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែល
 មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយការវិនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែល
 មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិគក្កៈ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិគក្កៈ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 វិចារៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមាន
 វិចារៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងបីតិ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាមិនមានបីតិ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនប្រកបដោយបីតិ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ ... ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន កុសលំ ន នឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន កុសលំ ន កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុ-
 សលំ ន នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុ-
 សលំ ន រូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ
 ន នរូចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន អរូ-
 ចាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន នអរូចាវចរំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន បរិយាបន្នំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អបរិយាបន្នំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន កុសលំ ន និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន កុសលំ ន អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន កុសលំ ន និយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ
 ន អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កុសលំ ន ស-
 ឌុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អនុត្តរំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

(៣០៣) ន កុសលំ ន សរណំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន កុសលោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

បញ្ជីនិយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧ-
 បេក្ខា . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកាមា-
 វចរ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនកា-
 មាវចរ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជារូបា-
 វចរ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 រូបាវចរ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរូបា-
 វចរ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 អរូបាវចរ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាបរិយាបន្នៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អបរិយាបន្នៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជានិយ្យានិកៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អនិយ្យានិកៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជានិយតៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អនិយតៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាសឧត្តរៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាអនុត្តរៈ . . . ។

(៣០៣) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុស-
 លោ ន សរណោ ច ន អកុសលោ ន សរណោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ន អកុសលំ
 ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន អព្យា-
 កតំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន-
 សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។
 ន អកុសលំ ន សរណាញ្ច ន អព្យាកតំ ន សរ-
 ណាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន កុសលំ ន-
 សរណាញ្ច ន អកុសលំ ន សរណាញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣០៤] ហេតុយា ឯកវីស អារម្មណោ សត្ត-
 រស អវិគតេ ឯកវីស សព្វត្ត វិន្តារោ ។

អភិធម្មប្រដិក បច្ចដិយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ
 ផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈផង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 សរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសរណៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុប្បន្និកទុកប្បដ្ឋានំ

[៣០៥] ន ក្យសលំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ក្យ-
សលោ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣០៦] ហេតុយា នវ ។

នវិទេសាតិកនិហោតិទុកំ

[៣០៧] ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន សុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន ហេ-
តុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន ហេតុ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អទុក្ខមសុខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

[៣០៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអវណៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអវណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នវេទនាតិកនហោត្តទុកៈ

[៣០៧] ធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនសម្ប-
យុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែន
សម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

នវីបាកតិកនហោតទុកំ

[៣០៨] នវីបាកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នវីបាកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ននេវ-
វីបាកនវីបាកធម្មធម្មំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នឧបាទិនបាទានិយតិកនហោតទុកំ

[៣០៧] នឧបាទិនបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នអនុបាទិនបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នអនុបាទិនបាទានិយំ នហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកតិកនហោតទុកំ

[៣១០] នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នអសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកំ នហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . នអសង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នវីតកុតិកនហោតទុកំ

[៣១១] នសវីតកុសវីបារំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នអវីតកុវីបារមត្តំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវត្តាន

នវិបាកតិកនហោតទុក្ខៈ

[៣០៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែន
ជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែន
មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ... ។

នឧបាទិនុបាទានិយតិកនហោតទុក្ខៈ

[៣០៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទិនុបាទានិយៈ មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិនុបាទានិយៈ
មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិនុអនុបា-
ទានិយៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកតិកនហោតទុក្ខៈ

[៣១០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកៈ
មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសង្កិលិដ្ឋសង្កិ-
លេសិកៈ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអ-
សង្កិលិដ្ឋអសង្កិលេសិកៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

នវិតក្កតិកនហោតទុក្ខៈ

[៣១១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ
និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមវិតវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ...

បច្ចុដ្ឋយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ន អវតក្កា អវិចារំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នបីតិត្តិកនហោតទុកំ

[៣០២] ន បីតិសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន សុខសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ឧបេក្កាសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នទស្សនត្តិកនហោតទុកំ

[៣០៣] ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នទស្សនេនបហាតត្ថហោតុកត្តិកនហោតទុកំ

[៣០៤] ន ទស្សនេន បហាតត្ថហោតុកំ ន ហេតុំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថហោតុកំ ន
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនា-
យ បហាតត្ថហោតុកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្រីកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិភក្តៈទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែន
ជាហេតុ . . . ។

នីបិតិភិក្តិកនិហោត្តិក្តិកៈ

[៣១២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែន
ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែន
ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិន
មែនជាហេតុ . . . ។

និទស្សនត្រីកនិហោត្តិក្តិកៈ

[៣១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការនា មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជា
មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែន
ជាហេតុ . . . ។

និទស្សនេនិបហាត្តិហោត្តិក្តិកនិហោត្តិក្តិកៈ

[៣១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិន
មែនមានហេតុត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំង
មិនមែនត្រូវលះដោយការនា មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

នអាចយកាមិភិក្ខុនិហោតទុកំ

[៣១៥] នអាចយកាមី នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

នអបចយកាមី នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ននេវា-

ចយកាមីនាបចយកាមី នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នសេក្ខុភិក្ខុនិហោតទុកំ

[៣១៦] នសេក្ខុំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

នអសេក្ខុំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ននេវសេក្ខុ-

នាសេក្ខុំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នបរិភិក្ខុនិហោតទុកំ

[៣១៧] នបរិភុំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

នមហាភុំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នអប្បមាណំ

នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មចិដិក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និរាបាយគាមិភិក្ខុនិហោតទុក្ខៈ

[៣១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុង
ឡើង មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវ
ការសន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាហេតុ ... ។

និសេក្ខតិក្ខុនិហោតទុក្ខៈ

[៣១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជា
ហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខានាសេក្ខៈ មិន
មែនជាហេតុ ... ។

និបរិវត្តិក្ខុនិហោតទុក្ខៈ

[៣១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពក្នុងចន្ទាវ មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាប្រមាណមិនបាន មិន
មែនជាហេតុ ... ។

បច្ចុប្បន្និកទុកប្បដ្ឋានំ

និប្រវត្តិវម្មណតិកនិហោតទុកំ

[៣១៨] ន បរិក្ការម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន មហាក្កតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន អប្បមាណារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និហិសតិកនិហោតទុកំ

[៣១៩] ន ហិំនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន មជ្ឈិមំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន បណីតំ ន-
ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និមិប្បត្តិកនិហោតទុកំ

[៣២០] ន មិច្ឆត្តនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន សម្មត្តនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន អនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និមគ្គិវម្មណតិកនិហោតទុកំ

[៣២១] ន មគ្គារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន មគ្គហេតុកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន-
មគ្គាធិបតី ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចុប្បន្នភាពទុកប្បដិសន្ធិ

និប្រវត្តិរមណីយភាពនៃហេតុទុក្ខៈ

[៣១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិក្ការម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមហត្ថភារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអប្បមាណារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និហ័ននិក្ខេបនៃហេតុទុក្ខៈ

[៣១៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនថោកទាប មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខុត្តម មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និប្រវត្តិរមណីយភាពនៃហេតុទុក្ខៈ

[៣២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិយតៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និប្រវត្តិរមណីយភាពនៃហេតុទុក្ខៈ

[៣២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស័យប្បដ្ឋានំ

និទុប្បន្តិកនិហោតទុកំ

[៣២២] ន អនុប្បន្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ឧប្បន្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអតីតិកនិហោតទុកំ

[៣២៣] ន អតីតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន អនាគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអតីតារម្មណតិកនិហោតទុកំ

[៣២៤] ន អតីតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន អនាគតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអជ្ឈតិកនិហោតទុកំ

[៣២៥] ន អជ្ឈតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន ពហិទ្ធា ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និអជ្ឈតារម្មណតិកនិហោតទុកំ

[៣២៦] ន អជ្ឈតារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន ពហិទ្ធារម្មណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និទុប្បន្តតិក្កនិហោតទុក្កៈ

(៣២២) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុប្បន្នៈ មិនមែនជា
ហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧប្បាទិ មិនមែនជា
ហេតុ . . . ។

និរតីតិក្កនិហោតទុក្កៈ

(៣២៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាហេតុ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និរតីតារម្មណ៍តិក្កនិហោតទុក្កៈ

(៣២៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអតីត
មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
អនាគត មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការ
ម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និរតីតិក្កនិហោតទុក្កៈ

(៣២៥) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

និរតីតារម្មណ៍តិក្កនិហោតទុក្កៈ

(៣២៦) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុខាងក្នុងជា
ការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុ
ខាងក្រៅជាការម្នាក់ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

បច្ចុន័យត្រិកទុកប្បដ្ឋានំ

នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុទុកំ

[៣២៧] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ នសនិទស្សនសប្បដិយំ
 នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ ន-
 ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ នសនិទស្សន-
 សប្បដិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ធម្ម
 នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយោ នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយោ នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នហេតុ ធម្មោ

បច្ចុដ្ឋយត្តិកុកុប្បដ្ឋាន

និស្សនិទស្សនិទិកុកុនិហោត្តិកុកុ:

[៣២៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ

អភិធម្មប័ណ្ណបច្ចុប្បន្ន

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ ន អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ន-
 ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ន ហេតុញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ
 ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ ន ស-
 និទស្សនសប្បដិយំ ន ហេតុញ្ច ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។

(៣២៨) ហេតុយា តិស អារម្មណោ នវ សព្វត្ត
 វិត្តារោ ។

(៣២៩) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន ន ហេតុ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នវ ។

អភិធម្មប្បដិក បបួនយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។

(៣២៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

(៣២៩) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ។

បច្ចុប្បន្នភាពទុក្ខប្បដ្ឋានំ

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុកទុកំ

[៣៣០] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នសហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអហោតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុសម្បយុតទុកំ

[៣៣១] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហោតុសម្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហោតុសម្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុសហោតុកទុកំ

[៣៣២] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហោតុញ្ចោនំ នអហោតុកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអហោតុកញ្ចោនំ ននហោតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិកនិហោតុសម្បយុតទុកំ

[៣៣៣] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហោតុញ្ចោនំ នហោតុសម្បយុតញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . នសនិទស្សនសប្បដិយំ នហោតុសម្បយុតញ្ចោនំ ននហោតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

និសនិទស្សនត្តិកនិហោតុកទុកៈ

[៣៣០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាសហេតុកៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
សប្បដិយៈ មិនមែនជាអហេតុកៈ . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិហោតុសម្បយុត្តទុកៈ

[៣៣១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាហេតុសម្បយុត្ត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិ-
ទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិហោតុសហោតុកទុកៈ

[៣៣២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិន
មែនហេតុ . . . ។

និសនិទស្សនត្តិកនិហោតុសម្បយុត្តទុកៈ

[៣៣៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្តទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនហេតុ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

និសន្តិទស្សនតិក្កិសហោត្តនិសហោត្តកិទកំ

[៣៣២] និសន្តិទស្សនសប្បដិយំ និហេតុំ និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្តិទស្សនសប្បដិយំ និហេតុំ និសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្តិទស្សនតិក្កិប្បទ្បន្តរិទកំ

[៣៣៥] និសន្តិទស្សនសប្បដិយំ និសប្បច្ចយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្តិទស្សនសប្បដិយំ និសសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្តិទស្សនសប្បដិយំ និសនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសនិទស្សនសប្បដិយំ និសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសនិទស្សនសប្បដិយំ និរូបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសនិទស្សនសប្បដិយំ និអរូបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសនិទស្សនសប្បដិយំ និលោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសនិទស្សនសប្បដិយំ និលោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសនិទស្សនសប្បដិយំ និកេនិចិវិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសនិទស្សនសប្បដិយំ និកេនិចិវិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចដាយប្បដ្ឋាន

និសន្តិទស្សនត្តិកនិហោតុនិសហោតុកុកុកៈ

(៣៣៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាសហេតុកៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាសហេតុកៈ . . . ។

និសន្តិទស្សនត្តិកប្បឡឺវន្តកុកៈ

(៣៣៥) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអប្បច្ចយៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអសន្ធិតៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអប្បជ័យៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនមានរូប . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាមិនមានរូប . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាលោកិយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពទុកប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សនតិកសត្តកោប្បកទុក

(៣៣៦) និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ នោ អាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ នោ ស-
 ញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ
 នោ កន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ
 នោ ឡិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ
 នោ យោកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ នោ ជីវណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . និសន្ទិទស្សន-
 សប្បដិយំ នោ បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្ទិទស្សនតិកមហាន្តរទុក

(៣៣៧) និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ និសារម្មណំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ សន្និទ្ធិតំ ។ និសន្ទិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ និចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ននោចិត្តបទំ ន
 លត្តតិ ។ និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ ននេតសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្ទិទស្សនសប្បដិយំ និចិត្ត-
 សម្បយុតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្ទិទស្សន-
 សប្បដិយំ និចិត្តសំសដ្ឋំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ និសន្ទិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ និចិត្តសម្មជានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

សនិទិស្សនត្តិកសត្តកោប្បកិទុកៈ

[៣៣៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
 មិនមែនជាអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្ប-
 ដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាគន្លុះ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាធុយៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាយោគៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាខីវរណៈ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាបកមាសៈ . . . ។

សនិទិស្សនត្តិកមហានិទ្ទិកៈ

[៣៣៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ
 មិនមែនប្រកបដោយការម្នាណ៍ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាចិត្ត . . . ។
 មិនសំដៅយកបទថា មិនមែនជាមិនមែនចិត្តទេ ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាចេតសិក . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទិស្សន-
 សប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនលាយឡំនឹងចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទិស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ចិត្តានុបរិវត្ត
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន-
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ស-
 និទនស្សនសប្បដ័យំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន-
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្ត ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន អដ្ឋត្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ពាហារំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន ឧទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ ន អនុទានិន្ទំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។

នសនិទស្សនតិកទិគោប្បកទុកំ

(៣៣៨) ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ នោ ឧទា-
 នានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សនិទនស្សនសប្បដ័យំ
 នោ តិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនកើតជា
 មួយនឹងចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋយៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនលាយឡំនឹងតាំងឡើងអំពីចិត្ត
 . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែន
 លាយឡំតាំងឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាលាយឡំតាំងឡើងនឹងប្រ-
 ព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាខាងក្នុង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាខាងក្រៅ . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាឧបាទាន . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាឧបា-
 ទិន្ន . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ មិន
 មែនជាអនុបាទិន្ន . . . ។

និសនិទស្សនត្ថិកាទិគោប្បកទុក្ខៈ

[៣៣៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋយៈ
 មិនមែនជាឧបាទាន . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋយៈ មិនមែនជាកិលេស . . . ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចការប្បដ្ឋាន

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកបិដ្ឋិទុកំ

[៣៣៧] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន នស្សនេ-
ន បហាតតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បដិទុកំ វិត្តារេតតំ ។

[៣៤០] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សរណំ
ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន សរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្ប-
ដិយំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិ-
យោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
អនិទស្សនអប្បដិយោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន ស-
រណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន សរ-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សន-
សប្បដិយំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សន-
សប្បដិយោ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
ច្ចយា ន ។ ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន សរណំ ធម្មំ
បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ន សរណោ ធម្មោ

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សនត្តិកបិដ្ឋិទុកៈ

(៣៣៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ

មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ។

បិដ្ឋិទុកៈ បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

(៣៤០) ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
សរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិន
មែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែន
ជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
សរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិន
មែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។
ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ័យៈ
មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្ប-
ដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុសីយប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ នសនិទស្សនសប្បដិ-
 យំ នសរណាញ ទអនិទស្សនអប្បដិយំ នសរណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នសរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។ នសនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ នសរណាញ ទអនិទស្សនសប្បដិយំ
 នសរណាញ ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ
 នសរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ។

[៣៤០] ហេតុយា តីស អារម្មណេ នវ អវិ-

កតេ តីស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៣៤២] នសនិទស្សនសប្បដិយំ នអរណាំ

ធម្មំ បដិច្ច នសនិទស្សនសប្បដិយោ នអរណោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នសនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ នអរណាំ ធម្មំ បដិច្ច នអនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ នអរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចដ័យប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 សនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអនិទេស្យ-
 នសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
 សរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែន
 ជាសរណៈផង មិនមែនជាអនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជាសរណៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣០ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣០ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣៤២] ធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
 អរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យនសប្បដ័យៈ មិនមែនជា
 អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាអនិទេស្យន-
 សប្បដ័យៈ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទេស្យ-
 នសប្បដ័យៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋានំ

ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ ច ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ន អរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

(៣៤៣) ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណំ

ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន អរណោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អរណោ ច ន អនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ន អរណោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ។

បច្ចដ៏យត្តិកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ:ក្តី មិនមែនជា
អនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ:ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាសនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៣៤៣) ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអ-
រណ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជា
អរណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្ស-
នសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ: អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនិ-
ទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ:ក្តី
មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ:ក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ៏យ: មិនមែនជាអរណ: ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[៣៤៤] ន សនិទស្សនសប្បដ័យំ ន អរណាត្ថា
 ន អនិទស្សនសប្បដ័យំ ន អរណាត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដ័យោ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្បដ័យំ ន អរណាត្ថា
 ន អនិទស្សនសប្បដ័យំ ន អរណាត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អនិទស្សនសប្បដ័យោ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្បដ័យំ ន អរណាត្ថា
 ន អនិទស្សនសប្បដ័យំ ន អរណាត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សនិទស្សនសប្បដ័យោ ន អរណោ ច ន អនិទស្ស
 នសប្បដ័យោ ន អរណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា ។

[៣៤៥] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អភិ-
 កតេ នវ ។

ស ហោជាតវារេចិ បច្ចយវារេចិ និស្សយវារេចិ
 សំសដ្ឋវារេចិ សម្បយុត្តវារេចិ សព្វត្ត នវ ។

បច្ចុនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ និដ្ឋិតំ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវដ្តាន

[៣៤៤] ធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជា
 អរណៈ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែន
 ជាអរណៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអរណៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្ប-
 ជ័យៈ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បជ័យៈ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិន
 មែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធមិ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជាអនិទស្សន-
 សប្បជ័យៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធមិ មិនមែនជាសនិ-
 ទស្សនសប្បជ័យៈ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសប្ប-
 ជ័យៈ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយ-
 វារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

ចប់ បច្ចុដ្ឋយវគ្គិកទុកប្បវដ្តាន ។

បឋមនិយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្តិកនិវេទនាតិកៈ

[៣៤៦] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បវត្តានំ

(៣៤៧) ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខាយ-
វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សុ-
ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនា-
យ សម្មយុត្តោ ច ន អព្យាកតោ ន សុខាយ វេទនា-
យ សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អ-
កុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ន-
អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

(៣៤៨) ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សុខាយ-
វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

(៣៤៧) ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

(៣៤៨) ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

បច្ចុន័យត្រីកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទ-
នាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សុខា-
យ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ច ន អព្យាកតោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច
ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សុខា-
យ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ
ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ន អព្យាកតោ
ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យា-
កតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេ-
ទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ។

အင်္ဂုဏ်သတ္တိက ပဉ္စနိယပျဉ္စနိ

[၈၆၉] ဝ ကုဗလံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယု-
 ဟုန္တဏှ ဝ ဟဂ္ဂကဏ္ဍံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယု-
 ဟုန္တဏှ ဝ ဗုဒ္ဓံ ပဿိဗ္ဗ ဝ ကုဗလော ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ-
 နဗ္ဗယုန္တော ဝ ဗြော ဝ ဗုဒ္ဓန္တိ ဝ ဟဂ္ဂပုဗ္ဗဗ္ဗယာ ဝ ကုဗလံ
 ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယုန္တဏှ ဝ ဟဂ္ဂကဏ္ဍံ ဝ နု-
 ဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယုန္တဏှ ဝ ဗုဒ္ဓံ ပဿိဗ္ဗ ဝ ဟကုဗ-
 လော ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယုန္တော ဝ ဗြော ဝ ဗုဒ္ဓန္တိ
 ဝ ဟဂ္ဂပုဗ္ဗဗ္ဗယာ ဝ ကုဗလံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗ-
 ယုန္တဏှ ဝ ဟဂ္ဂကဏ္ဍံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယု-
 ဟုန္တဏှ ဝ ဗုဒ္ဓံ ပဿိဗ္ဗ ဝ ဟဂ္ဂကဏ္ဍော ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ-
 နဗ္ဗယုန္တော ဝ ဗြော ဝ ဗုဒ္ဓန္တိ ဝ ဟဂ္ဂပုဗ္ဗဗ္ဗယာ ပဏှ ၅

[၈၇၀] ဝ ဟကုဗလံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ န-
 ဗ္ဗယုန္တဏှ ဝ ဟဂ္ဂကဏ္ဍံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗ-
 ယုန္တဏှ ဝ ဗုဒ္ဓံ ပဿိဗ္ဗ ဝ ကုဗလော ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒ-
 ဏာယ နဗ္ဗယုန္တော ဝ ဗြော ဝ ဗုဒ္ဓန္တိ ဝ ဟဂ္ဂပုဗ္ဗဗ္ဗယာ
 ဝ ဟကုဗလံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယုန္တဏှ ဝ ဟ-
 ဂ္ဂကဏ္ဍံ ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယုန္တဏှ ဝ ဗုဒ္ဓံ ပဿိဗ္ဗ
 ဝ ဟကုဗလော ဝ နုဗ္ဗာယ ဖေဒဏာယ နဗ္ဗယုန္တော ဝ ဗြော
 ဝ ဗုဒ္ဓန္တိ ဝ ဟဂ္ဂပုဗ္ဗဗ္ဗယာ ပဏှ ၅

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

[៣៤៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៥០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ ខ្សែធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[៣៥០] ន កុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តញ្ច ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុ-
 ត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កុ-
 សលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ន អកុសលំ
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តញ្ច ន អកុសលំ ន សុខាយ វេទនាយ សម្ម-
 យុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ច ន អកុសលោ ន សុខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[៣៥២] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អាម្មណោ ចតុ-
 ត្ថិស អវិគតេ ឯក្ខនត្តិស ។

សហជាតវាវេថិ បញ្ញាវាវេថិ វិត្តារោ ។

[៣៥៣] ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ-
 សម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ វេ-
 ទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចុន័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៥១) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបសុខវេទនា
 ផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបសុខវេ-
 ទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

(៣៥២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី សុទ្ធតែមានសេចក្តីពិស្តារ ។

(៣៥៣) ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បវត្តនំ

ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អកុសលោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន ទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន-
អព្យាកតោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ន អកុសលោ ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា បញ្ច ។ ន អកុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន ទុក្ខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
បញ្ច ។ ន អព្យាកតំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន ទុក្ខាយ វេទនា-
យ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម ។

អភិធម្មបំណិក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

បច្ច័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន អ-
 ព្យាកតំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន កុសលំ ន-
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន ទុក្ខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
 ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនា-
 យ សម្បយុត្តញ្ច ន កុសលំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន ទុក្ខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តិណិ ។

[៣៥៤] ហេតុយា ឯក្ខនត្តិស អវិគតេ ឯក្ខ-
 នត្តិស សព្វត្ថ វិន្តារតត្ថំ ។

[៣៥៥] ន កុសលំ ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អទុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ច័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ២៧ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ចុះ ។

[៣៥៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 អទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆន្តយប្បដ្ឋានំ

បញ្ច ។ ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន កក្កសលោ ន អនុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បច្ចយា បញ្ច ។ ន អព្យាកតំ ន អនុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន-
 អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុ-
 ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន អព្យាកតំ ន អនុក្ខ-
 មសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន-
 កក្កសលោ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ ន កក្ក-
 សលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ន-
 អព្យាកតំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កក្កសលោ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 បញ្ច ។ ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តញ្ច ន កក្កសលំ ន អនុក្ខមសុខាយ វេទ-
 នាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កក្កសលោ ន អ-
 នុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

អភិធម្មបំណិក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខ-
មស្ស្នវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្ន-
វេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
អទុក្ខមស្ស្នវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនា អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្ន-
វេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនាផង មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនាផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនា អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនាផង មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមស្ស្នវេទនាផង ទើបកើតឡើង

បច្ច័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

[៣៥៦] ហេតុយា ឯក្ខនត្ថិស អភិកតេ ឯក្ខ-
នត្ថិស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នកុសលត្ថិកនិប្បាតិកំ

[៣៥៧] នកុសលំ នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
កុសលោ នវិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នកុសលំ នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ ន-
វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកុសលំ
នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នអព្យាកតោ នវិចារកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា នកុសលំ នវិចារកំ
ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ នវិចារកោ ច នអព្យា-
កតោ នវិចារកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
នកុសលំ នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ន-
វិចារកោ ច នអកុសលោ នវិចារកោ ច ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។ នអកុសលំ
នវិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច នអកុសលោ នវិចា-
កោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

បច្ចុន័យត្រិកត្រិកប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋាយទាំងអស់ ។

នកុសលត្រិកនិប្បាកត្រិកៈ

[៣៥៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែន ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាវិបាកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា កុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន ជាវិបាកក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែនជា អកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន អព្យាកតំ ន វិចារកំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ
 ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ធ ។
 ន កុសលំ ន វិចារកញ្ច ន អព្យាកតំ ន វិចារកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។ ន អកុសលំ ន វិចារកញ្ច
 ន អព្យាកតំ ន វិចារកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
 ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។
 ន កុសលំ ន វិចារកញ្ច ន អកុសលំ ន វិចារកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តិណិ ។

(៣៥៨) ហេតុយា ឯក្កនត្តិស អវិគតេ ឯក្ក-
 នត្តិស សព្វត្ត វិត្តារោ ។

(៣៥៩) ន កុសលំ ន វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន កុសលំ ន វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន អកុ-
 សលោ ន វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្ខរៈ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាអព្យាក្ខរៈ មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាអព្យាក្ខរៈ
 មិនមែនជាវិបាកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាអព្យាក្ខរៈ មិនមែនជាវិបាក
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាវិបាកផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិបាកផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

(៣៥៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ ។

(៣៥៩) ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុ-
 សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

បច្ចុប្បន្នភាពប្បដ្ឋាន

ន កុសលំ នវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន-
 វិបាកធម្មធម្មោ ច ន អកុសលោ នវិបាកធម្មធម្មោ
 ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន អកុសលំ នវិបាក-
 កធម្មធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ នវិបាកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ នវិបាកធម្ម-
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ នវិបាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អកុសលំ នវិបាកធម្មធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ នវិបាកធម្មធម្មោ ច ន អកុសលោ
 នវិបាកធម្មធម្មោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន កុសលំ នវិបាកធម្មធម្មញ្ច ន អកុសលំ នវិបាក-
 ធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ នវិបាកធម្មធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ នវិបាកធម្មធម្មញ្ច
 ន អកុសលំ នវិបាកធម្មធម្មញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
 កុសលោ នវិបាកធម្មធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមាន
 វិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុ-
 សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែន
 ជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែន
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែន
 ជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមាន
 វិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ន កុសលំ ន វិចារកធម្មធម្មញ្ញំ ន អកុសលំ ន វិចារ-
កធម្មធម្មញ្ញំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន វិចារកធម្ម-
ធម្មោ ច ន អកុសលោ ន វិចារកធម្មធម្មោ ច ធម្មា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៦០] ហេតុយា នវ អវិគតេ នវ សព្វត្ថ នវ ។

[៣៦១] ន កុសលំ ន នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន នេវវិចារកនវិចារកធម្ម-
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

នកុសលត្ថិកនឧបាទិស្សបាទានិយត្ថិកំ

[៣៦២] ន កុសលំ ន ឧទានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អនុទានិទ្ធពានានិយំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន កុសលំ ន អនុទានិទ្ធពានានិយំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមាន
វិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ ។

(៣៦០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋួយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងបច្ចុនីយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

(៣៦១) ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិងមិនមែនមានវិបាក
ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
វិបាកនិងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋួយ ។

និកុសលតិក្កនិធិប្បទិណ្ឌុរាទានិយតិក្កៈ

(៣៦២) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមិនកាន់យកនិងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ... ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចប្បដ្ឋាន

នក្សសលតិកនិសង្ខិលិដ្ឋិសង្ខិលេសិកតិកំ

[៣៦៣] នក្សសលំ នសង្ខិលិដ្ឋសង្ខិលេសិកំ

ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអសង្ខិលិដ្ឋសង្ខិលេ-
សិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអសង្ខិលិដ្ឋ-
អសង្ខិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្សសលតិកនិវតិកតិកំ

[៣៦៤] នក្សសលំ នសវិតក្កសវិចារំ ធម្មំ

បដិច្ច . . . នក្សសលំ នអវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នក្សសលំ នអវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្សសលតិកនិប្រតិកតិកំ

[៣៦៥] នក្សសលំ នប្រតិសហគតំ ធម្មំ

បដិច្ច . . . នក្សសលំ នសុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នក្សសលំ នឱបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្រីកត្តិកប្បដ្ឋាន

នក្កសលត្រីកនិសង្កិលិដ្ឋិសង្កិលេសិកត្រីកៈ

[៣៦៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . ។

នក្កសលត្រីកនិវត្តកត្រីកៈ

[៣៦៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានគ្រឹមតែវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ . . . ។

នក្កសលត្រីកនិប៊ីតិត្រីកៈ

[៣៦៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ។

អភិធម្មបំណែក បច្ចុន័យប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិក្កនិទ្ទេស្សនតិក្កំ

[៣៦៦] ន ក្កសលំ ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិក្កនិទ្ទេស្សនេន បហាតត្ថំ ហោត្ថកតិក្កំ

[៣៦៧] ន ក្កសលំ ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ហោ-
 ត្ថកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន ភាវនាយ បហា-
 តត្ថំ ហោត្ថកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្កសលំ ន នេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ហោត្ថកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិក្កនិវាបយគាមិទិក្កំ

[៣៦៨] ន ក្កសលំ ន អាចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ក្ក-
 សលំ ន នេវ អាចយតាមី ន អបចយតាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បវត្តន

នក្កសលត្ថិកនិទ្ទេស្សនត្ថិកៈ

[៣៦៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវ
លះដោយការនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការនា ... ។

នក្កសលត្ថិកនិទ្ទេស្សនេនបហាត្ថព្វហេតុត្ថិកៈ

[៣៦៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការនា ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការនា ... ។

នក្កសលត្ថិកនិរាបយគាមីត្ថិកៈ

[៣៦៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់
នូវការសន្យាក្នុងឡើង (ដោយកម្មកិលេស) ... អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ... អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យា
ក្នុងឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង ... ។

បច្ចុន័យត្រីកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកនិសេក្ខតិកំ

[៣៦៧] នក្កសលំ នសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នអសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ
ននេវសេក្ខានាសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិបរិតិកំ

[៣៧០] នក្កសលំ នបរិតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នមហាគ្គតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ
នអប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិបរិត្តារម្មណតិកំ

[៣៧១] នក្កសលំ នបរិត្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នក្កសលំ នមហាគ្គតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នអប្បមាណារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិហិនតិកំ

[៣៧២] នក្កសលំ នហិនំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នក្កសលំ នមជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នក្កសលំ
នបណីតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្ថិកនិសេក្ខត្ថិក :

[៣៦៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអសេក្ខៈ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានៅសេក្ខានា-
សេក្ខៈ . . . ។

នកុសលត្ថិកនិបរិវត្តត្ថិក :

[៣៧០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សភាពតូចឆ្មារ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមានប្រមាណមិនបាន . . . ។

នកុសលត្ថិកនិបរិវត្តារម្មណត្ថិក :

[៣៧១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
អារម្មណ៍តូចឆ្មារ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានអារម្មណ៍ធំ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន . . . ។

នកុសលត្ថិកនិហ្មិនត្ថិក :

[៣៧២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនថោក
ទាប . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកណ្តាល
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកនិមិត្តតិកំ

[៣៧៣] ន ក្កសលំ ន មិត្តតិកនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន សមិត្តតិកនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ក្កសលំ ន អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិមគ្គារមណតិកំ

[៣៧៤] ន ក្កសលំ ន មគ្គារមណំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ក្កសលំ ន មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិឧប្បនតិកំ

[៣៧៥] ន ក្កសលំ ន អនុប្បន្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ក្កសលំ ន ឧប្បន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នក្កសលតិកនិអតីតតិកំ

[៣៧៦] ន ក្កសលំ ន អតីតំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ក្កសលំ ន អនាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

នក្កសលតិកនិមិត្តតិកៈ

[៣៧៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
សភាពខុសនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាសភាពត្រូវនឹងទៀង ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាសភាពមិនទៀង ... ។

នក្កសលតិកនិមិត្តារម្មណតិកៈ

[៣៧៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានមគ្គជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានមគ្គជាអធិបតិ ... ។

នក្កសលតិកនិឡប្បន្តតិកៈ

[៣៧៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
មិនទាន់កើតឡើងហើយ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនកើតឡើង ... ។

នក្កសលតិកនិរាគីតិកៈ

[៣៧៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអតីត
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអនាគត ... ។

បច្ចុប្បន្នកត្តិកប្បដ្ឋានំ

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៧៧] ន ក្កសលំ ន អតិវារមណំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ក្កសលំ ន អនាគតារមណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ក្កសលំ ន បច្ចុប្បន្នារមណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៧៨] ន ក្កសលំ ន អនិរតិវារមណំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ក្កសលំ ន ពហិទ្ធា ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៧៩] ន ក្កសលំ ន អនិរតិវារមណំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ក្កសលំ ន ពហិទ្ធារមណំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នក្កសលតិកនិរតិវារមណតិកំ

[៣៨០] ន ក្កសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច ន ក្កសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិ-
យោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ក្កសលំ
ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អក្កស-
លោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៧៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ការម្នាក់ជាអតីត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
មានការម្នាក់ជាអនាគត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនមានការម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន . . . ។

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៧៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាង
ក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្រៅ . . . ។

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៧៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ការម្នាក់ជាខាងក្នុង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនមានការម្នាក់ជាខាងក្រៅ . . . ។

នក្កសលត្តិកនិរតិវិញ្ញាណត្តិកៈ

[៣៨០] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន កុសលំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អកុ-
 សលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា បញ្ច ។

(៣៨០) ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន-
 អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្ខតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអព្យាក្ខតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ។

[៣៨១] ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អកុសលំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អព្យា-
 កតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

[៣៨២] ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ

បច្ចនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៥ ។

[៣៨២] ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទេសប្បវត្តនំ

ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សនិទស្ស-
 នសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អព្យា-
 កតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ច ន អព្យាកតោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយោ ច ន អកុសលោ ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បច្ចយា ច ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។

បច្ចុប្បន្នកិច្ចការប្បដ្ឋាន

(៣៨៣) ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

(៣៨៤) ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 ន អព្យាកតំ ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច
 ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា បញ្ច ។

(៣៨៥) ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិ-
 យញ្ច ន អកុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន សនិទស្សនសប្បដិយោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន កុសលំ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយញ្ច ន អកុសលំ ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អកុសលោ ន សនិ-
 ទស្សនសប្បដិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចុដ្ឋយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

[៣៨៣] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាអព្យាក្ខតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៣៨៤] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាអព្យាក្ខតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៣៨៥] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

អភិធម្មបំណែក បច្ចុទ្ទេសប្បញ្ញត្តិ

ន កុសលំ ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ន អកុសលំ
ន សនិទស្សនសប្បដិយញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ
ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ន អកុសលោ ន-
សនិទស្សនសប្បដិយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៨៦] ហេតុយា ឯក្ខន្ធិស អវិភតេ ឯក្ខ-
នត្តិស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៣៨៧] ន កុសលំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៨៨] ហេតុយា ឯក្ខន្ធិស អវិភតេ ឯក្ខ-
នត្តិស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

[៣៨៩] ន កុសលំ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៩០] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បដ្ឋិនិយម្យដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ
មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ ។

[៣៨៧] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មាន
វារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ ។

[៣៨៩] ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ប្បដ្ឋ័យទាំងអស់ ។

បច្ចុប្បន្នភាពវិញ្ញាណ

នវិទេសាភិក្ខុសលត្រីកំ

(៣៧០) ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុ-
 សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ន-
 អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ
 ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

(៣៧២) ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ប-
 យុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បច្ចយា ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុស-
 លំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

នវិទេនាតិកា នកុសលតិកា:

[៣៧១] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុ-
 សល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
 សុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៧២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ

អរិយធម៌បំណែក បច្ចុប្បន្នស្ថាន

ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ទុក្ខាយ វេទនាយ
 សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនា-
 យ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ន អនុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ហេតុប្បច្ចយា សត្ត ។

[៣៧៣] ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
 សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា ន អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អ-
 នុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនុក្ខមសុខាយ-
 វេទនាយ សម្បយុត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខា-
 យ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ន អនុក្ខម-
 សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ន កុសលោ ច ធម្មោ

អភិធម្មបិដក បច្ឆន្តិយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិន
មែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុ-
សលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ។

(៣៧៣) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិន
មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
វេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
សុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល

បច្ច័នីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានពីរៈ ៧ ។

(៣៧៤) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិន
 មែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិន
 មែនជាកុសលផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនប្រកបដោយ
 អទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានពីរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បវដ្តាន

[៣៧៥] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជា
 កុសលផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៤៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋ័យ
 មានវារៈ ៤៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៤៧ ។

[៣៧៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអ-
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៣៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៤៧ ។

បច្ចុន័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ

[៣៩៩] ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន អ-
ព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុ-
ត្តោ ន អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤០០] ហេតុយា អដ្ឋចត្តាន្នីស សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

នវេទនាតិកនវិបាកតិកំ

[៤០១] ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ន វិ-
ចាកំ ធម្មំ បដិច្ច ន សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ន វិចាកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤០២] ហេតុយា ឯក្កនបញ្ញាស អវិកតេ
ឯក្កនបញ្ញាស សង្ខតំ ។

នវិបាកតិកនកុសលតិកំ

[៤០៣] ន វិចាកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន វិចាកធម្មធម្មំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន លេវវិ-
ចាកេន វិចាកធម្មធម្មំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុដ្ឋយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

(៣៩៩) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
អព្យាក្ខតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
ជាអព្យាក្ខតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤០០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៤៨ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច្ឋយទាំងអស់ ។

នវេទនាតិកនវិបាកត្តិកៈ

(៤០១) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិបាក
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិបាក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤០២) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៤៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៤៩ សេចក្តីបំប្រែញ ។

នវិបាកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៣) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជា
កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី
មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក
និងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នន្ទនាទិដ្ឋនាទានិយំ ឥត្យុសលំ

(២០៤) ន នន្ទនាទិដ្ឋនាទានិយំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន អនុនាទិដ្ឋនាទានិយំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន អនុនាទិដ្ឋនាទានិយំ ន ឥត្យុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នសង្កិល្លិដ្ឋសង្កិលេសិកតិកនក្យសលតិកំ

(២០៥) ន សង្កិល្លិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ន ឥត្យុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ន អសង្កិល្លិដ្ឋសង្កិលេសិកំ ន ឥត្យុ-
 សលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន អសង្កិល្លិដ្ឋអសង្កិលេសិ-
 កំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នវិតក្កតិកនក្យសលតិកំ

(២០៦) ន សវិតក្កសវិចារំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ន អវិតក្កវិចារមត្តំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន អវិតក្កអវិចារំ ន ឥត្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បវត្តាន

នឧបាទិទិណ្ហាទានិយត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៤) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកនឹងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែន ជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ កិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់ យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល . . . ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៥) អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់ សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី សៅហ្មង មិនមែនជាកុសល . . . ។

នវិតកុត្តិកនកុសលត្តិកៈ

(៤០៦) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ នឹងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនឹងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាកុសល . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពប្រជុំ

នីតិវិធីនៃក្រុមប្រឹក្សា

(២០៧) ន ប៊ីតិសហគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន សុខសហគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ឧបេក្ខាសហគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នីតិវិធីនៃក្រុមប្រឹក្សា

(២០៨) ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ន កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ
ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នីតិវិធីនៃបហាតត្ថំហេតុក្រិក្ខានៃក្រុមប្រឹក្សា

(២០៩) ន ទស្សនេន បហាតត្ថំហេតុកំ ន កុ-
សលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ភាវនាយ បហាតត្ថំហេតុកំ
ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ទេវ ទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតត្ថំហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចុន័យត្រីកត្តិកប្បដ្ឋាន

នីតិវិធីត្រីកត្តិកសុលត្រីកៈ

[៤០៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែន
ជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិន
មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា
មិនមែនជាកុសល . . . ។

និទស្សន្តត្រីកត្តិកសុលត្រីកៈ

[៤០៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយការវា
មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយការវា មិនមែនជាកុសល . . . ។

និទស្សន្តនេសបហាតព្វហេតុកត្រីកត្តិកសុលត្រីកៈ

[៤០៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មានហេតុ
ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវា មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិន
មែនត្រូវលះដោយការវា មិនមែនជាកុសល . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បវត្តនំ

និទានបិដកនិទានបិដក

[៤០០] ន អាចយតាមី ន កុសលំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច . . . ន អបចយតាមី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន នេវាចយតាមីនាបចយតាមី ន កុសលំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។

និទានបិដកនិទានបិដក

[៤០១] ន សេត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អសេត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
 នេវសេត្តានាសេត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និទានបិដកនិទានបិដក

[៤០២] ន បរិវត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន មហត្តតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្ប-
 ហាលំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បញ្ជីយប្បដ្ឋាន

និរោធិយ គាមិភិក្ខុ និកុសលភិក្ខុ:

[៤១០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង
(ដោយកម្មកិលេស) មិនមែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាកុសល . . . អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង តាំងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្យាក្នុងឡើង មិនមែនជាកុសល . . . ។

និសេក្ខភិក្ខុ និកុសលភិក្ខុ:

[៤១១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជា
កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជា
កុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជានេវសេក្ខានាសេក្ខៈ មិន
មែនជាកុសល . . . ។

និបរិភិក្ខុ និកុសលភិក្ខុ:

[៤១២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពតូចត្រូវ មិនមែន
ជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិន
មែនជាកុសល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិន
បាន មិនមែនជាកុសល . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពកិច្ចប្រជុំ

និមិត្តរូបណាតិកាសិលាតិកា

(៤១៣) ន បរិត្តារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន មហាត្តារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-

អប្បមាណារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហិតិកាសិលាតិកា

(៤១៤) ន ហិទំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន មជ្ឈិមំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន បណ៌តំ

ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និមិត្តរូបណាតិកាសិលាតិកា

(៤១៥) ន មិត្តនិយតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន សម្មត្តនិយតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-

អនិយតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និមិត្តរូបណាតិកាសិលាតិកា

(៤១៦) ន មត្តារម្មណាំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . ន មត្តហេតុកំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

ន មត្តនិបតិ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្រឹកត្រូវប្បដ្ឋាន

និប្រតិបត្តិការមូលដ្ឋានត្រឹកត្រូវនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់តូចឆ្មារ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ដល់នូវសភាពធំ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាកុសល ... ។

និប្រតិបត្តិការនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាថោកទាប មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនខ្ពស់ មិនមែនជាកុសល ... ។

និប្រតិបត្តិការនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទៀង មិនមែនជាកុសល ... ។

និប្រតិបត្តិការមូលដ្ឋានត្រឹកត្រូវនៃកុសលត្រឹកត្រូវ:

[៤១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជា ការម្នាក់ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាកុសល ... ។

អភិធម្មបំណែក បច្ចុស្សប្បដ្ឋានំ

និទុប្បន្តិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤១៧] ន អនុប្បន្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ឧប្បន្តី ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអតិវត្តិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤១៨] ន អតិវត្តំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន អនាគតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអតិវារម្មណតិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤១៩] ន អតិវារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន អនាគតារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន បច្ចុប្បន្តារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអជ្ឈិតិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤២០] ន អជ្ឈិតំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ...
ន ពហិទ្ធា ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និអជ្ឈិតារម្មណតិក្ខនិក្ខសលតិកំ

[៤២១] ន អជ្ឈិតារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ពហិទ្ធារម្មណំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចសីយប្បដ្ឋាន

និទុប្បន្តតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤១៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ
មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង មិន
មែនជាកុសល ... ។

និរតីតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤១៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាកុសល
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាកុសល ... ។

និរតីតារម្មណតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤១៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជាអតីត មិន
មែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
អនាគត មិនមែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការ
ម្នាក់ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាកុសល ... ។

និរតីតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤២០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាកុសល ... ។

និរតីតារម្មណតិក្កនកុសលតិក្កៈ

[៤២១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ខាងក្នុង មិន
មែនជាកុសល ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានការម្នាក់ខាងក្រៅ
មិនមែនជាកុសល ... ។

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

និសន្ទិទស្សនិគ្គិកំ និកុសលនិគ្គិកំ

(២២២) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្ប-
 ដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
 ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិទស្សនអប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនសប្បដិយោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 អនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយោ
 ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

បច្ច័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

និទាននិទ្ទេសប្បនិទ្ទេសកុសលលត្តិកៈ

(៤២២) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រ-
 កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវរៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវរៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
 និទស្សនអប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន កុ-
 សលញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន កុសលញ្ច ធម្មំ
 បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។ ន អនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន កុសលញ្ច ន អនិទស្សនអប្បដិយំ ន កុសលញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន កុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ឆ ។

[២២៣] ហេតុយា ភីស អារម្មណោ នវ
 សព្វត្ត វិត្តារោ ។

[២២៤] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អកុសលំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អកុសលោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 កុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៤២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤២៤] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នភាពវិញ្ញាណ

[២២៥] ហេតុយា វិស អាម្មណោ នវ សព្វត្ថ

វិញ្ញាណ ។

[២២៦] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អព្យាកតំ

ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន អព្យាក-

តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២២៧] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

និសនិទស្សនវិញ្ញាណវិញ្ញាណវិញ្ញាណ

[២២៨] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សុខាយ

វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . វិស ។ ន-

សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ

ធម្មំ . បដិច្ច . . . វិស ។ ន សនិទស្សនសប្បដិយំ

ន អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច

. . . វិស ។

បច្ចនីយៈត្តិកត្តិប្បដ្ឋាន

[៤៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤៤៦] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាក្រឹតៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាក្រឹតៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៤៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ តែមានវារៈ ៧ ។

និសនិទស្សនត្តិក និវេទនាតិកៈ

[៤៤៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា . . . មាន វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា . . . មាន វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា . . . មាន វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា . . . មានវារៈ ៣០ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នសនិទស្សនត្តិកនិបាតត្តិកំ

[២២៧] នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នវិចារកំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . តីស ។ នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នវិ-
 ចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។ នសនិទស្ស-
 នសប្បដ្ឋាយំ ននវិចារកនវិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច . . .
 នវ ។

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទិស្សបាទានិយត្តិកំ

[២៣០] នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នឧចានិដ្ឋ-
 ចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។ នសនិទស្សន-
 សប្បដ្ឋាយំ នអនុចានិដ្ឋចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 តីស ។ នសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយំ នអនុចានិដ្ឋអនុ-
 ចានានិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . តីស ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សន្តិកានិបាតតិក្កៈ

[៤២៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានវារៈ ៣០ ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាកនិងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ . . . មានវារៈ ៧ ។

និសន្ទិទស្សន្តិកានិបាតតិក្កៈ

[៤៣០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន
 តណ្ហាជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . . មាន
 វារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកវៃ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . . មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន . . .
 មានវារៈ ៣០ ។

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋានំ

និសន្សិទ្ធស្សនតិកនិវត្តិលីដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកំ

[២៣០] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សង្កិលេដ្ឋ-
 សង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្ប-
 ដិយំ ន អសង្កិលេដ្ឋសង្កិលេសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អសង្កិលេដ្ឋអសង្កិលេសិកំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សនតិកនិវត្តិកតិកំ

[២៣២] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សវិតក្ក-
 សវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
 ន អវិតក្កវិចារមត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សន-
 សប្បដិយំ ន អវិតក្កអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សនតិកនិវត្តិកតិកំ

[២៣៣] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន បិទិស-
 ហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ

បច្ចនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

និសន្តិទស្សនត្តិកនិសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៤៣១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង . . . ។

និសន្តិទស្សនត្តិកនិវិតក្កត្តិកៈ

[៤៣២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមាន
វិតក្កៈមានគ្រឹមតែវិចារៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិន
មានវិចារៈ . . . ។

និសន្តិទស្សនត្តិកនិបីតិក្កត្តិកៈ

[៤៣៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បវត្តាន

ន សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សន-
សប្បដិឃំ ន ទុបេត្តាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្ថិកនិទស្សនត្ថិកំ

[៤៣៤] ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន ទស្សនេន-
បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ
ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្ស-
នសប្បដិឃំ ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនត្ថិកនិទស្សនេនិបហាតត្ថហេតុកត្ថិកំ

[៤៣៥] ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន ទស្សនេន-
បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនស-
ប្បដិឃំ ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន សនិទស្សនសប្បដិឃំ ន នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ-
បហាតត្ថហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បវត្តន

មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិក្កិ និទ្ធស្សន្តិក្កិ :

[៤៣៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិក្កិ និទ្ធស្សន្តិក្កិ និសបហាត្តព្វហេតុក្កិ :

[៤៣៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មាន
ហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវិនា . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពកិច្ចសន្យា

និស្សន្ទស្សន្ទកិច្ចសន្យា

(២៣៦) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អាចយ តាមី
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អប-
ចយ តាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
ន នេវាចយ តាមីនាចយ តាមី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និស្សន្ទស្សន្ទកិច្ចសន្យា

(២៣៧) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន សេត្តំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អ-
សេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ
ន នេវាសេត្តានាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និស្សន្ទស្សន្ទកិច្ចសន្យា

(២៣៨) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន បរិវត្តំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន បហាត្តតំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អប្បមាណំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សន្តិក្ខន្តិក និរាបយគាមិត្តិក្ខន្តិកៈ

[៤៣៦] អាស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់ទ្បវការសន្យុកពូនឡើង . . . អា-
ស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនដល់ទ្បវការសន្យុកពូនឡើង . . . អាស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនដល់
ទ្បវការសន្យុកពូនឡើង មិនមែនជាមិនដល់ទ្បវការសន្យុកពូនឡើង . . . ។

និសន្ទិទស្សន្តិក្ខន្តិក និសេក្ខត្តិក្ខន្តិកៈ

[៤៣៧] អាស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ ទ្បវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
អសេក្ខៈ . . . អាស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជា
អសេក្ខៈ . . . ។

និសន្ទិទស្សន្តិក្ខន្តិក និបរិវត្តិក្ខន្តិកៈ

[៤៣៨] អាស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាពតូចនូវ . . . អាស្រ័យ ទ្បវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់
ទ្បវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ ទ្បវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

និសនិទិស្សនិព្វិកា និបរិគ្គារម្មណាតិកំ

[២៣៧] ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន បរិគ្គារម្មណាំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន មហានុតារម្មណាំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អប្បមាលារម្មណាំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទិស្សនិព្វិកា និហានិព្វិកំ

[២៤០] ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន ហានំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន មន្ស័យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន ចណីនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទិស្សនិព្វិកា និមិច្ឆតិព្វិកំ

[២៤១] ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន មិច្ឆតានិយនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន សម្មតានិយនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន អនិយនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិណ្ឌ បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សនត្តិកនិបរិចារមណត្តិកៈ

[៤៣៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ភ្ជួចផ្ទាវ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រ-
កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍
ប្រមាណមិនបាន . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្តិកនិហីនត្តិកៈ

[៤៤០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចោកទាប . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
កណ្តាល . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧត្តម . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្តិកនិមិប្បត្តិកៈ

[៤៤១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាពខុសនិងទៀង . . . អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនជាសភាពត្រូវនិងទៀង . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាព
មិនទៀង . . . ។

បច្ចុប្បន្នភាពប្បដ្ឋាន

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិមគ្គារម្មណ៍

(២២២) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន មគ្គារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន មគ្គហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិទ្បន្តិក

(២២៣) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អនុប្បន្តិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន ទ្បន្តិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិអតីតិក

(២២៤) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អតីតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អនាគតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសន្សិទ្ធស្សន្តិកនិអតីតារម្មណ៍

(២២៥) ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន អតីតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសប្បដិយំ

បច្ចុន័យត្រិកត្រិកប្បដ្ឋាន

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិមគ្គារម្មណត្រិកៈ

[៤៤៤] អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ . . . អាស្រ័យ
ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនមានមគ្គជាហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិឡប្បដ្ឋានត្រិកៈ

[៤៤៥] អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ . .
អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនកើតឡើង . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិអតីតត្រិកៈ

[៤៤៦] អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រ-
កបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអតីត . . . អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រ-
កបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអនាគត . . . ។

និសន្ទិទស្សនត្រិកនិអតីតារម្មណត្រិកៈ

[៤៤៧] អាស្រ័យ ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត . . . អាស្រ័យ
ទ្វេធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អភិធម្មបិដកេ បច្ឆនីយប្បដ្ឋានំ

ន អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ
សម្បដ៏យំ ន បច្ឆប្បដ្ឋារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិអង្សតិកំ

(២២៦) ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន អង្សតំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន តហិទ្ធា
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិអង្សត្រាវមណតិកំ

(២២៧) ន សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន អង្សត្រា-
វមណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសម្បដ៏យោ ន-
អង្សត្រាវណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
សនិទស្សនសម្បដ៏យំ ន អង្សត្រាវមណំ ធម្មំ បដិច្ច
ន អនិទស្សនសម្បដ៏យោ ន អង្សត្រាវណោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២២៨) ហេតុយា ភីស អភិគតេ ភីស សព្វត្ត

វិត្តារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បវេណី

មានការម្នាក់ជាអនាគត . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
បច្ចុប្បន្ន . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិរុទ្ធិតិកៈ

[៤៤៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ . . . ។

និសនិទស្សនតិកនិរុទ្ធិតារមណតិកៈ

[៤៤៧] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមាន
ការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជា
មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជា
ខាងក្នុង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានការម្នាក់ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣០ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វរៈ ៣០ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុប្បន្នយុគក្នុងយុគវិវត្តន៍

[២៤៧] ន អនិទនស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្ម-
 រម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ ន-
 តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អនិទនស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន សនិទនស្សនសប្បដិយំ ន-
 តហិទ្ធារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទនស្សនសប្បដិយោ
 ន តហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

[២៤៨] ន អនិទនស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្ម-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទនស្សនសប្បដិយោ ន ត-
 ហិទ្ធារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

[២៤៩] ន អនិទនស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្ម-
 ណំ ធម្មំ បដិច្ច ន អនិទនស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធា-
 រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ។

បច្ច័យឆ្លឹកឆ្លឹកប្បដ្ឋាន

(៤៤៧) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍
 ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
 ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤៤៨) ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
 ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៦ ។

(៤៤៩) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
 ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
 ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៦ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

[២៥២] ន សនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធា-
រម្មណាញ ទ អនិទស្សនអប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណាញ
ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធា
រម្មណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ឆ ។

[២៥៣] ន អនិទស្សនសប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្ម-
ណាញ ទ អនិទស្សនអប្បដិយំ ន តហិទ្ធារម្មណាញ
ធម្មំ បដិច្ច ន សនិទស្សនសប្បដិយោ ន តហិទ្ធារម្ម-
ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ឆ ។

[២៥៤] ហេតុយោ ភីស អារម្មណោ នវ អភិ-
តតេ ភីស ។

សហជានវាវេចិ បច្ចយវាវេចិ និស្សយវាវេចិ
សំសជ្ឈវាវេចិ សម្បយុត្តវាវេចិ បញ្ញាវាវេចិ

វិគ្គារោ ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

[៤៥២] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ពាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

[៤៥៣] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ពាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះ-
ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជាខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៦ ។

[៤៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣០ ។

សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងសហជាតវរៈផង ក្នុង
បច្ចយវរៈផង ក្នុងនិស្សយវរៈផង ក្នុងសំសដ្ឋ-
វរៈផង ក្នុងសម្បយុត្តវរៈផង ក្នុងបញ្ញាវរៈផង ។

ចប់ បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុដ្ឋយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

និហោតិទុកនិសហោតិកទុកំ

[៤៥៥] និហោតុំ និសហោតុកំ នម្មំ បដិច្ច
និហោតុ និសហោតុកោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៥៦] ហោតុយា ភីណិ អារម្មណោ ឯកំ
អភិកតេ ភីណិ ។

[៤៥៧] និហោតុំ និសហោតុកំ នម្មំ បដិច្ច
និហោតុ និសហោតុកោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ និហោតុ-
ប្បច្ចយា ។

[៤៥៨] និហោតុំ និសហោតុកំ នម្មំ បដិច្ច
និហោតុ និសហោតុកោ នម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ និអារម្ម-
ណាប្បច្ចយា ។

[៤៥៩] និហោតុយា ឯកំ និអារម្មណោ ភីណិ
និអនិបតិយា នវ ។

[៤៦០] និហោតុ និសហោតុកោ នម្មោ ន-
ហោតុស្ស និសហោតុកស្ស នម្មស្ស ហោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ ។

បឋមនិយមទុក្ខទុក្ខប្បដាស

និហោតិទុក្ខំ និសិហោតិកុទុក្ខំ

[៤៥៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណ៍ប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិហោតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៨] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនិហោតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៩] ក្នុងនិហោតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនិហោតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិហោតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៦០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុដ្ឋយប្បដ្ឋានំ

[២២០] ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ ន ហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ន ហេតុ ន សហេតុកោ ធម្មោ ន ន ហេតុស្ស ន សហេតុកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២២២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណេ ចត្តារិ អវិកតេ ចត្តារិ ។

[២២៣] ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ន ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

[២២៤] ន ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ន ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

អភិធម្មបិដក បច្ចនិយប្បវដ្តាន

[៤៦១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ដោយការម្នាណប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយការម្នាណប្បច្ច័យ ។

[៤៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្នាណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៤៦៣] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៤] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

បច្ចុប្បន្នយុគបុរាណប្បវត្តន៍

ន នហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 ហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ
 ន អហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ
 ច ន នហេតុ ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ភីណិ ។

(៤៦៥) ន ហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច ន នហេតុំ
 ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អហេតុ-
 កកញ្ច ន នហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
 ហេតុ ន អហេតុកោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន ហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច ន នហេតុំ ន អហេតុកកញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អហេតុកោ ច ន នហេតុ
 ន អហេតុកោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ភីណិ ។

(៤៦៦) ហេតុយា នវ ការប្បលោ នវ អវិ-
 តតេ នវ សត្វត្ត នវ ។

បច្ចន័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[៤៦៥] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៣ ។

[៤៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវរៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវរៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវរៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

និហោតិទុក្ខំ និហោតិសម្បយុត្តិទុក្ខំ

[៤៦៧] ន ហោតុំ ន ហោតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហោតុ ន ហោតុសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោ-
 តុប្បច្ចយា តីណី ។ ន ហោតុំ ន ហោតុវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច ន ហោតុ ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហោតុប្បច្ចយា តីណី ។ ន នហោតុំ ន ហោតុវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហោតុ ន ហោតុវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧ-
 ប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណី ។

[៤៦៨] ហោតុយា នវ សព្វត្ថ វិត្តារោ ។

និហោតិទុក្ខំ និហោតិសហោតិកុទុក្ខំ

[៤៦៩] ន ហោតុំ ន ហោតុញ្ជេវ ន អហោតុកកញ្ជ
 ធម្មំ បដិច្ច ន ហោតុ ន ហោតុចេវ ន អហោតុកោច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។ យាវ បញ្ញាវា-
 រេបិ ឯកំ ។ ន នហោតុំ ន អហោតុកកញ្ជេវ ន នហោតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច ន នហោតុ ន អហោតុកោចេវ ន នហោតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបំណិក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និហោតិទុក្ខំនិហោតិសម្មយុត្តិទុក្ខំ:

[៤៦៧] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ចុន័យទាំងអស់ ។

និហោតិទុក្ខំនិហោតិសហោតិកិទុក្ខំ:

[៤៦៩] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈ មានវារៈតែ ១ ជាកំណត់ ។ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បដិវដ្តន៍យុទ្ធកម្មប្បដ្ឋានំ

និហោត្តិទុក្ខំនិហោត្តិហោត្តិសម្មយុត្តិទុក្ខំ

[២៧០] និហោត្តំ និហោត្តន្តោវ និហោត្តវិប្បយុ-
ត្តោវ ធម្មំ បដិច្ច និហោត្ត និហោត្តបេវ និហោត្តវិប្ប-
យុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោត្តប្បច្ចយា ន និហោត្តំ
និហោត្តវិប្បយុត្តន្តោវ ន និហោត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ន និ-
ហោត្ត និហោត្តវិប្បយុត្តោបេវ ន និហោត្ត ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហោត្តប្បច្ចយា ។

និហោត្តិទុក្ខំនិហោត្តិនិហោត្តិទុក្ខំ

[២៧១] និហោត្តំ និហោត្តំ និសហោត្តកំ ធម្មំ
បដិច្ច និហោត្ត និហោត្ត និសហោត្តកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ហោត្តប្បច្ចយា ។ និហោត្តំ និហោត្តំ និសហោត្ត-
កំ ធម្មំ បដិច្ច និហោត្ត និហោត្ត និសហោត្តកោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោត្តប្បច្ចយា ។

និហោត្តិទុក្ខំបដិវដ្តន៍ទុក្ខំ

[២៧២] និហោត្តំ និសប្បច្ចយំ ធម្មំ
បដិច្ច និហោត្ត និសប្បច្ចយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

និហោតិទុក និហោតិសម្បយ្យតិទុកៈ

[៤៧០] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុតាំងមិនមែន
ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ
តាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុតាំងមិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រាសចាកហេតុតាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

និហោតិទុក និហោតិនិសហោតិទុកៈ

[៤៧១] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែន
ជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

និហោតិទុកប្បទ្បនិវទុកៈ

[៤៧២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បដ្ឋានំ

ហេតុប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច
 ន នហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ន ហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អប្បដ្ឋយោ ច ន នហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(២៧៣) ន នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន នហេតុំ ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អ-
 ប្បដ្ឋយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន នហេតុំ
 ន អប្បដ្ឋយំ នម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ច
 ន នហេតុ ន អប្បដ្ឋយោ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បវដ្តាន

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានបច្ច័យផង អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែន
 ជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[២៧២] ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ ន នហេតុំ ន-
អប្បច្ចយេញ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយោ
ធម្មា ទុច្ចដ្ឋនិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អប្បច្ច-
យេញ ន នហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ ធម្មំ បដិច្ច ន ន-
ហេតុំ ន អប្បច្ចយោ ធម្មា ទុច្ចដ្ឋនិ ហេតុប្បច្ចយា
ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ ន នហេតុំ ន អប្បច្ចយេញ
ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុំ ន អប្បច្ចយោ ច ន នហេតុ
ន អប្បច្ចយោ ច ធម្មា ទុច្ចដ្ឋនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៧៣] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ នវ ។

[២៧៤] ន ហេតុំ ន អសដ្ឋនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន ហេតុំ ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ
ន សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អប្ប-
ដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន ភ្នំបំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ភ្នំបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៤៧៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានបច្ច័យក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
 បច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

[៤៧៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអ-
 សន្លឹកៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសន្លឹ-
 កៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 សប្បដ័យៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអប្ប-
 ដ័យៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានរូប
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរូប . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន លោកីយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ
 ន លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន-
 គេនចរិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន គេន-
 ចនរិញ្ញយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នហោតទុកនោអាសវិគោប្បកទុកំ

[៤៧៧] ន ហេតុំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុំ ន នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ
 ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនាសវំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវសម្មយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អាសវវិប្បយុត្តំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវញ្ជោ ន អនាសវញ្ជ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អនាសវញ្ជោ ន នោច-
 អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ ន អាសវញ្ជោ-
 ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ជ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន អា-
 សវវិប្បយុត្តញ្ជោ ន នោចអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកិយ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ . . . ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹង
ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

និហោតុទុកនោអាសវិគោប្បកុទុកៈ

(៤៧៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
អាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមែនអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាមិនមានអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ . . . ។

បច្ចុប្បន្នយុទ្ធសាស្ត្រ

ន ហេតុ អាសាវប្បយុត្តំ ន សាសាវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុ អាសាវប្បយុត្តំ ន អនាសាវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតិទុក្ខំនិគោប្បកុទុក្ខំ

[២៧៨] ន ហេតុ តោ សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន ហេតុ តោ ភន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុ
 តោ ឌីយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុ តោ យោគំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ហេតុ តោ និវេណំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុ តោ បរមាសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និហោតិទុក្ខំមហានិទុក្ខំ

[២៧៩] ន ហេតុ ន សាវម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ សង្ខតំ ។ ន ហេតុ ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ហេតុ ន ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ហេតុ ន ចិត្តសម្បយុត្តំ . . . ។ ន ហេតុ ន ចិត្ត-
 សំសដ្ឋំ . . . ។ ន ហេតុ ន ចិត្តសម្បជានំ . . . ។
 ន ហេតុ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ហេតុ ន ចិត្តានុបវិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។

និហោតិទុក្ខំតិក្ខិណំកិក្ខិណំ :

[៤៧៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
សញ្ញាជនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាគន្លុះ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាធុយៈ
. . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាយោគៈ . . .
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិវរណៈ . . . អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ . . . ។

និហោតិទុក្ខំមហានិទុក្ខំ :

[៤៧៩] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាម្មណ៍ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាចេតសិក . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយគ្នាដោយ
ចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងភ្នំដល់ចិត្ត . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត . . . ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយចិត្ត . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំសហាភំ . . . ។ ន ហេតុំ ន-
 ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំនុបរិវត្តិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន ហេតុំ ន អន្សត្តិកំ . . . ន ហេតុំ ន ពាហារំ
 . . . ។ ន ហេតុំ ន ឧទានា ធម្មំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ឧទានិដ្ឋំ . . . ន ហេតុំ ន អនុទានិដ្ឋំ . . . ។

នហោត្តទុក្ខិគោបក្ខទុក្ខំ

[៤៨០] ន ហេតុំ នោ ឧទានានំ . . . ន ហេតុំ
 នោ កំលេសំ . . . ។

នហោត្តទុក្ខិបិដ្ឋិទុក្ខំ

[៤៨១] ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថំ . . .
 ន ហេតុំ ន ន និស្សនេន បហាតត្ថំ . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ . . . ន ហេតុំ ន ន ភាវនាយ-
 បហាតត្ថំ . . . ។ ន ហេតុំ ន និស្សនេន បហាតត្ថុ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ហេតុំ ន ន និស្សនេន
 បហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុំ
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មចំណែក បច្ចុស្តិយប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត . . . ។ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនិង
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាង
 ក្នុង . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ . . . ។ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទាន . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាឧបាទិន្ន . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនអនុបាទិន្ន . . . ។

និហោត្តទុក្ខិកោប្បកិទុក្ខិកៈ

(៤៨០) មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទាន . . . មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាកិលេស . . . ។

និហោត្តទុក្ខិកបិដ្ឋិកៈ

(៤៨១) មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . .
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ។
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
 មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា . . .

បច្ចុប្បន្នយុគបុរាណ

ន ហេតុ ន ភាវណាយ បហានុហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ហេតុ ន សវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ហេតុ ន អវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ហេតុ
 ន សវិតំ . . . ន ហេតុ ន អវិតំ . . . ។ ន ហេតុ
 ន សប្បវិតកំ . . . ន ហេតុ ន អប្បវិតកំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ហេតុ ន បីវិតសហគតំ . . . ន ហេតុ ន-
 ន បីវិតសហគតំ . . . ។ ន ហេតុ ន សុខសហគតំ
 . . . ន ហេតុ ន នសុខសហគតំ . . . ។ ន ហេតុ
 ន ទុបេត្តាសហគតំ . . . ន ហេតុ ន នទុបេត្តាស-
 ហគតំ . . . ។ ន ហេតុ ន កាមាវចរំ . . . ន ហេតុ
 ន នកាមាវចរំ . . . ។ ន ហេតុ ន រូចាវចរំ . . .
 ន ហេតុ ន នរូចាវចរំ . . . ។ ន ហេតុ ន អរូចាវចរំ
 . . . ន ហេតុ ន នអរូចាវចរំ . . . ។ ន ហេតុ ន-
 បរិយាបដ្ឋំ . . . ន ហេតុ ន អបរិយាបដ្ឋំ . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែល
ត្រូវលះដោយការវិនា . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានវិចារៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងបីតិ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមាន
បីតិ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ . . . ។ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមែនប្រកបដោយសុខ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយឧបេក្ខា . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជារូបាវចរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរៈ
. . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
បរិយាបន្នៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុសីយប្បដ្ឋានំ

ន ហេតុំ ន និយ្យានិកំ . . . ន ហេតុំ ន អនិយ្យា-
 និកំ . . . ។ ន ហេតុំ ន និយតំ . . . ន ហេតុំ
 ន អនិយតំ . . . ។ ន ហេតុំ ន សឧត្តរំ . . . ន ហេតុំ
 ន អនុត្តរំ . . . ។

(៤៨២) ន ហេតុំ ន សរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន សរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
 នវ ។ ន ហេតុំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន ហេតុ
 ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ
 ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន អរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ន ហេតុំ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន ហេតុ ន អរណោ ច ន នហេតុ ន អរណោ ច
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជានិយ្យានិកៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយតៈ . . .
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយតៈ . . . ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ . . . មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានឧត្តរៈ . . . ។

[៤៨២] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ (មាន
 កិលេស) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាសរណៈ (មិនមានកិលេស) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈក្តី មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

បច្ចុប្បន្នយុគបុរាណ

[២៨៣] ន នហេតុ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 នហេតុ ន អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន នហេតុ ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ន អរ-
 ណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ន នហេតុ
 ន អរណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ន អរណោ ច ន ន-
 ហេតុ ន អរណោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៤] នហេតុ ន អរណាញ ន នហេតុ ន-
 អរណាញ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ន អរណោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ ន អរណាញ ន-
 នហេតុ ន អរណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន នហេតុ ន-
 អរណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា នហេតុ
 ន អរណាញ ន នហេតុ ន អរណាញ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 ហេតុ ន អរណោ ច ន នហេតុ ន អរណោ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៥] ហេតុយា នវ សត្វត្ត នវ ។

បច្ច័និយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៤៨៣] ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរ-
 ណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អរណៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៤៨៤] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាអរណៈក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 ផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[៤៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់
 សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចនីយប្បវត្តនំ

នសហេតុកំ ទឹកនហេតុកំ

[៤៨៦] នសហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 នសហេតុកោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្ប-
 ច្ចយា នសហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអហេ-
 តុកោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ន-
 សហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសហេតុកោ
 នហេតុ ច នអហេតុកោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៤៨៧] នអហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 អហេតុកោ នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា
 នអហេតុកំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសហេតុកោ
 នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ ហេតុប្បច្ចយា នអហេតុ-
 កំ នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នសហេតុកោ នហេតុ
 ច នអហេតុកោ នហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈនិ
 ហេតុប្បច្ចយា ។

អភិធម្មបិណ្ឌ បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន

និសហោត្តកទុក្ខនិសហោត្តក្កៈ

(៤៨៦) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៤៨៧) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ច័នីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[២៨៨] ន សហេតុកំ ន ហេតុញ្ច ន អហេតុ-
 កំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ ន ហេតុ
 ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន សហេតុកំ ន-
 ហេតុញ្ច ន អហេតុកំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន អ-
 ហេតុកោ ន ហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ន សហេតុកំ ន ហេតុញ្ច ន អហេតុកំ ន ហេតុញ្ច
 ធម្មំ បដិច្ច ន សហេតុកោ ន ហេតុ ច ន អហេតុ-
 កោ ន ហេតុ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៨៩] ហេតុយា នវ សព្វត្ថ វិន្តារោ ។

[២៩០] ន អហេតុកំ ន នហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ន អហេតុកោ ន នហេតុ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយា ។

[២៩១] ហេតុយា ឯកំ អវិភតោ ឯកំ សព្វត្ថ
 ឯកំ ។

បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

(៤៨៨) ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិន
 មែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិន
 មែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ
 ផល មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

(៤៨៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មាន
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

(៤៩០) ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

(៤៩១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋ័យ មាន
 វារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

នហោតុសម្បយុត្តិទកនហោតុទកំ

[២៧២] ន ហោតុសម្បយុត្តំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ហោតុវិប្បយុត្តំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោតុសហោតុកទកនហោតុទកំ

[២៧៣] ន ហោតុញ្ជោវ ន អហោតុកញ្ជា ន ហោតុ
ធម្មំ បដិច្ច ... ន អហោតុកញ្ជោវ ន នហោតុ ន
ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោតុហោតុសម្បយុត្តិទកនហោតុទកំ

[២៧៤] ន ហោតុញ្ជោវ ន ហោតុវិប្បយុត្តញ្ជា ន ហោតុ
ធម្មំ បដិច្ច ... ន ហោតុវិប្បយុត្តញ្ជោវ ន នហោតុ
ន នហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

នហោតុនសហោតុកទកនហោតុទកំ

[២៧៥] ន ហោតុ ន សហោតុកំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច
... ន ហោតុ ន អហោតុកំ ន ហោតុ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

និហោតិសម្បយ្យភិទ្ធី និហោតិទុក្ខំ.

[៤៧២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតិសហោតិកុទុក្ខំនិហោតិទុក្ខំ:

[៤៧៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតិហោតិសម្បយ្យភិទ្ធីនិហោតិទុក្ខំ:

[៤៧៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ... ។

និហោតិនិសហោតិកុទុក្ខំនិហោតិទុក្ខំ:

[៤៧៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

បិទ្បនិរទុកនិហោតិទុកំ
𑀧𑀺 𑀭𑀸 𑀧 𑀧 𑀧 𑀧 𑀧 𑀧

(៤៧២) ន អ ប្បដ្ឋយំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន អ សង្ខតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ស និ-
 ន ស្សនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ស ប្បដិយំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អ ប្បដិយំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន រូបំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អរូបំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
 លោកិយំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន លោកុត្តរំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កេនចិនវិញ្ញាយ្យំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន កេនចិនវិញ្ញាយ្យំ ន-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

នោអាសវំគោបិកិទុកនិហោតិទុកំ
𑀧𑀺 𑀭𑀸 𑀧 𑀧 𑀧 𑀧 𑀧 𑀧

(៤៧៧) នោ អាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នោ-
 អាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សាសវំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

ប្រទ្បន្តវទុក្ខិក្ខិហោត្តិទុក្ខិក្ខិ

[៤៩៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអសន្តិក្ខិ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន្ត្រៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានរូប មិនមែនជាហេតុ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណានីមួយ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
 វិញ្ញាណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

តោអាសវិគោប្បិក្ខិក្ខិហោត្តិទុក្ខិក្ខិ

[៤៩៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា
 អាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អភិធម្មបដិកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន អាសវសម្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អា-
សវវិប្បយុត្តំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អា-
សវញ្ជោន អនាសវញ្ច ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អ-
នាសវញ្ជោន លោចអាសវំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន អាសវញ្ជោន ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ច ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន អាសវវិប្បយុត្តញ្ជោន លោចអាសវំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ អាសវវិប្បយុត្តំ ន សាសវំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . អាសវវិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

ឆក្កោប្បកុទ្ទិកនិហោត្តិកុទ្ទិកំ

[២៧៨] នោ សញ្ញោជនំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . នោ កន្ធិ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ ឱយំ
ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . នោ យោកំ ន ហេតុំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . នោ វិវណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
នោ បរិមាសំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិន
 មែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជា
 ហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិន
 មានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

ឆក្កោប្បកិទក្កនិហោត្តិក្កិ:

[៤៧៨] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែន
 ជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ មិនមែនជាហេតុ
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាធុយៈ មិនមែនជាហេតុ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាយោគៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាបកមាសៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

មហានិទ្ទេកនិហោតិទុកំ

(៤៧៧) ន សារម្មណំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ សង្កតំ ។ ន ចិត្តំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ ន ចេតសិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន ចិត្តសម្បយុតំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន
 ចិត្តសំសដ្ឋំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្ត-
 សម្មដ្ឋានំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តស-
 ហារិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តានុបរិវត្តិ
 ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ
 ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋាន-
 សហារិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ចិត្តសំ-
 សដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបរិវត្តិ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។
 ន អដ្ឋតិកំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន ពារិហិ
 ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ទុច្ឆានំ ន ហោតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ទុច្ឆានំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ន អនុច្ឆានំ ន ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចេកទេសទុក្ខប្បដ្ឋាន

មហានិទ្ទេសហោតុទុក្ខៈ

(៤៧៧) អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងការ
 រមួណ៍ មិនមែនជាហេតុ ... ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជា
 ហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនលាយឡំតាំងឡើងនឹងកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនលាយឡំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទ មិនមែនជាហេតុ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទិដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ ... អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្សប្បដ្ឋានំ

ទិកោប្បកិទកិណហោត្តទកិ

[៥០០] នោ ឧចាទានំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ នោ កិលេសំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ននោ កិលេសំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បិដ្ឋិទកិណហោត្តទកិ

[៥០១] ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ទស្សនេន បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ន ភាវនាយ បហាតត្ថំ នហោតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ទស្សនេន បហាតត្ថហេតុកំ ន-
 ហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ទស្សនេន បហាតត្ថ-
 ហេតុកំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ភាវនា-
 យ បហាតត្ថហេតុកំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន ភាវនាយ បហាតត្ថហេតុកំ នហោតុំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច . . . ។ ន សវិតក្កំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អវិតក្កំ នហោតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុស្សប្បដ្ឋាន

ទិគោប្បកិទកនហោតិទុក្កៈ

[៥០០] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជា
ហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាភិលេស មិនមែនជា
ហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាភិលេស មិន
មែនជាហេតុ ... ។

បិដ្ឋិទុក្កនហោតិទុក្កៈ

[៥០១] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនត្រូវលះដោយការវាទា មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវាទា មិនមែនជាហេតុ ... ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវាទា មិនមែនជាហេតុ
... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយការវាទា មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិភក្កៈ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិភក្កៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

បច្ចុនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

ន សវ៌ចារំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អវ៌ចារំ ន-
 ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សប្បវ៌តិកំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អប្បវ៌តិកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន ប៌តិសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន នប៌តិសហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សុខ-
 សហគតំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នសុខសហគតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន ឧបេក្ខាសហគតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នឧបេក្ខាសហគតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន កាមាវចរំ ន ហេតុំ
 ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នកាមាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ។ ន រូចាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ន-
 រូចាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន អរូចាវចរំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន នអរូចាវចរំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន ចរិយាបដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន អចរិយាបដ្ឋំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជា
ហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ មិនមែន
ជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
បីតិ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ
មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
បីតិ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
ប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ ... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ ... ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអរូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ
... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាហេតុ ...
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាហេតុ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

ន និយ្យានិកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិ-
 យ្យានិកំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន និយតំ
 ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន អនិយតំ ន ហេតុំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន សទុត្តរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន អនុត្តរំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

(៥០២) ន សរណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សរណោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 ន អរណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរណោ ន ហេតុ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន ហេតុ
 ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ ន ហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
 សរណោ ន ហេតុ ច ន អរណោ ន ហេតុ ច ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន ហេតុញ្ច
 ន អរណំ ន ហេតុញ្ច ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ
 ន ហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មចំណីក បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាទិយ្យានិកៈ មិនមែនជាហេតុ . . .

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអទិយ្យានិកៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាទិយតៈ មិនមែនជាហេតុ . . . អា.

ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអទិយតៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសឧត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ . . .

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអទុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ . . . ។

[៥០២] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងកិលេស) មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។ ធម៌ មិន
មែនជាអរណៈ (មិនមែនជាមិនមានកិលេស) មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុក្តី មិន
មែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
អរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។
ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
មែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

[៥០៣] ហេតុយា បញ្ច អវិភតេ បញ្ច សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

[៥០៤] នសរណំ ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ច-
យា ។ នអរណំ ននហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច នអរណោ
ននហេតុ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[៥០៥] ហេតុយា ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ សព្វត្ត
វិត្តារោ ។

និសរណទុកនិសហេតុកទុកំ

[៥០៦] នសរណំ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
... នសរណំ នសហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុកនិហេតុសម្បយុត្តទុកំ

[៥០៧] នសរណំ នហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
... នសរណំ នហេតុសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

[៥០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៥០៤] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មាន
វារៈ ២ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

និសរណទុកនិសហោតុកុកុកៈ

[៥០៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
សរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ... ។

និសរណទុកនិហោតុសម្បយុត្តិទុកៈ

[៥០៧] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រកបដោយហេតុ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនប្រាសចាកហេតុ ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុទ្ទេយប្បដ្ឋានំ

និសរណទុក្ខនិហោតុសហោតុកុទុក្ខំ

[៥០៨] ន សរណំ ន ហេតុញ្ចេវ ន អហេតុកកញ្ច
ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អហេតុកកញ្ចេវ ន ន-
ចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុហោតុសម្បយុត្តទុក្ខំ

[៥០៧] ន សរណំ ន ហេតុញ្ចេវ ន ហេតុវិប្បយុ-
ត្តញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន ហេតុវិប្ប-
យុត្តញ្ចេវ ន នចហេតុំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុនិសហោតុកុទុក្ខំ

[៥០០] ន សរណំ ន ហេតុំ ន សហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ ន ហេតុំ ន អហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខបិទ្បនរទុក្ខំ

[៥០១] ន សរណំ ន អប្បត្ថយំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន អសង្កតំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន សនិទស្សនំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន សប្បដិយំ ធម្មំ បដិច្ច . . .

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និសរណទុក្ខនិហោតុសហោតុកិទុក្ខៈ

[៥០៨] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុហោតុសម្បយុត្តិទុក្ខៈ

[៥០៩] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ . . . ។

និសរណទុក្ខនិហោតុនិសហោតុកិទុក្ខៈ

[៥១០] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
ហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ . . . អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌
មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ . . . ។

សរណទុក្ខប្បទ្បន្តិទុក្ខៈ

[៥១១] អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាមិនមានបច្ច័យ . . . ។ អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែន
ជាសរណៈ មិនមែនជាអសន្តិភ័យ . . . ។ អាស្រ័យ ទ្ធា
ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ . . . ។
អាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសប្បដិយៈ . . .

បច្ចុនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន អប្បជ័យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
 ន រូបំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អរូបំ ធម្មំ
 បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន លោកិយំ ធម្មំ បដិច្ច
 . . . ន សរណំ ន លោកុត្តរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
 ន សរណំ ន កេនចិនិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សរណំ ន កេនចិនិញ្ញោយ្យំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុកនោអាសវគោត្តកទុកំ

[៥១២] ន សរណំ នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
 ន សរណំ ន នោអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរ-
 ណំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អ-
 នាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន អាសវ-
 សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អាសវ-
 វិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន អាសវ-
 ញោវំ ន អនាសវញ្ច ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
 ន អនាសវញ្ចោវំ ន នោធនអាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ចុន័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអប្បជ័យៈ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនមានរូប . . . អា-

ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានរូប . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាលោកិយ . . .

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ . . . ។

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវជឿដោយវិញ្ញាណ

ណានីមួយ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន

ជាមិនមែនត្រូវជឿដោយវិញ្ញាណណានីមួយ . . . ។

និស្សវណ្ណទុក្ខោសាសន៍ត្រៃបិដកៈ

[៥១២] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា

អាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិន

មែនជាអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន

មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា

សរណៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌

មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ . . . អាស្រ័យ

នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែន

ជាមិនមានអាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ

មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ . . . ។

អភិធម្មចំណីពេ បច្ចុទ្ទយប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន អាសវំញោវ ន អាសវំវិប្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អាសវំវិប្បយុត្តញ្ចោវ ន នោ-
ច អាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ អាសវំវិប្ប-
យុត្តំ ន សាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ អាស-
វំវិប្បយុត្តំ ន អនាសវំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខកិច្ចកោប្បកទុក្ខំ

[៥១៣] ន សរណំ នោ សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ន សរណំ នោ កន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរ-
ណំ នោ ធីយំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ នោ យោ-
កំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ នោ ជីវណំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ នោ បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

និសរណទុក្ខកិមហាន្តវទុក្ខំ

[៥១៤] ន សរណំ ន សារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ សន្និទ្ធិតំ ។ ន សរណំ ន ចិត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន ចេតសិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន សរណំ ន ចិត្តសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

អភិធម្មបិដក បច្ចុន័យប្បជ្ជាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាភាសវៈទាំងមិនមែន
 ប្រាសចាកភាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 ប្រាសចាកភាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រាសចាកភាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងភាសវៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 ប្រាសចាកភាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានភាសវៈ . . . ។

និស្សវណ្ណទុក្ខនិក្ខេបក្កទុក្ខៈ

[៥១៣] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 គន្លុះ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាធម៌
 . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាយោគៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិវរណៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាបរមាសៈ . . . ។

និស្សវណ្ណទុក្ខមហានិក្ខេបក្កទុក្ខៈ

[៥១៤] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ . . . ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាចិត្ត . . . ។ អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាចេតសិក . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត . . . ។

បច្ចុប្បន្នធម៌ទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

ន សរណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋនំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ចិត្តសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ចិត្តសហកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន-
សរណំ ន ចិត្តានុបវរតំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន ស-
រណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានសហកំ ធម្មំ បដិច្ច
... ។ ន សរណំ ន ចិត្តសំសដ្ឋសម្មដ្ឋានានុបវរតំ
ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សរណំ ន អដ្ឋតិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ... ន សរណំ ន ពាហិរំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

ន សរណំ ន ឧទានា ធម្មំ បដិច្ច ... ។ ន សរ-
ណំ ន ឧទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច ... ន សរណំ ន អ-
នុទានិន្ទំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

និសរណទុក្ខកម្មក្រិក្រាប្បកម្មកំ

[៥០៥] ន សរណំ នោ ឧទានានំ ធម្មំ បដិច្ច
... ន សរណំ នោ កិលេសំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយទ្បំដោយចិត្ត
 ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនតាំងឡើង
 អំពីចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 កើតជាមួយនឹងចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនលាយទ្បំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយទ្បំតាំងឡើងនិងកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 លាយទ្បំតាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាឧបាទាន ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាឧបាទិន្ន ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុបាទិន្ន ... ។

សីលវណ្ណទុកទ្បិគោប្បក្កទុក្កៈ

[៥១៥] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 ឧបាទាន ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 ភិលេស ... ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុស្សប្បដ្ឋានំ

និសរណំទុក្ខំបិដ្ឋិទុក្ខំ

(៥១៦) និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។ និសរណំ នភាវនាយ បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... ។ និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំ-
 ហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... និសរណំ ននិស្ស-
 នេន បហាតត្វំហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ និស-
 រណំ នភាវនាយ បហាតត្វំហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 និសរណំ ននិស្សនេន បហាតត្វំហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ... ។ និសរណំ នសវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច ...
 និសរណំ នអវិតក្កំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។ និសរណំ
 នសវិតារំ ធម្មំ បដិច្ច ... និសរណំ នអវិតារំ
 ធម្មំ បដិច្ច ... ។ និសរណំ នសប្បតិកំ ធម្មំ
 បដិច្ច ... និសរណំ នសប្បតិកំ ធម្មំ បដិច្ច ... ។

អភិធម្មចំណីក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

និសរណទុក្ខបិដ្ឋិទុក្ខៈ

[៥១៦] អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ... ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែល
 ត្រូវលះដោយការវិនា ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ... អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ... ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែន
 ជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ... អាស្រ័យ នូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ...
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានបីតិ ... ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ

ន សរណំ ន បីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
សរណំ ន នបីតិសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន សរណំ ន សុខសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន ស-
រណំ ន នសុខសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
សរណំ ន ឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន-
សរណំ ន នឧបេក្ខាសហកតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។
ន សរណំ ន កាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
ន នកាមាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន-
រូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន នរូទាវចរំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន អរូទាវចរំ ធម្មំ
បដិច្ច . . . ន សរណំ ន នអរូទាវចរំ ធម្មំ បដិច្ច
. . . ។ ន សរណំ ន បរិយាបន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . .
ន សរណំ ន អបរិយាបន្តំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន-
សរណំ ន និយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ
ន អនិយ្យានិកំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ។ ន សរណំ ន-
និយតំ ធម្មំ បដិច្ច . . . ន សរណំ ន អនិយតំ
ធម្មំ បដិច្ច . . . ។

បច្ច័យទុកទុកច្បង្គាន

អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយចីតិ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
 ចីតិ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិន
 មែនប្រកបដោយសុខ . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា . . . ។ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌ មិន
 មែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាវុប្បាវចរៈ . . . អាស្រ័យ នូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាវុប្បាវចរៈ . . . ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអវុប្បាវចរៈ . . . អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអវុប្បាវចរៈ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ . . .
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ . . . ។
 អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយតៈ . . . អា-
 ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនិយតៈ . . . ។

អភិធម្មបិដកេ បច្ចុនីយប្បញ្ញាសំ

[៥០៧] ន សរណំ ន សទ្ទត្រំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ ន សទ្ទត្រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៥០៨] ហេតុយា ឯកំ សព្វត្ត វិត្តោ ។

[៥០៩] ន សរណំ ន អទ្ទត្រំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
សរណោ អទ្ទត្រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ឯកំ ។ ន អរណំ ន អទ្ទត្រំ ធម្មំ បដិច្ច ន អរ-
ណោ ន អទ្ទត្រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
ន អរណំ ន អទ្ទត្រំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អ-
ទ្ទត្រោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ន អរណំ
ន អទ្ទត្រំ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អទ្ទត្រោ ច
ន អរណោ ន អទ្ទត្រោ ច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។ ន សរណំ ន អទ្ទត្រាវ ៗ ន អរណំ ន-
អទ្ទត្រាវ ធម្មំ បដិច្ច ន សរណោ ន អទ្ទត្រោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

អភិធម្មបិដក បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[៥១៧] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសទ្ធក្ខរៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសទ្ធក្ខរៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៨] ភ្នំហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់ប្តីយទាំងអស់ ។

[៥១៩] ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈ អា-
ស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែន
ជាអនុក្ខរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ជាអនុក្ខរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ជាអនុក្ខរៈក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈក្តី អាស្រ័យ នូវ
ធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុក្ខរៈផង មិនមែនជាអរណៈ
មិនមែនជាអនុក្ខរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

បច្ចុប្បន្នប្បវត្តន៍

[៥២០] ហេតុយា បញ្ច សព្វត្ត វិត្តារោ ។

សហជាតវារម្មិ បច្ចុយវារម្មិ វិស្សយវារម្មិ

សំសដ្ឋវារម្មិ សម្បយុត្តវារម្មិ បញ្ញាវារម្មិ

វិត្តារោតតំ ។

បច្ចុប្បន្នប្បវត្តន៍ និដ្ឋិតំ ។

បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

(៥២០) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មាន
គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្ស័យវារៈក្តី

សំសង្កវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី

បណ្ឌិត គប្បឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន ។

អភិធម្មបិដកេ

បដ្ឋានស្ស ឆដ្ឋិមោ ភាគោ

បច្ចុនីយប្បដ្ឋានំ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
បច្ចុនីយត្ថិកប្បដ្ឋានំ	១
បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋានំ	២០
បច្ចុនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋានំ	៤០
បច្ចុនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋានំ	១១៥
បច្ចុនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋានំ	១៤៧
បច្ចុនីយទុកទុកប្បដ្ឋានំ	១៧១

អរិយធម៌បំណែក

បង្គោល ធម្មសភាគ

បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
បច្ចនីយត្ថិកប្បដ្ឋាន	១
បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន	២០
បច្ចនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន	៨០
បច្ចនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន	១១៥
បច្ចនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន	១៤៧
បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន	១៧១

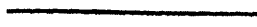

វិវាទវិវាទបតំ

វិវាទបាហោ	អវិវាទបាហោ	អង្កេ រដ្ឋលេខាយ	
នបិតសមដ្ឋានទកំ	នបិតសមដ្ឋានទកំ	៦១	១០
នកិលេសសម្បយត្តទកំ	នកិលេសសម្បយត្តទកំ	៦៧	៧
ហេតុប្បច្ចយា	ហេតុប្បច្ចយា	១៣៧	៥

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
នកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ	នកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ	៦៧	៧
មិនមែនជាកុសល	មិនមែនជាអកុសល	១៣០	៧
សនិទស្សនត្តិក-	នសនិទស្សនត្តិក-	១៤១	២
សនិទស្សនត្តិក-	នសនិទស្សនត្តិក-	„	១១
នូវធម៌	នូវធម៌	១៨៧	១៤
ហេតុប្បដ្ឋយ	ហេតុប្បដ្ឋយ ។	២២០	១៦

សៀវភៅនេះ ត្រូវបានបោះពុម្ពឡើងវិញ ដោយប្រាក់អំណោយនៃ
អ្នកខាងក្រោមនេះ :

Printing costs were kindly met by the following organizations

Nichirensu Sochoji Temple Rev. Yoshimichi Ito
1316-9 Kutsunoya Shizuoka-shi, Shizuoka Japan

この本は次の方によって復刻されました。

日蓮宗 宗長寺 住職 伊藤佳通
静岡県静岡市沓谷1316-9

ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១១០ " អភិធម្មបិដក "

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ភ្នំពេញ

ការបោះពុម្ពជាថ្មីឡើងវិញ របស់សមាគមជំនួយដល់ការបោះពុម្ពព្រះត្រៃបិដកឡើងវិញ

បោះពុម្ព ថ្ងៃទី ១០ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤

សហប្រតិបត្តិការរៀបរៀង និងបោះពុម្ពនៅប្រទេសជប៉ុន

TRIPITAKA VOL.108

"ABHIDHAMMA PITAKA"

Published by the Buddhist Institute, phnom Penh

Reproduced with the kind cooperation of the

TRIPITAKA PUBLISHING COMMITTEE

First edition 1994

printed in Japan by Hirosaki Sogo Printing Ltd.

トリピタカ (南伝大藏経) 全110巻・アビダルマピタカ第108巻

発行：ブノンベン仏教研究所

復刻救援：カンボジア版トリピタカ (南伝大藏経) 復刻救援委員会

発行：1994年12月8日

印刷・製本／弘前相互印刷株式会社

製作にあたり弘前相互印刷株式会社の多大な協力を得ました。

